

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1921.

Andra kammaren.

Nr 52.

Lördagen den 4 juni, f. m.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Herr talmannen gav ordet till

Herr förste vice talmannen, som yttrade: Herr talman! Jag hemställer, att kammaren ville besluta, att i avseende å det sammanträde, som kommer att hållas måndagen den 6 juni kl. 8 e. m., icke skola tillämpas bestämmelserna i § 15 mom. 3 och 4 i kammarens arbetsordning och att följaktligen de vid ifrågavarande sammanträde förekommande yttranden icke skola inflyta i protokollet.

Denna hemställan bifölls.

§ 2.

Föredrogos, men bordlades åter andra sammansatta stats- och andra lagutskottets memorial nr 11, bevillningsutskottets betänkande nr 48 och bankoutskottets utlåtande nr 63.

§ 3.

Vidare föredrogs och lades till handlingarna bankoutskottets memorial, nr 64, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om bankoutskottets utlåtande nr 53, i anledning av väckta motioner om åvägabringande av utredning och förslag rörande en reform av jordbrukets kreditväsen.

§ 4.

Jordbruksutskottets härfpå föredragna utlåtanden nr 69 och 70 bordlades åter.

§ 5.

Till avgörande förelåg nu bevillningsutskottets betänkande, nr 43, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående provisorisk förhöjning av tullsatserna för vissa industriprodukter ävensom i ämnet väckta motioner.

Andra kammarens protokoll 1921. Nr 52.

*Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.*

Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.

(Forts.)

I en den 29 april 1921 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 356, hade Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att nedannämnda i gällande tulltaxa för inkommande varor stadgade tullsatser måtte från och med dag, som av Kungl. Maj:t bestämdes, tillsvidare intill dess annorlunda förordnades, dock högst intill den 1 juli 1922, förhöjas med härefter angivna procenttal, nämligen:

a) tullsatserna vid taxerubrikerna nr 251—256, 259—262, 273, 275, 276, 279, 283—286, 318, 319, 377—393, 396—408, 410, 412, 415, 416, 421—424, 426, 427, 429, 430, 432—435, 437, 438, 440, 441, 443, 446—448, 450, 454—467, 469, 471—473, 477—494, 499, 501, 502, 506—542, 550, 551, 554, 557—560, 565, 567, 570, 571, 573, 575, 577, 587, 588, 590—592, 595, 600—604, 612, 617—620, 622, 623, 664, 667—676, 692, 694—698, 702—705, 715—718, 720, 722, 724, 726—736, 738, 739, 742 b, 743—745, 747—766, 768, 774—788, 790—810, 812—827, 829—836, 839—846, 848—851, 857, 860—868, 871, 875—896 med därvid fogad anmärkning, 898—903, 905—911, 913—920, 922—931, 935—938, 941—945, 948—952, 961—963, 969, 975, 977, 979—991, 993—1001, 1003, 1005—1016, 1018—1028, 1035—1046, 1052—1064, 1067—1071, 1073—1081, 1090—1092, 1094—1097, 1270 och 1271 med därvid fogad anmärkning 1 samt 1280—1284 med 100 procent samt

b) tullsatserna vid taxerubrikerna nr 992, 1033, 1034 och 1098 ävensom de minimitullsatser, som angivas dels i anmärkningen till taxerubrikerna nr 1019—1021, dels i anmärkning 6 till avdelning XIII A i tulltaxan, dels ock i anmärkning 2 till taxerubrikerna 1060—1065, med 30 procent.

Till utskottet hade jämväl hänvisats ett flertal i anledning av förevarande proposition väckta motioner, nämligen:

två likalydande motioner, nr 228 i första kammaren av herrar *Ivar Pettersson* och *Johan Johansson* i *Tväråselet*, samt nr 354, i andra kammaren av herrar *Svensson* i Grönvik och *Lindström* i Långnäs, i vilka hemställts, att riksdagen måtte, med avslag å Kungl. Maj:ts förevarande proposition samt under erinran, att proposition om höjning i nu gällande tullsatser å animaliska jordbruksprodukter samt å förädlade jordbruksalster icke nu eller tidigare under denna riksdag blivit av Kungl. Maj:t framlagd, i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om framläggande inför riksdagen snarast möjligt av sådana förslag till provisoriska åtgärder, som vore ägnade att åstadkomma i lika mån gynnsamma produktionsförutsättningar för vårt lands viktigare industrier och för den animaliska jordbruksproduktionen inom landet;

motionen nr 229 i första kammaren av herr *Stendahl*, däri hemställts, att riksdagen utöver vad som sagts i riksdagens skrivelse nr 116 av detta år måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att under noggrant aktgivande på vidkommande näringsgrenars verkliga behov

av skyddsåtgärder under tiden efter innevarande riksdags utgång och intill dess ny riksdag sammanträdde, i den mån gällande handelsfördrag icke därför lade hinder i vägen, åsätta tilläggstullar å varor tillverkade inom länder med starkt deprecierad valuta och hörande under någon av grupperna

1) järn- och stålvaror samt arbeten därav,

2) maskiner, apparater och redskap, ej elektriska, vilka tilläggstullar icke skulle få utgå med högre belopp än de som motsvara 300 procent av nu utgående tullsats, varjämte beslut om dylik tilläggstull skulle underställas näst sammanträdande riksdag inom tio dagar efter riksdagens öppnande och gälla, där riksdagen icke godkände detsamma oförändrat, högst tio dagar efter det riksdagen fattat sitt beslut i frågan;

motionen nr 355 i andra kammaren av herr *Leffler*, däri hemstälts, att till rubrik nr 242 i gällande tulltaxa måtte provisoriskt fogas en bestämmelse i huvudsaklig överensstämmelse med följande förslag:

»Under den tid, som av riksdagen eller annorledes härför bestämmes, utgår tull för läster för skotillverkning med enahanda belopp och enligt enahanda grunder som för varor, hänförliga till rubrikerna nr 259—262»;

motionen nr 356 i andra kammaren av herr *Sommelius*, däri hemstälts, att tullsatserna vid taxerubrikerna nr 309—313 måtte från och med den dag, som av Kungl. Maj:t bestämdes, tillsvidare intill dess annorlunda förordnades, dock högst intill den 1 juli 1922, förhöjas med 100 procent;

motionen nr 357 i andra kammaren av herr *Thore*, däri hemstälts, att riksdagen måtte besluta, att under tiden till den 1 juni 1922 tullen å fönsterglas måtte höjas med 100 procent;

motionen nr 358 i andra kammaren av herrar *Persson* i Fritorp och *Jönsson* i Fridhill, däri hemstälts, att riksdagen ville besluta, att tullen å glykos etc. enligt tulltaxerubriken nr 162 skulle från och med dag, som av Kungl. Maj:t bestämdes, tillsvidare, intill dess annorlunda förordnades, dock högst intill den 1 juli 1922, förhöjas med 100 procent;

motionen nr 359 i andra kammaren av herr *Norman m. fl.*, däri hemstälts, att riksdagen ville besluta höja tullsatsen för margarin (tulltaxan nr 139) från nu gällande 15 öre per kilogram till 30 öre per kilogram;

motionen nr 360 i andra kammaren av hrr *Björkman* i Norrköping och *Eriksson* i Överbyn, däri hemstälts, att riksdagen måtte besluta, att i gällande tulltaxa för inkommande varor stadgade tullsats för följande taxerubriker nämligen: 201/203, 207/208, 214/215, 217/219, 309/314, 321/322, 330, 544/548, 563, 1085/1086, 1102, 1104, 1118/1119, 1123, 1128, 1130, 1132/1133, 1135, 1250, 1304/1307 och 1313 skulle från och med dag, som av Kungl. Maj:t bestämdes, tillsvidare intill dess annorlunda förordnades, dock högst intill den 1 juli 1922, förhöjas med 100 procent;

Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.
(Forts.)

Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.
(Forts.)

motionen nr 361 i andra kammaren av herr *Björkman* i Norrköping, däri hemställts, att riksdagen måtte besluta att rubrik 13 i gällande tulltaxa skulle erhålla följande förändrade lydelse:

»13 a) Glimmer, oarbetad eller pulveriserad även färgad; talk även malen, samt sjöskum, oarbetad även konstgjord fria b) Arbeten av glimmer ej s. n. 100 kr. . . . 15 kr.»; samt

motionen nr 362 likaledes i andra kammaren av herr *Thore*, däri hemställts, att tull måtte åsättas såväl kalkkväve som norgesalpeter (kalksalpeter) med 10 öre per kilogram.

I sammanhang med ovannämnda proposition och motioner hade utskottet till behandling upptagit jämväl en tidigare till utskottet överlämnad motion, nr 185, i andra kammaren, däri herr *Lithander* hemställt, att riksdagen måtte besluta följande ändring i nu gällande tulltaxa:

»Rubrik 854. Kardbeslag. 1 kg. 1 kr.»

Utskottet hemställde,

A) att Kungl. Maj:ts förevarande proposition, nr 356, i vad densamma avsåge följande under *Avd. VI. Trävaror, flätade varor etc.* i gällande tulltaxa upptagna rubriker, nämligen

nr 251—256, 259—262 (svarvade arbeten m. m., snickararbeten och andra bearbetade trävaror, ej särskilt nämnda), nr 273, 275, 276, 279 (arbeten av rör, vegetabiliska, korgmakararbeten m. m.),

nr 283—286 (borstbindararbeten),

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

B) att förevarande proposition, i vad den avsåge följande under *Avd. VII. Papper och tryckalster m. m.* i tulltaxan upptagna rubriker, nämligen

nr 318, 319 (tapeter),

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

C) att ifrågavarande proposition, i vad den avsåge följande under *Avd. VIII. Spånadsämnen ur djur- och växtriket samt därav framställda varor* i tulltaxan upptagna rubriker, nämligen

(artiklar av ull och andra djurhår)

nr 377—380 (stampad filt),

nr 381—392 (garn),

nr 393, 396—408 (vävnader),

nr 410, 412, 415, 416 (spetsar, strumpstolsarbeten, driv- och transportremmar, slangar m. fl. artiklar);

(artiklar av vegetabiliska spånadsämnen med undantag av bomull)

nr 421—424, 426, 427, 429, 430, 432—435, 437, 438, 440, 441, 443 (garn, tågvirke, bind- och segelgarn),

nr 446—48, 450, 454—466 (vävnader),

nr 467, 469, 471—473 (spetsar, sadelgjordsväv, slangar, driv- och transportremmar, fisknät m. fl. artiklar);

Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.
(Forts.)

(artiklar av bomull)

nr 477 (vadd),

nr 478—494 (garn),

nr 499, 501, 502, 506—530 (vävnader),

nr 531—542 (spetsar, tyll, band, snören, strumpstolsarbeten,

lamp- och ljusvekar, fisknät, slangar, driv- och transportremmar m. fl. artiklar);

(spånadsvaror, vattentäta etc.; polerduk)

nr 550 (vävnader, sammanklistrade medelst annat ämne än kautschuk),

nr 551 (polerduk);

(sömnads- och andra arbeten av spånadsvaror)

nr 554, 557—560, 565, 567 (presenningar, skosulor, hängslen, bälten, väskor, sängkläder, tält m. fl. artiklar),

nr 570, 571 (kragar, manschetter och skjortbröst),

nr 573, 575, 577 (snörliv, hatt- och mössfoder, övertyg till paraplyer eller parasoller),

nr 587, 588, 590—592, 595, 600—604 (dam- och herrkonfektionsartiklar m. fl. slag av sömnadsarbeten),

nr 612 (paraplyer och parasoller),

nr 617—620, 622, 623 (hattar),

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

E) att samma proposition, i vad den avsåge följande under

Avd. X. Lervaror i tulltaxan upptagna rubriker, nämligen

nr 664 (badkar, tvättställ, diskådor och klosetter, ej hänförliga till fajans- eller porslinsvaror), samt

nr 667—676 (isolatorer och dylika isoleringsartiklar, fajans-

och porslinsvaror, ej särskilt nämnda),

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

E) att samma proposition, i vad den avsåge följande under

Avd. XI. Glas och glasvaror i tulltaxan upptagna rubriker, nämligen

nr 692, 694—698 (flaskor och burkar, rör, laboratorieartiklar), samt

nr 702—705 (hushålls- och prydnadsglas, lampkupor m. fl. slag av glasvaror),

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

F) att samma proposition, i vad den avsåge följande under

Avd. XII. Metaller i tulltaxan upptagna rubriker, nämligen

(järn- och järnlegeringar)

nr 715—718 (handelsgjutgods m. m.),

nr 720 (kulor, andra än blanka, härdade),

nr 722, 724, 726, 727 (göten, stänger till betongarbeten, balk-, hörn- och annat varmvalsat järn, ej särskilt nämnt, m. m.),

nr 728 (verktygsstål, annat smitt järn i stänger),

nr 729—733 (kallvalsat eller kalldraget järn i stänger etc.),

nr 734—736, 738, 739, 742 b, 743—745 (plåt),

Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.
(Forts.)

- nr 747—754 (plåt- och bleckvaror, ej särskilt nämnda),
nr 755—759 (rör, andra än av icke smidbart gjutgods, och rördelar),
nr 760—766 (tråd, kallvalsad eller dragen),
nr 768 (planschetter m. m.),
nr 774 (stängselband),
nr 775—777 (spik och stift, hästskosöm m. m.),
nr 778 (rälsspik, spett),
nr 779—783 (skruvar, bultar och muttrar),
nr 784—787 (kättingar och kedjor),
nr 788 (vagns- och spiralfjädrar),
nr 790—796 (vissa slag av järnvägs- och spårvägsmateriel),
nr 797 (fackverk),
nr 798—801 (ankare, propellrar m. m.),
nr 802, 803 (plogvändskivor, plogbillspetsar, plogbillar, häst-räfs-, fjäderharvspinnar m. m.),
nr 804—808 (klemsmidesstäd, skruvstycken, maskinhyveljärn m. m.),
nr 809, 810 (maskinknivar),
nr 812—815 (spadar, skyfflar, grepar, kreatursskrapor, liar, trädgårdssaxar för två händer m. fl. handredskap för lantbruk eller trädgårdsskötsel),
nr 816—820 (sågar),
nr 821—827, 829—834 (filar, hyvlar, hammare, yxor, borrhvängar, borrar, tänger, cirkelar m. fl. slag av verktyg),
nr 835, 836 (skridskor),
nr 839—846 (knivar),
nr 848—851 (saxar),
nr 857 (sy-, stopp- och hårnålar, stickmaskins- och symaskins-nålar),
nr 860 (kassaskåp m. m.),
nr 861, 862 (lås, kassafack m. m.),
nr 863—867 (tränsar, söljor m. m., gångjärn och andra beslag för byggnader och möbler, reglar, skjutdörrullar),
nr 868 (elektriska härdugnar, kokapparater, stryk- och pressjärn m. m.),
nr 871 (skjutgevär),
nr 875—896 med därvid fogad anmärkning (icke smidbart gjutgods och varor därav, ej särskilt nämnda, smidbart gjutgods och andra varor av smidbart järn, ej särskilt nämnda);
(*koppar och därav framställda legeringar*)
nr 898—903, 905—911 (plåt, stänger, spik, rör, tråd m. m.),
nr 913—920 (linor och kablar, ledningstråd),
nr 922—931 (vatten- och andra behållare, duk, propellrar, lampbrännare, andra arbeten);
(*bly*)
nr 935—938 (manufakturvaror);
(*tenn*)
nr 941—945 (manufakturvaror);

*(zink)*nr 948 (stänger),
nr 949—952 (manufakturvaror);*(arbeten av oädla metaller utan avseende å metallens art)*nr 961—963 (hattnålar, knappnålar, säkerhetsnålar, häkto-
r, hyskor, fingerborgar, väst- och byxspännen, cirklar, passare m. m.),
icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;G) att samma proposition, i vad den avsåge följande under
Avd. XIII. Maskiner, apparater, fartyg och fordon i tulltaxan
upptagna rubriker, nämligen:*(maskiner etc., ej elektriska)*nr 979—988 (ångpannor m. m., eldningsapparater, rörliga eld-
stadsroster, rökgasförvärmare),
nr 989—991 (kondensorer),
nr 993—996 (motorer),
nr 997 (ugnar för industriella ändamål m. m.),
nr 998—1001 (valsverk för metallindustrien, ånghammare
m. m.),

nr 1003 (lyftblock och blockvagnar),

nr 1005—1011 (metallbearbetningsmaskiner),

nr 1012—1016 (träbearbetningsmaskiner),

nr 1018 (digelpressar),

nr 1019—1021 (sy- och stickmaskiner),

nr 1022, 1023 (kaffe-, krydd- och köttkvarnar m. m.),

nr 1024—1028 (lantbruksmaskiner),

nr 1035—1046, 1052—1059 (cylindrar, slidskåp, vevaxlar, val-
sar, transmissioner, skruvväxlar, kugghjul, armatur m. m.);*(elektriska maskiner m. m.)*

nr 1060—1064 (elektriska maskiner),

nr 1067 (monterade ackumulatorselement och batterier),

nr 1068—1071, 1073—1081 (elektriska apparater och artik-
lar),

nr 1090—1092 (velocipeder),

nr 1094 (barnvagnar),

nr 1095—1097 (järnvägs- och spårvägsvagnar utan motorer),
icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;H) att samma proposition, i vad den avsåge följande under
Avd. XVI. Varor ej annorstädes upptagna i tulltaxan upptagna
rubriker, nämligennr 1270 och 1271 (musikinstrument) med därvid fogad an-
märkning 1 samt

nr 1280—1284 (vågar),

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

I) att samma proposition, i vad den avsåge följande under
Avd. XIII. Maskiner, apparater, fartyg och fordon i tulltaxan upp-
tagna rubriker, nämligenAng.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.
(Forts.)

Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.
(Forts.)

nr 992 (motorer, vägande per stycke netto högst 500 kilo-gram),
nr 1033 (lokomotiv),
nr 1034 (diverse slag av maskiner) och
nr 1098 (järnvägs- och spårvägsagnar i förening med motorer, åkdon och fordon, ej särskilt nämnda, m. m.),
icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd; samt

J) att samma proposition, i vad den avsåge förhöjning av de minimitullsatser, som angåves

a) i anmärkningen till tulltaxerubrikerna nr 1019—1021 (sy- och stickmaskiner),

b) i anmärkningen 6 till avdelning XIII A i tulltaxan (maskiner, ej elektriska) samt

c) i anmärkningen 2 till tulltaxerubrikerna nr 1060—1065 (maskiner, elektriska),

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

K) att motionen II: 355 av herr *Leffler* om förhöjd tull å läster för skotillverkning, rubriken 242, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

L) att motionen II: 356 av herr *Sommelius* om förhöjd tull å finpapper, rubrikerna 309—313, ävensom motionen II: 360 av herrar *Björkman* i Norrköping och *Eriksson* i Överbyn, i vad sistnämnda motion avsåge förhöjd tull för samma rubriker, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

M) att motionen II: 357 av herr *Thore* om förhöjd tull å fönsterglas, rubrikerna 682—688, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

N) att motionen II: 358 av herrar *Persson* i Fritorp och *Jönsson* i Fridhill om förhöjd tull å »glykos etc.» (druvsocker, stärkelse-socker och stärkelsesirap), rubriken 162, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

O) att motionen II: 359 av herr *Norman m. fl.* om förhöjd tull å margarin, rubriken 139, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

P) att motionen II: 360 av herrar *Björkman* i Norrköping och *Eriksson* i Överbyn om förhöjd tull å ovanläder och läderremmar, rubrikerna 201—203, 207, 208 och 215; handskar, rubriken 214; reseffekter, rubrikerna 217—219, 563 och 1313; ljuskänsligt fotografiskt papper, rubriken 314; kuvert, rubrikerna 321, 322; wellpapp, rubriken 330; elastiska spånadsvaror, rubrikerna 544, 545; impregnerade vävnader samt linoleummattor, rubrikerna 546—548; elektriska isoleringsrör med tillbehör, rubrikerna 1085, 1086; feta oljor och fernissor rubrikerna 1102, 1104, 1118 och 1119; tvål, rubriken 1123; komprimerad ammoniak, rubriken 1128; salpetersyra, saltsyra, svavelsyra och fosforsyra, rubrikerna 1130, 1132, 1133 och 1135; lim, rubriken 1250; samt

knappar, rubrikerna 1304—1307, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

Q) att motionen II: 361 av herr *Björkman* i Norrköping om ändrad uppdelning av rubriken 13 i tulltaxan samt om införande av tull å vissa slags arbeten av glimmer icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

*Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.
(Forts.)*

R) att motionen II: 362 av herr *Thore* om dels förhöjning av tullen å kalkkväve, rubriken 1228, dels och införande av tull å norgesalpeter (kalksalpeter), rubriken 1227, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

S) att motionerna I: 228 av herrar *Ivar Pettersson* och *Johan Johansson* i Tväråselet samt II: 354 av herrar *Svensson* i Grönvik och *Lindström* i Långnäs, om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om förslag till provisoriska åtgärder för åstadkommande av lika gynnsamma produktionsförutsättningar för viktigare industrier och för animalisk jordbruksproduktion, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

T) att motionen I: 229 av herr *Stendahl* om bemyndigande för Kungl. Maj:t att åsätta tilläggstullar å vissa varor, tillverkade inom länder med starkt deprecierad valuta, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd; samt

U) att motionen II: 185 av herr *Lithander* om införande av tull å kardbeslag, rubriken 854, icke heller måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Därjämte anmälde utskottet i en med V) betecknad punkt, att utskottet i annat sammanhang komme att avgiva yttrande i fråga om Kungl. Maj:ts föreliggande proposition, i vad densamma avsåge rubrikerna nr 969, 975 och 977 i tulltaxan.

Reservationer hade likväl avgivits:

av herrar friherre *Fleming*, *Vennersten*, *Kant* och *Winkler*, vilka yrkat

vid *punkterna*

A),

B),

C),

D),

E),

F),

G),

H),

I) och

J):

att Kungl. Maj:ts proposition måtte av riksdagen bifallas;

Ang.
 provisorisk
 förhöjning av
 tullsatserna
 för vissa indu-
 striprodukter.
 (Forts.)

vid punkten L):

att motionen II: 356 av herr *Sommelius* om förhöjd tull å finpapper, rubrikerna 309—313, ävensom motionen II: 360 av herrar *Björkman* i Norrköping och *Eriksson* i Överbyn, i vad den samma avsåge förhöjd tull vid nu nämnda rubriker, måtte av riksdagen bifallas;

vid punkten M):

att motionen II: 357 av herr *Thore* om förhöjd tull å fönsterglas, rubrikerna 682—688, måtte av riksdagen bifallas;

vid punkten N):

att motionen II: 358 av herrar *Persson* i Fritorp och *Jönsson* i Fridhill om förhöjd tull å »glykos etc.» (druvsocker, stärkelse-socker och stärkelsesirap), rubriken 162, måtte av riksdagen bifallas; samt

vid punkten P):

att motionen II: 360 av herrar *Björkman* i Norrköping och *Eriksson* i Överbyn, i vad den anginge förhöjd tull å ljuskänsligt fotografiskt papper, rubriken 314; kuvert, rubrikerna 321, 322; wellpapp, rubriken 330; elastiska spånadsvaror, rubrikerna 544, 545; impregnerade vävnader samt linoleummattor, rubrikerna 546, 548; elektriska isoleringsrör med tillbehör, rubrikerna 1085, 1086; fernissor (lackfernissor m. m.) rubriken 1119 samt tvål, rubriken 1123, måtte av riksdagen bifallas;

av herr *Wijk*, som hemställt

vid punkterna

F),

G),

I) och

J):

att vad Kungl. Maj:t beträffande de under dessa punkter upptagna rubriker föreslagit måtte av riksdagen bifallas;

av herr *Karl August Nilson*, som hemställt,

vid punkten C): att vad Kungl. Maj:t i förevarande proposition föreslagit beträffande under tulltaxans Avd. VIII hörande: *Spånadsämnen ur djur- och växtriket samt därav framställda varor*, måtte av riksdagen bifallas,

vid punkten F): att vad Kungl. Maj:t föreslagit beträffande under tulltaxans Avd. XII hörande: *Metaller*, måtte av riksdagen bifallas;

vid punkten G): att vad Kungl. Maj:t föreslagit beträffande under tulltaxans Avd. XIII hörande: *Maskiner, apparater, fartyg och fordon*, måtte av riksdagen bifallas,

vid punkten I): att vad Kungl. Maj:t föreslagit beträffande

under tulltaxans Avd. XIII hörande måtte av riksdagen bifallas; och

vid *punkten M*): att motionen II: 357 av herr Thore, om förhöjd tull å fönsterglas, måtte av riksdagen bifallas;

av herr *Lithander*, som instämt i den av friherre Fleming m. fl. avgivna reservationen samt därjämte yrkat,

vid *punkten O*): att motionen II: 359 av herr *Norman m. fl.* om förhöjd tull å margarin, rubriken 139, måtte av riksdagen bifallas,

vid *punkten P*): att motionen II: 360 av herrar *Björkman* i Norrköping och *Eriksson* i Överbyn jämväl i vad den anginge förhöjd tull å ovanläder och läderremmar, rubrikerna 201—203, 207, 208 och 215; handskar, rubriken 214; reseffekter, rubrikerna 217—219, 563 och 1313; feta oljor och fernissor, rubrikerna 1102, 1104 och 1118; komprimerad ammoniak, rubriken 1128; salpetersyra, saltsyra, svavelsyra och fosforsyra, rubrikerna 1130, 1132, 1133 och 1135; lim, rubriken 1250, samt knappar, rubrikerna 1304—1307, måtte av riksdagen bifallas,

vid *punkten Q*): att motionen II: 361 av herr *Björkman* i Norrköping om ändrad uppdelning av rubriken 13 i tulltaxan samt om införande av tull å vissz slags arbeten av glimmer måtte av riksdagen bifallas, ävensom

vid *punkten U*): att motionen II: 185 av herr *Lithander* om införande av tull å kardbeslag, rubriken 854, måtte av riksdagen bifallas;

av herr *Vennersten*, vilken vid *punkten U*) instämt i vad herr *Lithander* yrkat;

av herrar *Wohlin*, *Ahlmans Olof Olsson* och *Olsson* i Kullenbergstorp, vilka med särskild motivering hemställt, att Kungl. Maj:ts föreliggande proposition icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda; samt

av herr *Wijk*, mot vissa delar av utskottets motivering.

Sedan herr talmannen anmält ärendet till handläggning, begärdes ordet av

Herr Röing, som yttrade: Herr talman! Jag tillåter mig hemställa, att föreliggande utskottsbetänkande föredrages punktvis, att utskottets yrkanden icke behöva uppläsas, såvitt icke någon av kammarens ledamöter därom anhåller, samt att vid punkt A) kammarens ledamöter äga rätt att yttra sig över betänkandet i dess helhet.

Denna nemställan bifölls.

Punkten A) föredrogs. Därvid yttrade:

Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.
(Forts.)

Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.

(Forts.)

Herr L i t h a n d e r: Herr talman, mina herrar! Som reservant anhåller jag att vid denna punkt få yttra några ord.

När man läser den kungl. propositionen, så får man ett starkt intryck av att Kungl. Maj:t här har givit uttryck åt sin strävan att söka lösa arbetslöshetsproblemet på det enda sätt, som är riktigt, nämligen genom att söka bevara arbetsmöjligheter åt det egna landet. Det är ju så, att i närvarande stund gå cirka 60,000 människor arbetslösa inom olika grenar av svensk verksamhet. Här har regeringen på en viktig punkt sökt ordna det så, att vi skulle om möjligt giva tillfälle till arbete. Det är ju också av betydelse för hela vårt lands ekonomi icke minst under dessa brydsamma tider, att man söker i möjligaste mån bevara arbetsförtjänsten åt det egna landet. Det är ju så, att förutvarande motioner i enahanda syfte ha av bevillningsutskottets majoritet avstyrkts och av riksdagen avslågits. De ha icke blivit beaktade. Kungl. Maj:t har då efter omfattande utredningar och en ingående prövning av olika industrier kommit fram till det föreliggande förslaget. Man har begränsat det krav, som man ställer på riksdagen i detta hänseende, till, synes det mig, det minsta möjliga. Kungl. Maj:t har gått ut från den uppfattningen att endast det allra viktigaste medtages och begränsat det på ett sätt, som gör, att i alla fall många industrier, som skulle kunna vara i behov av hjälp, stå fortfarande utanför.

Den tullinkomst, som vid bifall till det kungl. förslaget skulle kunna åstadkommas, vill Kungl. Maj:t använda för att minska järnvägsfrakterna inom landet och på så sätt på en annan punkt möta och giva stöd åt strävandena att hålla näringslivet i gång. För min del har jag ju den uppfattningen, att även på annat vis borde kravet på billigare transportkostnader kunna mötas. Och det är givet, att om nu riksdagen avslår Kungl. Maj:ts förslag, alltså berövar staten de tullintäkter, som skulle komma därav, så tvingas med ännu större kraft fram nödvändigheten att försöka begränsa avlöningskostnaderna inom statens järnvägar. När vi veta, att 35,000 man där ha en avlöning, som med 1,000 kronor för var och en går ut över vad som gäller i enskild drift, så innebär enbart det en ökad driftkostnad med 35 miljoner kronor. Här har man begärt och beräknat, att man skulle få ett vida mindre belopp för att täcka den förlust, som kan uppstå.

Det är emellertid så, att bevillningsutskottets majoritet har med en dogmatisk tro på frihandeln avböjt det kungl. förslaget och sagt nej för sin del. Man har där erinrat om att ingenting får lov att hindra den prissänkning, som av alla önskas skall äga rum. Men man glömmet, att den prissänkning, som man vill skall fortgå, kommer att fortgå i alla fall. Ty det är inom alla olika områden en direkt sänkning hela linjen utefter, och det förslag, Kungl. Maj:t gjort, avklipper icke möjligheterna för import, men det begränsar dem i någon mån. Och fortfarande står det kravet kvar, att arbetslöserna måste ned. Tävlan varje industri emellan är fortfarande där. Men Kungl. Maj:t vill hjälpa till i strävandena att försöka i möjligaste mån bevara arbetstillfällena åt landet.

Det är ju i alla fall så, att en industri sedan 1870-talet vuxit sig stark under det skydd, som i olika former givits densamma och under målmedveten strävan. Det har vuxit fram arbetsskicklighet och en duglig arbetarstam, och stora kapital hava nedlagts i industrien, och nu vill man med öppen blick bevittna, att dessa stora värden i mångt och mycket skola ödeläggas, därför att man följer en dogmatisk tro på frihandeln, utan att man vill se och taga hänsyn till förändrade förhållanden och nya krav.

Om importen skall fortgå utan att begränsas i den takt, som för närvarande sker, alltså i enlighet med vad utskottsmajoriteten vill, skulle jag vilja fråga, var vi till slut skola taga likvidmedel för att betala importen. Man kan icke undgå att finna, att moständarna till förslaget icke synas förstå landets inre ekonomiska liv, och att det hela består av en mängd på varandra inverkan de faktorer, utan att de så gärna endast vilja rikta blicken på de stora huvudindustrierna och bortse ifrån att vårt lands näringsliv är beroende av att man på många olika punkter håller industrien i gång.

Jag skulle vid detta tillfälle vilja tillägga en synpunkt. Alla vilja vi ju bevara vårt lands frihet, men vi må offra hur mycket vi vilja på vårt försvar till lands och sjöss, om vi icke ordna det så, att vårt näringsliv på olika punkter fungerar och att vi i alla fall ha en stomme av inhemskt näringsliv, vilket vi skydda och värna, hjälper det icke, huru fulländade våra försvarsmedel än må vara, ty då blir det på ganska kort tid kaos i vårt land. Jag talar därvid icke endast om vad som betraktas som nyckelindustrier, utan det gäller även vida utöver dessa.

Jag beklagar, att icke kraven för industri och jordbruk förts fram i ett sammanhang, ty jag tror, att man från jordbrukarhåll hade ställt sig annorlunda gentemot industriens krav, om den växelverkan, som råder mellan jordbruket och industrien, hade blivit klart och tydligt framförd.

Det är anmärkningsvärt, att det från utlandet nu göres målmedvetna ansträngningar att vinna vår marknad. Man kan icke annat än göra sina reflexioner, när man exempelvis tager del av en av de stora ledande tidningarna i Sverige och finner, att det på tre och en halv helsidor endast förekommer detaljannonser om Tysklands handel och industri, detta samtidigt med att vår egen industri kämpar för livet och den ena industrien efter den andra måste inställa driften. Man får då bevittna, hur ett land, där arbetslönerna motsvara ungefär $\frac{1}{3}$ eller $\frac{1}{4}$ av våra egna, gör så målmedvetna och så i detalj gående ansträngningar på att vinna vår marknad, som här sker. Man har sagt, att den tyska exportavgiften på 25 procent skulle verka som ett tullskydd, och det kan ju till synes vara så, men säkerligen är Tyskland ett land, som så inriktar sig på sina varumarknader, att dess regering alldeles givet kommer att se till att exporten icke förhindras av denna avgift, utan att det blir en gemensam angelägenhet för riket i sin helhet att söka reglera den.

Jag har, herr talman, med dessa korta ord och med tanke på

*Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.
(Forts.)*

Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.
(Forts.)

den långa föredragningslistan icke nu velat taga upp många av de reflexioner, som man sannerligen i detta ögonblick skulle kunna göra. Jag skall tillåta mig, herr talman, att sedan vid de olika punkterna på kortast möjliga vis taga till ordet, som jag som reservant har skyldighet att göra. Jag vill dock nu i alla fall vädja till kammaren att beakta vår industris nuvarande läge och de förhållanden, som där nu råda, och att kammaren må fullt och helt känna det ansvar, som vilar på densamma, därest den icke vill följa Kungl. Maj:t och ge det skydd åt svenskt näringsliv, som på olika områden för närvarande behöves, för att vi i den formen skola lösa arbetslöshetsproblemet i vårt hemland och icke lösa det på sådant sätt, som blir följderna av ett bifall till utskottsmajoritetens hemställan, nämligen att vi lösa utlandets men icke hemlandets arbetslöshetsproblem.

Jag ber, herr talman, att vid den föredragna punkten få yrka bifall till den av friherre Fleming m. fl. avgivna reservationen.

Herr Winkler: Herr talman, mina herrar! Redan kort tid efter det stora världskrigets upphörande framfördes inom industriretsars förslag om införande av importförbud dels å vissa råvaror och halvfabrikat och dels å färdiga industriprodukter. Det befärades nämligen redan då, att de stora industriella anläggningar, som inom de krigförande länderna uteslutande sysselsatts med tillverkning av krigsmateriel, mycket snart skulle omläggas i och för fabrikation av nyttiga produkter och att därigenom inom kort skulle inträffa en betydande överproduktion, vars alster till jämförelsevis billiga priser skulle slungas ut på världsmarknaden.

Inom andra industriretsars och framförallt från handelns målsmän ansågs emellertid importförbud och därmed nödvändigt följande statlig reglering av importen såsom olämplig, i synnerhet med hänsyn tagen till erfarenheterna från den senare delen av krigsperioden, då statsverket genom sina kommissioner innehade bestämmanderätt över all import och export samt fördelning av ett stort antal varuslag, producerade inom landet.

Från dessa håll ansågs, att i stället för importförbud en tillfällig förhöjning av tullarna borde företagas, antingen generellt för alla tulltaxerubrikerna, varigenom såväl skyddstullarna som finansstullarna komme att höjas i någorlunda proportion till penningvärdets fall, eller ock endast sådana tullar höjas, som visade sig nödvändiga för upprätthållande av fabrikationen inom landet av sådana varor, som redan före kriget tillverkades, och vilken fabrikation genom flerårig erfarenhet i skydd av tidigare gällande tullar och på grund av däri nedlagt betydande kapital kunde anses äga något bestående värde även för framtiden.

Däremot voro säkerligen från början alla överens om och på det klara med, att hänsyn icke borde tagas till under kristiden tillkomna nya företag, anlagda till under de senare åren abnormt höga anskaffningskostnader och avsedda huvudsakligen för tillverkning

av under kriget lätt säljbara artiklar, utan att dessa företag måste lämnas åt sitt öde.

Under 1920 års riksdag väcktes i andra kammaren en motion, utmynnande i förslag om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om snabba åtgärder för åstadkommande av en provisorisk förhöjning i erforderlig utsträckning av gällande tullsatter. Samtidigt inlämnades i första kammaren en liknande motion, vari hemställdes, att tullsatterna provisoriskt måtte höjas med 100 % eller ock att riksdagen måtte av Kungl. Maj:t begära skyndsamt utredning och förslag till pågående riksdag om sådan höjning av gällande tullsatter, som erfordrades för att bringa gällande vikt- och värdetullar i överensstämmelse med varandra.

Kungl. Maj:t har icke förrän helt nyligen i sammanhang med framlämnande av sin proposition nr 356 vidtagit någon annan åtgärd i denna fråga, än att en kommitté, benämnd tull- och traktatkommittén, den 31 januari 1919 tillsatts med uppdrag att verkställa en allsidig utredning av det gällande tullsystemets verkningar.

Under senare delen av år 1919 och gång efter annan under år 1920 hava nya energiska framställningar om ingripande från det allmännas sida till skydd mot den utländska konkurrensen framkommit från industriella sammanslutningar, såsom Sveriges Industriförbund, Sveriges Maskinindustriförening, Svenska Yllefabrikantföreningen, Svenska Textilarbetareförbundet m. fl. Städe har emellertid, liksom skedde vid avslag av under 1920 års riksdag väckta, tidigare av mig omnämnda motioner, endast hänvisats till den inom tull- och traktatkommittén pågående utredningen. På grund av den abnormt stora importen av färdiga varor isynnerhet från Förenta staterna och England, som ägde rum under senare delen av år 1920, och den stora importen den senare tiden även från Tyskland med anledning av i detta land rådande synnerligen undervärderad valuta, har emellertid denna fråga blivit mera aktuell.

Under innevarande års riksdag väcktes redan vid dess början i såväl första som andra kammaren motion om förhöjning av tullen å ett stort antal varuslag i enlighet med i motionerna särskilt uppräknade tulltaxerubriker. Dessa motioner blevo emellertid avslagna med hänvisning till den av Kungl. Maj:t vid den tidpunkt, då motionerna behandlades, igångsatta utredningen och den kungl. proposition, som kunde förväntas, i händelse Kungl. Maj:t skulle finna detta påkallat.

Under mellantiden hade Kungl. Maj:t efter infordrat utlåtande av kommerskollegium och ekonomiska rådet tillkallat en särskild delegation, bestående av representater för ekonomiska rådet, tull- och traktatkommittén samt arbetslöshetskommissionen, för att med dem i ämnet rådgöra och samtidigt inom handelsdepartementet igångsatt en utredning för att utröna, vilka för landet gagneliga och önskvärda industrier, som voro i trängande behov av ökat tullskydd, och vilka tullsatter, som voro behöfliga för varje industrigren. Härvid har utlåtande inhämtats från ett stort antal industriella samman-

*Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatterna
för vissa indu-
striprodukter.
(Forts.)*

*Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.*

(Forts.)

slutningar och industriella anläggningar och företråde givits åt ett stort antal representanter för dylika industrier för att muntligen höras. Med anledning av den verkställda utredningen framkom Kungl. Maj:ts proposition de sista dagarna i april månad, och häri föreslås, att av de till ett antal av 508 uppgående olika tulltaxe-rubrikerna skulle vikt- och stycketullbrubrikerna höjas med 100 % och några få av rubrikerna å varor, som för närvarande förtullas efter värde, höjas med 30 %.

Såsom av propositionen framgår, anser Kungl. Maj:t det vara utförbart att på den korta tid, som stått till förfogande, och med ledning av de upplysningar, som under tiden kunnat inhämtas, föreslå olika tullförhöjningar för varje industri, utan har Kungl. Maj:t inskränkt sig till att för samtliga de produkter, som avses i propositionen, föreslå den mycket moderata förhöjning, som motsvarar en fördubbling av nu gällande tullsatter. Visserligen hava en stor del av de föreningar, som representera sammanslutningar inom industrien, och enskilda industriföretag i sina erinringar till Kungl. Maj:t ifrågasatt såsom erforderligt betydligt större förhöjningar av nu gällande tullsatter, men ett stort antal hava även nöjt sig med att föreslå en fördubbling av tullsatserna eller ännu oftare en förhöjning av tullarna i förhållande till penningvärdets fall.

Även med hänsyn tagen till under senare tiden inträffade betydande prisfall å de flesta varuslag, varå förhöjning av tullsatserna ifrågasattes, torde man med fog kunna säga, att åtminstone i de allra flesta fall en fördubbling av tullavgifterna icke motsvarar samma skydd, i procent å varans värde räknat, som de nuvarande tullsatserna på de före kriget gällande priserna å motsvarande varuslag.

Mot en förhöjning av de utgående tullarna har ofta såväl i tidningspressen som på annat sätt framförts den anmärkningen, att inneliggande lager av importerade varor, särskilt textiltalster, skulle vara så betydande, att de motsvarade flera års konsumtion och att följaktligen förhöjda tullsatter endast skulle bliva till gagn för de importörer, som till stor del i spekulationssyfte importerat alltför stora lager av sin branschs artiklar. Av propositionen framgår emellertid, att enligt undersökningar, som av handelsdepartementet verkstälts, lagren av importerade varor i allmänhet väsentligt överskattats. Det har t. ex. inom textilbranschen framgått, att lagret visserligen var 9 gånger så stort som år 1913, om man beräknar värdet, men utgår man däremot från beräkning av kvantiteten, var lagret endast omkring 3 gånger det normala. I procent av årsomsättningens värde utgjorde lagren år 1913 omkring 19 % och år 1920 omkring 37 %. Härav framgår, att inneliggande lager icke motsvara mera än ungefär $\frac{1}{3}$ -del av årskonsumtionen, vartill kommer att givetvis en stor del av mera begärliga mönster eller varuslag snabbare slutsäljas än andra mindre gångbara och att följaktligen lagren, åtminstone i någon mån, behöva omedelbart kompletteras antingen från inhemska fabriker eller ock från samma

utländska leverantörer, varifrån den stora importen under 1920 ägde rum.

I den kungl. propositionen lämnas även redogörelse för de åtgöranden, som vidtagits i andra länder för mötande av den överväldigande konkurrensen från utlandet. Härav framgår, att regeringen i England under mars månad föreslagit som skydd för de s. k. nyckelindustrierna mot dumping och konkurrensen från länder med låg valuta, att tullsatserna skulle komma att uppgå till $33\frac{1}{3}$ % av varans värde. I Frankrike hava tullförhöjningar i förhållande till penningvärdets fall redan under år 1919 vidtagits, och senare har regeringen erhållit medgivande att efter behov reglera tullarna å varor, varå icke förefinnes importförbud, och exempel finnes på, att vissa tullsatser höjts ända till nio gånger de före kriget gällande. Tullsatserna äro underkastade en fortlöpande kontroll och höjas och sänkas, i den mån så erfordras.

I Schweiz har förbunds församlingen lämnat förbundsrådet bemyndigande att ändra tullsatserna, allt eftersom förhållandena utveckla sig.

I Belgien har regeringen bemyndigats tills vidare att efter behov höja alla viktullar med intill 300 %, och nyligen har regeringen föreslagit en höjning av maximigränsen för tullsatserna för ett stort antal varor, största delen lyxartiklar, från 3 till 600 %.

Inom Förenta staterna har förslag framlagts att för mötande av konkurrensen, huvudsakligen från länder med undervärderad valuta, sådana varor skulle beläggas med tilläggstullar, motsvarande skillnaden mellan importpriset och inom landet gällande pris, baserat på där förekommande produktionskostnader.

Även i ett flertal andra mindre stater hava tullförhöjningar av motsvarande slag företagits.

Var och en som genomläst den kungl. propositionen övertygas snart nog om, att inom handelsdepartementet nedlagts ett omsorgsfullt och mycket omfattande arbete för detta ärendes utredning, och säkerligen har, att döma av dels de upplysningar, som lämnas i propositionen, och dels den mängd handlingar av mera privat art, som ställts till bevillningsutskottets förfogande, de svenska industrierna och industriföretagens sammanslutningar likaledes nedlagt ett vidlyftigt och tidsödande arbete för påvisande av behovet av förhöjda tullar. Var och en, som har någon närmare känning med handelns och industriens verkliga läge i nuvarande tid och noggrant och med intresse studerat dessa handlingar, måste även hava kommit till den bestämda övertygelsen, att en förhöjning av nuvarande tullsatser för att i någon mån skydda och understödja svenskt fabrikat av sådana varor, som även tillverkas å svenska fabriker, är ett av de medel, som i främsta rummet bör komma till användning under nu rådande depression.

Utskottsmajoriteten avstyrker i sin helhet samtliga de tullförhöjningar, som föreslås i den kungl. propositionen, med en motivering så knapphändig, att samma rymmes på $2\frac{1}{2}$ sidor i det tryckta betänkandet. Vilka äro nu skälen för detta avstyrkande? Jo,

Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.

(Forts.)

de sedan lång tid tillbaka från doktrinära frihandlare och dem närstående tidningsorgan om och om igen framförda synpunkterna eller rättare sagt fraserna. Det säges, att »utvägen att genom högre tullar hjälpa industrien icke kan anlitas, utan att därigenom i vidsträckt omfattning motarbetas det prisfall, som för närvarande pågår, samt att en förutsättning för att den svenska industrien skall kunna återvinna sin konkurrenskraft är, att dess produktionskostnader nedbringas». Enligt mitt förmenande kommer det ifrågavarande förslaget om förhöjda tullar, därest det bifalles, föga eller intet att inverka på det pågående priset, ty detta kommer nog att fortsätta tills botten nås, oavsett om tullarna för den nödlidande industrien i vårt land höjas eller icke.

Det torde icke vara överdrivet påstå, att för närvarande varor i allmänhet säljas eller kanske rättare sagt realiserar till priser, som äro betydligt lägre än de nuvarande produktionskostnaderna, möjligen med undantag av livsmedelsprodukter. Anledningen härtill är säkerligen i huvudsak dels att alltför stora lager i förhållande till den ekonomiska bärkraften samlats hos återförsäljarefirmorna och fabrikanterna samt dels att icke utan skäl väntas, att samtliga löner för arbetare, tjänstemän och övriga löntagare komma att med eller mot godvilligt medgivande från arbetstagarernas sida nedgå betydligt och kanske rent av inom jämförelsevis kort tid närma sig lönerna år 1914.

Produktionskostnaderna måste, med hänsyn tagen till frakterna och tullskyddet i respektive länder närma sig varandra i alla, samma varuartiklar producerande länder, och på konstlat sätt kan icke ett land som Sverige upprätthålla arbetslöner, som äro två till fem gånger så höga som i de länder, med vilka vi hava att konkurrera. Största antalet av de personer, som bilda den utskottsmajoritet, vilken avstyrkt den kungl. propositionen, tillhöra det socialdemokratiska partiet, och osökt uppstår då den frågan, hur ställa sig samma personer, då det i det praktiska livet är tal om produktionskostnadernas minskande genom nedsättning av arbetslönerna? Jo, arbetareorganisationernas förtroendemän och de socialdemokratiska tidningarna ställa sig alldeles oförstående inför nödvändigheten av arbetslönernas nedsättande för bibehållande av de svenska industri-företagens existensmöjligheter. Strejker och blockader iscensättas nära nog vid varje tillfälle, då det gäller att nedsätta avlöningarna med 10—20 %, ja, ibland till och med då arbetsgivarna icke vilja gå med på ytterligare löneförhöjningar eller bibehållande av status quo. Detta sker oaktat det för var och en, som intimt känner till det verkliga läget, måste stå klart, att, såvida icke all industriell verksamhet i vårt land skall helt avstanna, lönerna till arbetare och övriga löntagare inom en mycket nära framtid måste nedbringas till ungefär hälften av vad de voro vid innevarande års början, ja, inom vissa branscher, t. ex. för byggnadsarbetare, mycket mer, innan någon företagsamhet kan komma i gång i och för nybyggnader. Jag medger dock att det möjligen finnes några få fack, där avlöningarna hittills höjts i mindre proportion än vad som i allmänhet

skett inom industri och hantverk och varest givetvis procentuellt taget mindre reduktioner bliva nödvändiga.

Vidare säger sig utskottet hava kommit till den uppfattningen, »att ett bifall till den föreliggande propositionen icke skulle ens för industrien lända till varaktigt gagn och att överhuvud vår industri i nuvarande ekonomiska depressionsläge icke har verklig nytta av tullförhöjningar». Detta påstående är alldeles i strid med de undersökningar, som ligga till grund för den kungl. propositionen, och de uppgifter, som lämnats av industriens målsmän. Även om det är självklart, att de föreslagna förhöjningarna av tullsatserna med 100 % ingalunda kunna verka såsom något trollslag och förhjälpa industriföretagen från dess nuvarande nödläge till vinstgivande och forcerad verksamhet, så är det dock tydligt, att det måste bliva en hjälp och ett plus för vår industri, om den erhåller det statsmakternas skydd och den företrädesrätt vid leveranser, som avsetts med nu utgående tullar i förhållande till värdet å varorna den tid då dessa tillkomma. Det blir givetvis bättre förutsättningar för en fortsatt drift, än om industriföretagen måste utgå ifrån att även framdeles, sedan de i stor utsträckning omedelbart efter krigets slut importerade färdiga varorna försålts, behoven åter skola fyllas från utlandet.

Det bör tagas i betraktande, att en av huvudanledningarna till den stora importen av färdiga varor omedelbart efter det samfärdseln länderna emellan blev fri var, att de inhemska fabrikerne saknade råvaror, då deras lager härav under den långa tid, den allmänna blockaden av våra och andra länder räckte, konsumerats. Med den allmänna varuhunger, som vid ifrågavarande tillfälle förefanns, gick det givetvis fortare för allmänheten att åtkomma de varor, som i den fria handeln sedan länge saknats, genom att dessa av återförsäljarefirmorna importerades i färdigt skick från sådana länder, särskilt England, som hade haft tillgång på råvaror även under kristiden.

Säkerligen förhåller det sig så, som utskottet säger, att ett flertal av de industrier, som beröras av den föreslagna tullförhöjningen, ingalunda härigenom skulle sättas i stånd att återupptaga eller utvidga driften, vad avser industrier, som redan inställt driften, men att påstå, att åtgörandet icke heller skulle sätta industrier, som icke nedlagt sin verksamhet utan som fortfarande, även om i inskränkt grad, hålla driften i gång, i stånd att utvidga denna, kan med skäl betecknas som överdrivet. Just sådana industrier och i ännu högre grad sådana, som ännu icke nämnvärt inskränkt driften, skulle enligt mitt förmenande den föreslagna tullförhöjningen i mycket stor utsträckning förhjälpa till att hålla ut ännu en kortare eller längre tid, ja, kanske till och med ända tills nu rådande depressionsperiod gått över.

Det hade varit skäl för utskottsmajoriteten att draga ut linjerna något längre och fråga sig: kommer ett förkastande av Kungl. Maj:ts tullproposition icke att medföra en ytterligare inskränkning och möjligen helt nedläggande av driften vid sådana industrier, som ännu

Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.
(Forts.)

*Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.*

(Forts.)

helt eller delvis hållas i gång, och kommer icke detta å sin sida att betydligt öka den redan mycket stora arbetslösheten i vårt land och därmed även att öka fattigdom och nöd bland företagarna såväl som bland arbetare och tjänstemän, anställda vid företagen? Enligt min mening blir detta helt säkert följden, och härtill kommer den menliga inverkan, som detta får på statens och kommunernas finanser. I händelse riksdagen beslutar i enlighet med utskottsmajoritetens förslag, kommer detta säkerligen att medföra så ödesdigra ekonomiska konsekvenser, att det senare och kanske inom mycket kort tid bittert får ångras.

Vidare anför utskottet det tidigare om och om igen så många gånger upprepade skälet för avslag å ökade tullar, nämligen att betydande lager av industrialster ligga inne både hos fabrikanter och köpmän och att vid försäljning från köpmännens lagerbeholdning en tullförhöjning skulle komma icke industrien utan endast köpmännen tillgodo. Jag har redan förut framhållit de uppgifter angående inneliggande lager, som enligt den kungl. propositionen i verkligheten förefinnas inom landet och att dessa i jämförelse med nuvarande värde och den årliga konsumtionen ingalunda äro så överdrivet stora, som i vanliga fall påstås. Med avseende på köpmännens fördel av en pridförhöjning å inneliggande lager så skulle jag gärna vilja veta, inom vilken bransch försäljningspriserna för närvarande icke äro lägre än inköpspriserna, och detta till och med betydligt, och sålunda kan det endast bliva tal om att i enstaka fall, då köpmännen ligga inne med betydande kvarvarande lager av verkligt gångbara artiklar, förlusterna i någon mån kunna komma att minskas. Ur nationalekonomisk synpunkt anser jag detta icke vara att beklaga, isynnerhet med hänsyn till de orimliga skatter, som av näringsidkarna under de senare åren uttagits, varigenom dessa avhänts de reserver, som vid nu inträffade starka prisfall varit väl behöfliga för att kunna hålla ut under depressionstiderna.

Även påpekar utskottet, att ett bifall till den föreliggande propositionen skulle högst väsentligt rubba den jämvikt mellan industriens och jordbrukets tullskydd, som ingår i det rådande tullsystemet. Jag förmodar, att detta yttrande från utskottets sida avser ett försök att förmå så många som möjligt av jordbrukets representanter i riksdagen att rösta mot industritullarna, men i varje fall står bevillningsutskottets utlåtande i dålig samklang med motiveringen av samma majoritets inom utskottet yttrande angående den kungl. propositionen och de i sammanhang därmed väckta motionerna om glid tullar å spannmål, då även dessa tullar avstyrktes med påpekande av att de voro ensidigt gagnande jordbruksnärigen och ett fördyrande av levnadskostnaderna för den del av befolkningen, som ägnade sig åt industrien.

På dylikt sätt försöka städse den renodlade frihandelns män att spela ut olika näringsidkare mot varandra. Det synes mig i stället vara självklart, att om industrien berövas sin existensmöjlighet och därmed sin skattekraft, nödvändigt behöfliga medel för statsverk

och kommuner måste uttagas av andra grupper av landets befolkning, i detta fall av lantbrukare och tjänstemän.

Slutligen påpekar bevillningsutskottet i sitt betänkande, att de försök, som av de sakkunniga gjorts att ernå garanti för, att ett ökat tullskydd verkligen komme industrien tillgodo och icke av mellanhänderna utnyttjades till oskäligt fördyrande av de tullskyddade produkterna, icke lett till något resultat. Vad härmed avses är svårt att förstå. Om man därmed avser, att hos återförsäljare inläggande lager skulle försäljas utan hänsyn till gällande dagspris, då försäljningen sker, skulle jag anse en sådan fordran på garanti som orimlig och omöjlig att uppfylla, ty en återförsäljare bör, enligt min mening, städse basera sitt försäljningspris på för dagen gällande pris, vare sig detta är uppåtgående eller sjunkande, och jag erinrar om, vad jag redan anfört, att så gott som alla försäljningspriser för närvarande äro lägre än inköpspriserna.

Menas däremot, att mellanhänderna i händelse av en tullförhöjning skulle vid förnyade inköp från resp. fabriker öka den procentuella förtjänsten så, att de utom allmän och nödvändig avans för täckande av sina omkostnader skulle låta hela tullskyddet eller någon del därav tillkomma såsom extra vinst, så tror jag att farhågorna äro överdrivna och att konkurrensen och önskan att sälja dels för att hålla affärerna i gång och dels för att bibehålla marknaden är så stor, att inga mellanhänder ämna försöka sig på en dylik taktik. Och de, som mot förmodan skulle göra det, komma säkerligen att själva bliva de på ett dylikt handlingssätt mest lidande.

Sedan utskottet vidare uttalat sig angående de i sammanhang med den kungl. propositionen inom riksdagen väckta motionerna, säger utskottet, att landets mycket bekymmersamma ekonomiska läge påkallar, att från regeringens och riksdagens sida allt göres för att komma till insikt om vad som möjligen kan lindra krisens förlopp, men att ett bifall till Kungl. Maj:ts förslag eller någon av de väckta motionerna icke kunnat förordas.

I stället för att komma med någon utförlig och nedgörande kritik av Kungl. Maj:ts proposition eller ännu bättre komma med något förslag om på vad sätt den industriella krisen skall lindras, föredrager utskottet att intaga en rent negativ, avvaktande hållning, och det framskymtar även, att nya och grundliga utredningar i ämnet kunna vara behöfliga.

Det är i detta fall som så många gånger förut, då positiva och starkt och väl motiverade förslag skola göras om intet med den vanliga förklaringen, att saken icke är tillräckligt utredd. Så sades redan i fjol vid avslaget av de då väckta tullmotionerna, och utredningen har sedan dess pågått, men ändock är utskottet icke belåtet med utredningens resultat utan fordrar förnyad utredning. Om man kunnat leva på utredningar, så hade i sanning Sverige varit ett både lyckligt och rikt land, ty ett större antal utredningskommittéer i alla möjliga frågor, än vad som förekommit i detta land under de sista åren, torde icke någon annan nation kunna uppvisa. Åtminstone i ekonomiska frågor lever man sannerligen icke på utredningar

*Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.
(Forts.)*

Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.

(Forts.)

utan därvid fordras både vilja, beslutsamhet och handling samt icke minst samförstånd statsmakterna och de privata företagarna emellan.

I händelse, vilket jag förmodar blir fallet, utskottets betänkande av riksdagen antages och reservationen avslås, kommer med all säkerhet en stor del fabriker, som hålla driften i gång i avvaktan på utgången av Kungl. Maj:ts proposition i riksdagen, att omedelbart upphöra, och så småningom, kanske i ganska starkt tempo, komma allt flera fabriker att inställa driften på grund av dels ekonomiska svårigheter, dels bristande förtroende för verksamhetens ekonomiska bärighet även under den närmaste framtiden. De arbetslösa skaror komma att ökas i betydande grad, och hur statens och kommunernas finanser skola kunna räcka till för utbetalande av erforderligt om än så nödortfigt arbetslöshetsunderstöd är åtminstone för mig ofattligt. Ansvaret härför kommer i mycket stor grad att drabba dem, som medverka till avslag på den kungl. tullpropositionen.

Herr talman! I anslutning till vad jag här anfört yrkar jag avslag på utskottets hemställan samt bifall till reservationen och i samband därmed till den kungl. propositionen i förevarande punkt.

Herr R ö i n g: Herr talman, mina herrar! Man behöver i sanning icke vara näringsidkare eller stå näringslivet personligen nära för att hava kännedom om de svåra förhållanden, under vilka den svenska industrien i likhet med industrien världen runt arbetar. Det tillkommer självklart statsmakterna att noga undersöka, huruvida statsmakterna genom kloka åtgärder verkligen kunna hjälpa industrien i detta svåra nödläge, och utskottet har därför ansett lämpligt att i sitt betänkande uttala ett tack till regeringen för den utredning, som regeringen i slutet av förra året satte i gång inom handelsdepartementet för att undersöka, i vilket läge den svenska industrien befann sig samt huruvida den svenska industrien verkligen skulle bli hjälpt, i den händelse provisoriska förhöjningar av tullarna för vissa betydelsefulla industriartiklar beslötos av riksdagen. Det gällde att noga undersöka, huruvida genom dylika tullförhöjningar en verklig hjälp kunde lämnas industrien, så att arbetslösheten kunde minskas, eller huruvida icke ett sådant beslut endast skulle inskränka sig att bli en värdelös gest. Det gällde att undersöka, om en dylik tullförhöjning innebure en verklig medicin mot den sjukdom, som man med all rätt kan kalla det nuvarande nödläget, eller om man gav den nödlidande en hjälp, som med rätta kunde kallas för patentmedicin, som icke medförde någon hjälp, liksom också huruvida icke en förhöjning av tullarna i större utsträckning i stället medförde direkta nackdelar såväl för industrien som för landet i dess helhet, ty då hade riksdagen ju gjort situationen ännu värre, än den var, innan riksdagen fattade ett sådant beslut.

Jag hade förtroendet att vara medlem av den delegation, som inom handelsdepartementet verkställt den utredning, på vilken Kungl. Maj:t byggt sin proposition; och det var på grund därav, mina herrar, och icke på grund av min ställning i bevillningsut-

skottet, som jag ansåg mig kunna uppträda redan vid remissen av den kungl. propositionen och uttala min åsikt, då jag naturligtvis måste hava skaffat mig ett bestämt omdöme, hur frågan låg, innan jag kunde giva handelsministern det råd han begärt av mig liksom av övriga delegerade. Ty ingen kan väl tänka sig möjligheten av att någon av oss delegerade först skulle ha givit handelsministern ett råd, hur han borde handla, och först därefter bildat oss ett bestämt omdöme i frågan. Det var därför, som vi delegerade, vilka äro medlemmar av riksdagen, nämligen herrar Vennersten och Örne i första kammaren och jag i andra kammaren, ansågo oss redan vid remissen av ifrågavarande proposition till bevillningsutskottet kunna göra vissa uttalanden.

Vi känna alla till, att inom delegationen icke uppstod enighet om den väg regeringen borde slå in på, men den stora majoriteten av delegationen ansåg ur olika synpunkter, att densamma då icke kunde tillråda Kungl. Maj:t att förelägga riksdagen en proposition, som innehöll förslag om en mängd förhöjda industritullar.

Då vi inom bevillningsutskottet började överläggningarna i denna fråga, vilka sedan pågingo under ett par, tre veckor, var det naturligtvis med ett mycket stort intresse och icke utan en viss spänning, som jag motsåg, vilka intryck ledamöterna inom utskottet skulle få av de långvariga diskussioner, som fördes inom utskottet i denna fråga. Det befanns efter dessa veckors arbete, att resultatet inom bevillningsutskottet blev ungefär detsamma som inom delegationen i handelsdepartementet. Full enighet kunde icke uppnås inom bevillningsutskottet, men den överväldigande majoriteten inom utskottet kom till samma resultat, som den överväldigande majoriteten inom delegationen, nämligen ett rent negativt resultat. Man hade blivit övertygad om att den väg, som Kungl. Maj:t föreslagit för att hjälpa industrien i dess nödläge, icke var den väg, som utskottet kunde tillstyrka riksdagen att följa. Den föreslagna åtgärden skulle icke vara till något egentligt gagn för industrien, utan den skulle tvärtom i många hänseenden vara till mycket större skada icke blott för industrien själf utan också för landet i dess helhet. Och det är att märka, mina herrar, att här är det icke ett eller ett par politiska partiers representanter, som bilda majoriteten inom utskottet och avstyrka propositionen i dess helhet, utan det finnes inom majoriteten personer, som tillhöra vitt skilda politiska partier med vitt skilda uppfattningar och åskådningar, icke minst i tullfrågorna.

Det gällde att besvara den frågan, huruvida riksdagen genom antagande av Kungl. Maj:ts proposition eller eventuellt av motioner, som innehöllo förslag om förhöjda industritullar, kunde vidtaga åtgärder, vilka visserligen icke i och för sig voro tillräckliga, men tillsammans med vissa andra åtgärder kunde skapa sådana förhållanden, att den nuvarande produktionen icke allenast uppehöles utan ävenledes möjligen ökades, så att arbetslösheten därigenom förminskades. Ty det var icke, framhöll man, för kapitalets, för industriens skull i och för sig, som man eventuellt ville slå in på

*Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.
(Forts.)*

Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.

(Forts.)

den vägen att förhöja tullarna, utan det var framför allt därför, att man på denna väg ville söka hindra en ökad arbetslöshet och om möjligt söka få densamma minskad. Det gällde då, mina herrar, att först undersöka, vilken anledningen är till den stora arbetslöshet, som existerar icke blott här i vårt land utan i samtliga länder världen runt, icke minst i andra världsdelar än Europa.

Anledningarna här till äro huvudsakligast tre. För det första är det den allmänna depressionen, som råder världen runt. Där om kunna icke meningarna vara delade, utan därom borde alla kunna vara överens, att provisoriska tullförhöjningar icke inverka på den allmänna depressionen, och regeringen har icke heller försökt att angiva som en möjlighet att uppnå en dylik inverkan genom provisoriska tullförhöjningar. Den allmänna depressionen är huvudanledningen till den nuvarande arbetslösheten här i vårt land liksom i flertalet andra länder. Den andra anledningen till den rådande arbetslösheten är valutaförhållandena. Det är mig ett nöje att åtminstone i detta hänseende helt och fullt kunna instämma i herr statsrådets och chefens för handelsdepartementet uttalande till statsrådsprotokollet i denna fråga, i vilket uttalande samtliga regeringens ledamöter instämde, då han i propositionen uttalade, att det icke torde vara möjligt att nu anvisa någon väg ut ur de svårigheter, som föranledas av den bristande jämvikten mellan vår egen och utlandets valutor. Ja, det ger jag honom fullständigt rätt uti. Jag har liksom varje annan person, som är intresserad av ekonomiska frågor, sökt att i den ringa mån det varit mig möjligt sätta mig in i denna fråga, och jag har även deltagit i många av de debatter, som i denna fråga hållits. Vi hade denna fråga uppe redan vid 1919 års handelskammaremöte i Skåne, då professor Gustav Cassel, den svenske man, som framför någon annan sysselsatt sig med valutafrågan, höll ett föredrag i denna fråga, ett föredrag, som sedermera åtföljdes av en rätt livlig debatt. Vi beslöt anordna ett skandinaviskt handelsmöte några månader därefter i november 1919, då det lyckades oss att förutom professor Cassel få Danmarks och Norges förnämsta ekonomiska tänkare att uppträda i debatten med anföranden och diskussionsinlägg, vilket möte hölls i Köpenhamn. Då var även en sådan man som Rubin i Köpenhamn och andra framstående finansmän närvarande, men jag nödgas medge, att med avseende å resultatet av alla dessa föredrag, alla dessa debatter och alla dessa diskussioner har man egentligen ännu icke kommit någonstans, och det visar, huru rätt herr statsrådet har i det uttalande, som han gör i Kungl. Maj:ts proposition.

Det tredje skälet, utöver depressionen och valutaförhållandena, till den nu rådande arbetslösheten, vilket är det, mina herrar? Jo, det är de nuvarande produktionskostnadernas och arbetslönernas höjd i Sverige. Vi kunna därför i denna debatt enligt min uppfattning — jag tror, att herr statsrådet ger mig fullständigt rätt i det — icke behöva ägna någon mera ingående diskussion om depressionens verkningar och om valutans verkningar på detta spörsmål, utan mera koncentrera vår uppmärksamhet på det av mig såsom nr 3

angivna skälet för den arbetslöshet, som råder. Vi få därför enligt utskottets och enligt min uppfattning aldrig släppa ur sikte det mål, som för oss i vårt arbete på sunda ekonomiska förhållanden inom vårt land måste framstå såsom det allra förnämsta, nämligen att vidtaga alla de åtgärder, som kunna vidtagas för att få ned produktionskostnaderna och arbetslönerna för att därigenom göra vår svenska industri — icke minst vår svenska exportindustri — konkurrenskraftig med utlandets.

Nå, då frågar man sig: kan man påstå och framhålla tillräckligt tungt vägande skäl för den ståndpunkt, som bevillningsutskottets majoritet intager, att man i och med ett bifall till Kungl. Maj:ts proposition vidtager en åtgärd, varigenom man hindrar produktionskostnadernas fall och arbetslönernas nedsättning? Ja, förvisso är det icke svårt att göra det. Flertalet av de produkter, som falla under de rubriker i tulltaxan, för vilka rubriker Kungl. Maj:t föreslagit tullförhöjning, är artiklar som behövas av oss litet var, i vilken samhällsklass vi än befinna oss, icke minst av de små i samhället, av de breda samhällslagren. De stora grupperna äro textilvaror och allt vad metallvaror heter. Däri inbegripes allt som vi behöva för vår klädsel, tyger, kläder, konfektionsartiklar, strumpor, kragar, skjortor, manschetter och annat dylikt för toaletten. Däri inbegripes allt, som vi behöva i hemmen, ifrån den allra enklaste husgerådssak, och allt som, t. ex. vår Eskilstuna-industri och Huskvarna-industri fabricerar. Däri inbegripes allt vad jordbruket behöver av järnvaror, åkerbruksmaskiner eller dylikt, liksom ock motorer som våra fiskare behöva. Däri inbegripas även andra varuslag t. ex. hushållsglas, och porslin — för att nu nämna ytterligare ett par exempel.

Ja, kammaren förstår, att om riksdagen fördyrar dessa varor genom förhöjda tullar, så blir naturligtvis konsekvensen den, att riksdagen vidtager en åtgärd, varigenom man icke på det situationen kräver kan få ned produktionskostnaderna och arbetslönerna och göra industrien konkurrenskraftig. Och det är icke allenast förhållandet, att riksdagen genom en sådan åtgärd tager ett steg, som har den följden, jag nyss angav, utan riksdagen vidtager även en åtgärd, som man aldrig kan blunda för följderna av, om man det minsta känner till de politiska förhållandena. Om riksdagen nämligen på detta sätt höjer industritullarna, måste riksdagen nästa gång vara med om att höja agrartullarna, tullarna på animaliska födoämnen o. d. Den dag, då så sker, mina herrar, ja, då kunna vi nog litet var — åtminstone om vi icke se saken ur ren agrarsynpunkt — ha orsak att beklaga den svenska industrien och framför allt den svenska exportindustrien, som därigenom utan tvivel får ytterligt ökade produktionskostnader och i så fall icke kan få ned sina arbetslöner i den utsträckning, som är oavvisligen nödvändig.

Jag skall icke, herr talman, tillåta mig att i detta sammanhang draga fram en mängd exempel på den nivå som produktionskostnaderna och arbetslönerna stå i länder med icke deprecierad valuta

*Anv.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.
(Forts.)*

Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.

(Forts.)

i förhållande till de nuvarande produktionskostnaderna och arbetslönerna här hemma i Sverige. Jag skall tillåta mig lämna upplysningar därom, när debatten äger rum om textilvarorna och vissa andra varugrupper, för vilka Kungl. Maj:t föreslagit förhöjda tullar. Vi anse inom bevillningsutskottet, att ett steg, sådant som Kungl. Maj:t här föreslagit, skulle bidraga till att produktionskostnaderna icke skulle kunna nedsättas, såsom vi anse det behöfligt, och att icke arbetslönerna under sådana förhållanden skulle kunna nedsättas på det sätt, som det för vår industri är absolut nödvändigt, för att den skall kunna få konkurrenskraft.

Detta är det ena stora skälet för utskottets hemställan, och det andra är, att så länge utredningen inom tull- och traktatskommittén pågår om det tullsystem Sverige bör ha i framtiden, så bör riksdagen icke sönderbryta den belastning, som riksdagen en gång pålade jordbruket och våra övriga näringar. Jag anser, att Kungl. Maj:t genom sitt förslag om glidtullarnas ändring redan i en viss om än mindre utsträckning brutit denna belastning, och jag undrar, mina herrar, om regeringen är lika övertygad den dag, som i dag är, att det var ett gott förslag, som för ett par månader sedan framlades och vilket förslag innebar ändrade bestämmelser rörande glidtullen å malen och omalen spannmål. I dag är glidtullen å omalen spannmål 6 kr. 2 öre per hundra kilo, och dock har regeringen, i strid mot vad åtminstone många inom riksdagen menade, och som framgår av riksdagshandlingarna, för att få ned glidtullen till kr 6,02 använt de gamla produktionskostnaderna och icke de nya. I det senare fallet hade nämligen glidtullen redan från den 1 juni i år varit ännu mycket högre än 6 kr. 2 öre. Om det icke uppfattas som en oartighet mot regeringen, skulle jag nästan vilja erinra om det gamla ordspråket: bränt barn skyr elden, men det tycks i detta fall, som om icke Kungl. Maj:t hyste denna uppfattning, då regeringen nu försöker få riksdagen att godkänna ytterligare tullförhöjningar, som skulle förorsaka ett onödigt högt prisläge å en mängd nödvändiga artiklar.

Jag skall med dessa få ord begränsa mitt anförande vid själva principdebatten och skall tillåta mig att sedermera till följd av de eventuella yttranden vid olika varugrupper, som särskilt kunna komma att hållas, framhålla de synpunkter, som föranlett utskotts-majoriteten att avstyrka de föreslagna tullarna å t. ex. textilvaror, metaller och andra betydelsefulla produkter. Utöver vad jag nu sagt skall jag, herr talman, endast tillåta mig att säga några få ord i anledning av de anföranden, som hållits av herrar Lithander och Winkler.

Herr Winkler har jag mycket liten anledning att vända mig emot, då den huvudsakliga delen av hans anförande var en historik över tullfrågans behandling från år 1919 fram till den dag, som i dag är. Det glädde mig, att han emellertid gav mig rätt i mitt påstående, när propositionen remitterades till bevillningsutskottet, att det varit en planmässig agitation till förmån för dessa höjda tullar alltifrån år 1919.

Herr Lithander framhöll, att det enda riktiga sättet att minska arbetslösheten är att slå in på den väg, som Kungl. Maj:ts föreslagit, nämligen att höja en massa industritullsatser, och han tillade samtidigt, att regeringen med denna proposition beräknar att få in ett belopp av i runt tal 20 miljoner kronor i ökade tullmedel, än om denna proposition icke bifalles. Jag förstår verkligen icke, huru herr Lithander kan komma till ett sådant resultat. Kan man, mina herrar, utgå ifrån, såsom regeringen gör i Kungl. Maj:ts proposition, att man kan beräkna under tiden från och med i sommar och ett år framåt en lika stor, eller något större import än under år 1913, vilket skulle ha till följd, att ytterligare omkring 20 miljoner kronor i tullmedel skulle komma in i statskassan, om propositionen går igenom, så betyder det med andra ord, att man icke ett ögonblick tror på att dessa tullförhöjningar komma att minska arbetslösheten och öka produktionen, utan man förutsätter, att den enda följden blir, att en normal import kommer att äga rum ett år framåt och att denna import kommer att ge statskassan omkring 20 miljoner kronor ökad inkomst. Jag tror, att även den beräkningen är alldeles för sangvinisk, ty jag tror icke på en sådan import som under år 1913. Men om denna import även kommer till stånd, så är den det bästa beviset på att man genom propositionens antagande icke når huvudsyftet, som man vill nå, nämligen att få arbetslösheten minskad.

*Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.
(Forts.)*

Ja, så kommo naturligtvis herrar Lithander och Winkler med det gamla påståendet, att det är dogmatiska frihandelssynpunkter, som fått göra sig gällande vid frågans behandling i bevillningsutskottet och i utlåtandets motivering. Vi äro nu en gång för alla några förfärligt förhårdade fanatici, vi, som hysa frihandelsvänliga sympatier. Det är blott ni, herrar protektionister, som kunna fördomsfritt bedöma förhållandena. Ni bortse fullständigt från edra tullpolitiska åsikter, men detta hindrar icke, att edra yrkanden alla stå i full harmoni och överensstämmelse med de tullpolitiska åsikter, som ni själva hysa. Jag respekterar till fullo er mening, men jag fordrar precis lika mycken respekt och lika mycken aktning för den mening, som jag hyser. Ni skola icke tro och försöka inbilla andra, att ni äro skapade och funtade så, att ni helt och fullt kunna frigöra er från edra tullpolitiska åsikter, då däremot icke vi kunna göra det. Vi ha nog samma fel och samma förtjänster, om vi i tullfrågor ha den ena eller andra uppfattningen.

Jag är övertygad om, det vill jag säga, att bevillningsutskottets samtliga ledamöter med undantag av herrar Vennersten. Örne och jag, som redan förut i delegationen hade tagit ståndpunkt till frågan, gingo lika ärligt och fördomsfritt till sitt arbete i bevillningsutskottet och fullt objektivt sökte bedöma den ytterst svåra frågan på samma sätt, som vi delegerade gjorde, när vi började vårt arbete i delegationen. Under veckors arbete kom den ena ledamoten i utskottet eller i delegationen till en ståndpunkt och en annan till en motsatt uppfattning. Att då påstå, att det icke är sakliga skäl, som föranlett de personer, som yrka avslag på de föreslagna tullförhöjningarna, utan att det endast är frihandelsdogmer, som föranlett dem

*Ang.
promisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.*

(Forts.)

att intaga den ståndpunkten, är otillbörligt och vittnar blott om att reservanterna ha mycket svaga skäl att framföra i debatten för sin egen ståndpunkt mot de synpunkter, som i denna fråga ha utvecklats av oliktankande kamrater inom utskottet.

Herr Lithander kom i dag från talarstolen — liksom förut inom bevillningsutskottet — fram med ett tisdagsnummer av Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning och yttrade: »Se här, mina herrar, en tidning, som innehåller tre eller fyra sidor tyska annonser varje tisdag! Se hur den tyska industrien genom pressen systematiskt bearbetar den svenska allmänheten för att få ökad avsättning av sina alster inom Sverige!» Jag vill då fråga herr Lithander: Är herr Lithander alldeles säker på att det är den tyska industrien, som utan anmodan har sänt Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning alla dessa annonser, eller tror icke herr Lithander, att det möjligtvis är denna tidning, som systematiskt har bearbetat den tyska industrien för att få dessa annonser? Är det nu för övrigt så orätt av en tidning att intaga tyska annonser i sin annonsavdelning? Åtminstone tycks den tidning, som står herr Lithander nära i Göteborg, icke anse det, ty den tidningen — det är en konkurrenstidning till Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning, nämligen Göteborgs Dagblad — har enligt uppgift funnit sig föranlåten att skriva till flera av de tyska firmor, som annonsera i Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning, och anhållit att ävenledes få dessa annonser. Vad denna tidning, som står herr Lithander så nära, gör och låter, antar jag, att herr Lithander icke anser vara så orätt. Jag tror icke, att det är den tyska industrien, som driver denna propaganda, ty då skulle vi väl finna dessa annonser i någon enda Stockholmstidning, men i dessa tidningar finnas icke dessa annonser.

Med vissa varuslag förhåller det sig nog icke så, som herr Winkler påstod, att lagren äro relativt små. Uppskattar man till exempel lagrens nuvarande storlek till 37 procent av 1913 års omsättning, vilket herr Winkler gjorde, så »framgår av denna siffra således, att dessa lager i runt tal endast skulle räcka ett tredjedels år». Herr Winkler förbiser dock härvidlag ett förhållande, som fullständigt förändrar denna siffra. Herr Winkler tänker antagligen i första rummet på textilvaror, då han talar om dessa siffror, men, mina herrar, om ni i dag bifalla Kungl. Maj:ts proposition om förhöjda tullar på bomullsgarn och på bomullsvävnader, på yllegarn och yllevävnader och ävenledes Kungl. Maj:ts proposition om förhöjda tullar på olika slag av konfektionsalster, tro ni, att följden därav skulle bli, att industrien i någon större utsträckning skulle kunna upptaga eller fortsätta sin produktion? Nej, förvisso icke, emedan konfektionsindustrien är i behov av ett mycket högre tullskydd än det föreslagna. Jag skall återkomma därtill, när varugruppen textilvaror upptages till avgörande. Konfektionsindustrien behöver mycket högre tullskydd, än Kungl. Maj:t har föreslagit, och därför kan man i den beräkning, som herr

Winkler gör vis å vis lagren, icke medtaga den kvantitet textilvaror, som åtgår till konfektionsindustrien.

*Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.
(Forts.)*

En framstående ledamot för denna industri lämnade i utskottet den upplysningen, att han beräknade, att i runt tal halva hans produktion av yllevävnader åtgick till konfektionsindustrien. Man får sålunda redan av denna anledning vid jämförelse med 1913 bortskära omkring hälften av den konsumerade kvantiteten. Då förhåller sig 37 procent till 50 procent helt annorlunda än 37 procent till 100 procent. Dessutom bör man utöver detta förhållande aldrig blunda för följderna av den svårare depression, som sedan länge pågår i vårt land och vilken haft och har till följd en minskad köpkraft och därmed minskad konsumtion. Tar man detta förhållande med i räkningen, herr Winkler, kommer man till det resultat, att hos grossisterna och fabrikanter ligga textilvaror på lager, som mänskligt att döma torde räcka omkring ett helt år.

Jag skall, herr talman, begränsa mig till vad jag nu har yttrat. Den föredragna punkten gäller jämförelsevis obetydliga varuslag, jag säger »jämförelsevis», ty yrkandet gäller vissa slags möbler, vissa borstbinderiartiklar och dylikt. Jag skall icke närmare ange skälen, varför utskottet har yrkat avslag på denna varugrupp. De båda ärade talare, som reserverat sig, ha icke motiverat sin ståndpunkt.

Jag ber därför med dessa ord att få yrka bifall till utskottets hemställan i denna punkt.

Chefen för handelsdepartementet, herr statsrådet Malm: Herr talman, mina herrar! När regeringen för drygt en månad sedan lade fram denna proposition, var det under intryck av att man måste göra vad som var möjligt att göra för att hjälpa den betryckta industrien och för att avhjälpa arbetslösheten på det sätt, som ju är bäst, då det gäller dess bekämpande, nämligen att söka hålla arbetarna till produktivt arbete på de områden, vid vilka de äro vana. I den kungl. propositionen har ju utvecklats, hurudant läget är, och man har ju använt det uttrycket, som också är riktigt, att krisen uppträder »med hittills okänd skärpa».

Sedan dess har icke heller någon bättring inträtt. Inga tecken visa på någon sådan, och regeringen har sett sig nödsakad att komma med framställning om beviljande av ytterligare miljoner för arbetslöshetens avhjälpan. Jag skall be att få lämna några siffror, som visa, hur arbetslösheten har stigit. Vid gruvorna har de ssyselsatta arbetarnas antal minskat från 58 procent till 56 procent. Motsvarande minskning har även skett vid järnverken. Antalet masugnar i drift har minskats från 38,7 procent till 35,7 procent, detta under tiden från den 1 april, då propositionen avgavs, och till den 1 maj. Antalet textilarbetare i arbete har minskats från 20,200 till 18,639 under samma tidsperiod. Samtidigt har deras arbetstid per vecka minskats, så att den för närvarande icke utgör mer än c:a 32 timmar i veckan.

Jämsides med den svåra utvecklingen av arbetslösheten ha också de ekonomiska förutsättningarna för industrien allt mer och

Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.
(Forts.)

mer försämrats. De förhållanden, som motiverade regeringens framläggande av propositionen, bestå sålunda allt fortfarande.

Man säger nu, och särskilt har herr Röing framhävt detta i sitt anförande, att det icke finns något att göra, därför att krisen är beroende på den över hela världen rådande depressionen. Regeringen har ju icke heller i sitt förslag sökt göra gällande, att man genom de åtgärder, som äro föreslagna, skall kunna avhjälpa depressionen. Vad regeringen har hållit före är, att man genom lämpliga åtgärder skall söka åt den svenska produktionen bevara den svenska inhemska marknaden, och att man på det sättet skall söka hjälpa industrien över den svåraste tiden och samtidigt avhjälpa arbetslösheten.

Det kan ju vara av visst intresse att se, hur stor denna svenska marknad är. Av en framstående expert, som nog många torde känna, ingenjör Alf. Larson, har beräknats, att under ett normalt år — det gällde 1914 — utgjorde det sammanlagda belopp, som den svenska industriens produktion representerade, cirka 1,400 miljoner kronor. Härav kom på den inhemska marknaden 755 miljoner, d. v. s. 55 procent, och på den utländska marknaden återstoden eller cirka 45 procent. Nu är att märka, att exporten till väsentlig del består av råvaror och halvfabrikat, medan däremot den industriella produktion, som avsättes på hemmamarknaden, till alldeles väsentlig del utgöres av industriella helfabrikat. Den inhemska marknaden betyder således för arbetslösheten ofantligt mycket mera än exportmarknaden.

Det har i propositionen erinrats därom, att det är vissa förhållanden, som i Sverige göra svårigheterna särskilt stora. En av de viktigaste av dem har redan berörts av herr Röing, nämligen valutadeprecieringen. Jag behöver icke tillägga mycket utöver vad han har sagt. Det är ju en företeelse, som vi känna förhållandevis litet till. Den är ännu så främmande och litet studerad. Regeringen har också sagt, att man icke för närvarande kan förebygga den, då man icke disponerar några medel, medelst vilka detta kan ske. Därmed är emellertid icke sagt, att man icke kan och icke bör göra vad som är möjligt för att motverka de verkningar, som valutadeprecieringen medför. Och skyddstullar äro ett medel däremot.

Det förhåller sig ju även så med valutadeprecieringen, att den fluktuerar. Den ena månaden kan valutadeprecieringen vara rätt så stor, den andra kan den däremot vara helt förändrad. Det är ju knappt mer än ett år sedan, den tyska marken var uppe i ett värde, som var ungefär det dubbla av det nuvarande. Då lågo ju förhållandena beträffande valutan således väsentligen gynnsammare.

Sedan ha vi det förhållandet, att produktionskostnaderna i vårt land äro synnerligen höga, som ju också understrukits här av herr Röing. Det sammanhänger med höga lönekostnader, höga frakter, höga räntor och höga allmänna omkostnader. Av dessa faktorer kan ju icke staten hava någon direkt inverkan på någon annan än frakterna, och riksdagen blir också i tillfälle att något senare behandla ett förslag av Kungl. Maj:t, som äsyftar deras sänkande. Jag skall

endast i detta sammanhang erinra om att denna fraktsänkning så tillvida har sammanhang med dessa tullar, att när Kungl. Maj:ts lade fram förslaget om fraktsänkningen, så var det delvis byggt på att de ökade inkomsterna av tullarna skulle användas till dessa fraktsänkningar. Om nu icke tullarna beslutas, blir det således icke några ökade inkomster att använda till dessa fraktsänkningar. Vill man då i alla fall genomföra fraktsänkningarna, som äro av stort värde för hela det svenska näringslivet, får man givetvis söka andra inkomstkällor. Räntorna kan jag här förbigå. Förhållandena i avseende på dem äro nu gynnsammare, än när Kungl. Maj:ts proposition framlades, och det finnes väl anledning att hoppas, att de skola så småningom ställa sig ännu mera gynnsamma. De allmänna omkostnaderna äro industriens ensak. Det är också de, som fortast pressas ned under trycket av en sådan situation, ty det kan ske utan strid, men en hel del av de allmänna omkostnaderna äro fasta och kunna icke pressas ned. Det är ju också så, att om man lyckas breda ut marknaden för industrien, så att de allmänna omkostnaderna få fördelas över en större produktion, blir givetvis de allmänna omkostnadernas betydelse mindre, och staten har sålunda ett intresse av att söka medverka till att marknaden vidgas och de allmänna kostnaderna på detta sätt minskas. Det mest tyngande kontot är för närvarande lönekontot, som i vårt land stigit till en för industrien och dess konkurrenskraft ytterligt besvärande höjd. En sänkning av lönerna har ju redan delvis ägt rum. På åtskilliga områden har sänkningen varit 20 procent, på andra har den rört sig mellan 15 och 20 procent och ytterligare nedåt. Trots dessa lönesänkningar hava vi dock ännu icke kommit så långt, att vi kunna konkurrera med utlandet. Beställningarna gå fortfarande till utlandet, och industrierna här måste minska ännu mera eller slå igen.

Då är frågan: vad är att göra? Ja, antingen skall man då låta allt hava sin gång och så att säga »plåga» ned produktionskostnaderna ännu djupare, vilket ju då i huvudsak måste gå ut över lönerna, eller också skall man skapa skydd, så att åtminstone den inhemska marknaden bevaras. Utskottets majoritet vill nu förorda den förstnämnda vägen och sålunda låta näringslivet med ens fortsätta till botten och taga alla därmed följande konsekvenser. Prisnivåns sänkning anser utskottet vara det viktigaste. Får man icke ned produktionskostnaderna, väsentligen således lönekostnaderna, tillräckligt, så att konkurrens blir möjlig, få fabriker stå stilla, de arbetslösa skaror växa, och nya miljoner anslås till arbetslöshetens bekämpande, tills en sådan uppgörelse om löner kan träffas, att konkurrens blir möjlig. Jag vill då peka på, att vid nuvarande valutaförhållanden och med den konkurrenskraft, som Tyskland för närvarande har på den grund, så måste man gå abnormt lågt ned för att komma fram till konkurrenskraft. Det uppgavs av en av de föregående talarna, och det stämmer med de uppgifter jag har, att man exempelvis vid textilindustrien måste tänka sig en lönesänkning ned till 50 % av gällande löner.

Regeringen behjärtar givetvis nödvändigheten av att produktions-

*Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.
(Forts.)*

*Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.
(Forts.)*

kostnaderna i Sverige, så snart förhållandena det medgiva, inställa sig efter de förhållanden i utlandet, som bliva normerande för framtida konkurrens, men har icke ansett det möjligt att gå så hårdhänt fram som utskottsmajoriteten. Man menar, att det skulle medföra stora risker för vårt näringsliv och dess framtida bestånd, och det skulle medföra för stor arbetslöshet och därmed också för stor nöd för folket. Regeringen har sålunda kommit till den bestämda slutsatsen, att skydd måste införas, vissa lämpliga skyddsåtgärder vidtagas för att söka bevara den inhemska marknaden åt svensk produktion. Dessa skyddsåtgärder böra då vara sådana, att de medge, att man så småningom kan jämka sig ned till den nivå, som skall bliva normerande för den framtida världshandeln. Regeringen har också ansett sig hava ett gott stöd för detta i det förhållandet, att de flesta utländska makter gått denna väg. Jag skall återkomma till detta sedermera och påvisa vad som på detta område har skett, sedan Kungl. Maj:ts proposition avlämnades.

De skyddsåtgärder, som kunna komma i fråga, äro dels importförbud och dels skyddstullar. Frågan om vilket av dessa system, som är att föredraga, har ju förut debatterats senast vid remissdebatten. Jag kan därför fatta mig kort, men jag skall dock be att få göra några anmärkningar beträffande importförbudsvägen, då det var en framstående medlem av det ekonomiska rådet, som har hävdadt, att man borde försöka gå den vägen.

Mot importförbud har ju i främsta rummet anförts, att det måste nödvändigtvis medföra en reglering, dels en licensiering, varigenom man bestämmer, vilka kvantiteter som få komma in, och dels en prisreglering, och det hela blir ett regleringsarbete ungefär av samma karaktär, som vi hade på åtskilliga områden under föregående kristid, ehuru av ofantligt mycket svårare art. Att det systemet är förhatligt, veta vi alla, och man måste därför på alla håll draga sig i det längsta för att antaga detta. Systemet har ett kardinalfel, som jag skulle vilja närmare belysa. Det är nämligen så, att när man avstänger eller stänger in den utländska marknaden helt och hållet, så måste man ju för att förebygga att köpmännen taga för höga pris på sina varor, bestämma en viss gräns. Vid kalkyleringen av denna gräns har man att utgå från produktionskostnaderna i Sverige. Det ligger då i sakens natur, att så länge man har detta importförbud, blir priskurvan fullkomligt horisontal. Produktionskostnaderna i landet — råvarukostnaderna kanske kunna variera något — men de betydelsefullaste kostnaderna, nämligen lönekostnaderna, komma icke att utsättas för något tryck utan komma att stå oförändrade. Det finns ingen kraft, som pressar på prisnivån, men under tiden löper priskurvan ute i världen i sänkande riktning, här hemma står den horisontalt, ute i världen är den i lutning. Huru bli förhållandena, när man vill upphäva regleringen? Jo, då hava vi ett stort avstånd mellan den svenska och den utländska marknaden, som kommer att bereda synnerligen stora svårigheter att övervinna.

Det är också en hel del andra olägenheter, som jag skulle vilja erinra om. Det är svårigheten att rättvist ge licenser. Licenserna

komma givetvis att bli mycket eftersökta. Vi hava en högre nivå inom landet och en lägre utom landet. Det blir således alltid en god förtjänst på de varor, som skola införas, det kommer att bli ett slagsmål om att få denna förtjänst, och de som skola dela ut dessa möjligheter till licens äro i verkligheten ej att gratulera. Det är ju också så, som jag under remissdebatten erinrade om, att detta system på grund av sin natur måste komma att breda ut sig över ett stort antal varor, och det blir nästan omöjligt att kunna sätta rättvisa pris på alla dessa. Varhelst detta system använts, har det också blivit impopulärt, och man har frångått det. I remissdebatten nämnde jag, att man under viss förutsättning skulle kunna tänkas bli tvungen att gå in för detsamma, det var under förutsättning att Londondeklarationerna skulle bli bestående och Tysklands produktion översvamma oss. Den eventualiteten har emellertid icke inträffat, och man kan således bortse därifrån. Systemet skulle ju teoretiskt hava det goda med sig, att det vore synnerligen effektivt, men även i det fallet finnes det en viss erinran att göra, och man kan i det avseendet peka på erfarenheter, som gjorts i länder, där man haft det. Det är nämligen så, att när ett importförbud införes är redan en mängd köp gjorda, och det har visat sig ej vara möjligt annat än att medge licens för alla dessa köp, vilket då medför att själva systemet icke blir effektivt förrän en avsevärd tid efter det man infört importförbudet.

*Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.
(Forts.)*

Skyddstullarna hava en helt annan inverkan på prisnivån. Där verkar ju den utländska konkurrensen med hela sin tyngd. Den inhemska prisnivån måste följa parallellt med världsprisnivån på ett visst avstånd, betingat av den tull, som pålagts. När man kommer till slutet av regleringsperioden, d. v. s. när det ökade tullskyddet skall tagas bort, — vilket regeringen i sitt förslag åsyftar, men som utskottet tydligen icke trott på — blir övergången väsentligt mjukare.

Då regeringen således icke velat gå in för ett system med importförbud, men anser skydd nödvändigt, har den föreslagit ett förstärkt tullskydd, varmed också skulle vinnas fördelen av vissa ökade inkomster, som skulle användas till så gott ändamål som järnvägsfrakternas sänkning. Regeringen har också vid valet av skyddssystem kunnat stödja sig på såväl kommerskollegium som det ekonomiska rådet, vilka absolut ställt sig avvissande mot importförbud och vid den tidpunkten hävdad, att en utredning om tullskydd borde ske.

Jag skall så be att få säga några ord om den förstärkning av tullskyddssystemet, som den kungl. propositionen upptar. Den första grundtanken i propositionen är att införa en *temporär förhöjning av tullskyddet för vissa viktiga industrigrenar, vilka för upprätthållande av sin produktion och förbättrande av sina avsättningsmöjligheter äro i tvingande behov av tullskydd*. Denna grundprincip står i god samklang med de meningar, som uttalats av kommerskollegium och ekonomiska rådet. Det anses på vissa håll, att Kungl.

Ang.
 provisorisk
 förhöjning av
 tullsatserna
 för vissa indu-
 striprodukter.

(Forts.)

Maj:t icke riktigt tillämpat denna princip. Uttryckligen måste betonas, att man icke velat ta ställning till principen om protektionism eller frihandel utan endast tänkt sig tullar av provisorisk karaktär. Det bör också erinras om att kristiden i själva verket redan verkat sönderbrytande på det tullsystem, som en gång byggts upp här i landet. Om kammarens ledamöter vilja se på bilagan B, som är bifogad den kungliga propositionen, så framgår däraf, att effektiviteten av nuvarande tullar avsevärt förändrats; den har reducerats till en tredjedel och därunder av vad man ursprungligen åsyftade, då systemet byggdes upp. Klart är, att detta sönderbrytande, som kristiden vållat, har medfört avsevärda svårigheter för affärsmännen.

Nu är det alltid svårt att verkställa en partiell tullförhöjning. Hela vårt nuvarande system är från början så uppbyggt, att det ena griper in i det andra. Om man vill söka tillämpa den princip, som man från början uppställt för sig, nämligen att tullar skola läggas på de och de varorna, så kommer man ej ifrån att tullskydda även en hel del andra varor, som använda sig av tullskyddat materiel som råmateriel. I själva verket blir det så, att tullskydd måste tilldelas sammanhängande grupper, och det blir ganska svårt att göra strykningar inom dessa grupper.

Den andra huvudpunkten i regeringens förslag är, att tullförhöjningen skall göras efter en generell koefficient för viktullar och en förhöjning av 30 % för värdetullar, räknat å nu utgående värdetullsater.

Mot regeringens förslag ha nu gjorts en hel del anmärkningar och invändningar, och jag skall be att få taga upp en del av dem till granskning. Det är dels sådana, som återfinnas i utskottsmajoritetens betänkande och dels sådana, som framkommit under tuldiskussionen.

Först har anmärkts på, att utredningen är bristfällig. Detta är ju en anmärkning, som alltid göres, när man icke vill anta ett förslag. Det är dock så, att utredningen är gjord av de främsta experter inom vårt land på de olika områdena. I själva verket tror jag, att herrarna skola finna, att utredningen ger svar på alla frågor, som man över huvud vill ha besvarade. Det är ganska intressant att anställa en jämförelse mellan vad man i andra länder nöjt sig med i detta avseende och vad man i Sverige fordrar. Jag hoppas, att herrarna läst ett ganska intressant meddelande i propositionen rörande vad Schweiz beslutat. Jag kommer till detta senare. Beslut i denna fråga är där fattat och baserat på en utredning, som är inrymd i ett litet häfte på 10 sidor. Nu hava herrarna fått denna stora bok, och det finns flera meter höga luntor dessutom. Jag vågar påstå, att detta är en utredning, så god och fullständig, som tiden medgivit. Och jag har för min del ansett, att det är viktigare att handla än att fortsätta med utredningar, tills det kanske är för sent att handla.

Det har gjorts anmärkning mot att det är för många rubriker, på vilka tullförhöjning föreslagits. Detta har ju anmärkts av mot-

ståndarna; däremot har från deras sida, som önska tullförhöjningar, gjorts anmärkning i rakt motsatt riktning. De hava ansett, att det är alldeles för litet, som Kungl. Maj:ts proposition kommit med. Jag är för min del böjd att tro, att dessa anmärkningar kunna taga ut varandra, och att sålunda den kungliga propositionen är lagd ganska riktigt i mitten.

Man anmärker vidare, att det är ett alldeles för summariskt tillvägagångssätt, som användes, då man höjer tullarna med samma koefficient. Man menar, att det skulle gått så till, att man för varje industri hade i detalj räknat ut, vilket skydd den behövde. Det är ju möjligt, att detta är riktigt under normala förhållanden, ehuru jag tror, att många synnerligen välgående invändningar kunna göras mot denna princip. Herr Röing hävdade denna princip, när vi började behandlingen i tulldelegationen. För min del är jag böjd att tro, att detta är en av de mest protektionistiska principer, man kan anlägga, ty vid tillämpningen av den måste egentligen varje industri kunna göras bärande i Sverige, även om den icke hör dit. Om man skulle gått den vägen, hade man endast fått sitta och räkna och räkna. Förhållandena skifta så oändligt snabbt i dessa tider, att det från början stod klart för mig, när jag tänkt mig in i saken något, att det var omöjligt att gå denna väg. Det gällde att få ett någorlunda praktiskt grepp på saken, och då fanns icke någon annan utväg än att hos respektive industriers män höra sig för, vilket tullskydd för deras vidkommande kunde vara önskvärt och lämpligt. Jag tror också, att man har möjlighet att någorlunda lätt få en summarisk kontroll. Om man går till i det föregående nämnda bilaga B, skall man finna, att förhöjningarna synas väl avvägda. Och industriidkarna hava lämnat det beskedet, att det skydd, som Kungl. Maj:ts förslag skulle skänka, visserligen vore nått tilltaget, men att det dock kunde medge dem möjlighet att uthärda konkurrensen beträffande huvuddelen av deras tillverkningar.

Man anmärker också på förslaget, att det är ägnat att motverka den sänkning av prisnivån, som man anser erforderlig. Jag har redan i det föregående framhållit, att förslaget i det avseendet har stort företräde framför vägen med importförbud. Det måste ju dock erkännas, att tullarna till en början ha denna verkan var och en på sitt område. Men det har ju också varit en av utgångspunkterna, att man måste moderera priset, särskilt i den mån som en osund eller icke önskvärd konkurrens måste utestängas, den konkurrens, som hotar att slå ihjäl vår inhemska industri. Vill man icke gå den vägen, så har man endast att fortsätta med produktionskostnadernas sänkning. Enligt min mening komma dessa tullar, såsom Kungl. Maj:t lagt dem, emellertid icke att hava någon generell inverkan på prisnivån. En högst betydande del av den import, som det gäller att utestänga, utgöres ju av maskiner, som skola användas under många år. Dessa skola sålunda icke direkt konsumeras, utan kostnaderna för dem amorteras, så att de fördelas under ett flertal år. Man har försökt göra en överslagsberäkning, huru det skulle verka på lönerna, om man fördelade den

*Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.
(Forts.)*

Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.

(Forts.)

prisförhöjning, som skulle kunna tänkas uppstå av tullförhöjningen på sådana varor, som direkt konsumeras. Man har då kommit till den slutsatsen, att höjningen på grund av tullarna skulle bli försvinnande liten och knappast vara mätbar, räknat i timpenning. Nu är det att märka, dels att de sänkta järnvägsfrakterna skulle komma att verka i prissänkande riktning och dels, att vi ju ha den inhemska konkurrensen, som är så stark, att den säkerligen skulle se till, att ingen osund höjning komme till stånd. Enligt min mening skulle sålunda icke någon allmän stagnation i prisrörelsen av nämnvärt skadligt slag komma att bli en följd av tullskyddets höjning. Som redan nämnts, är ju tullskyddets natur sådan, att priserna automatiskt komma att följa parallellt med världsprisnivån.

Man anmärker ju också, att exportindustrien skulle komma att bli lidande, därigenom att den allmänna prisnivån skulle höjas. Vad jag nyss anfört torde vara ägnat att lugna farhågorna i detta avseende. I huvudreservationen till utskottets betänkande finnas också några tänkvärda ord, som peka på, att skyddstullarna skulle komma att medföra fördelar för exportindustrien, som väl kan tänkas kompensera eventuella olägenheter. Framst bland dessa stå då de billigare järnvägsfrakterna, som det skulle vara möjligt att åstadkomma med de inkomster, man räknar med av tullförhöjningen. Dessutom har jag redan förut påpekat, att den större marknad, som skulle vinnas för exportindustrien — och jag tänker då speciellt på järnindustrien — är ägnad att betydligt minska de allmänna kostnadernas betydelse för prissänkningen. I själva verket är det också så, att exportindustrien själv icke har motsatt sig tullförhöjningen. De, som så att säga för exportindustriens räkning motsatt sig tullförhöjningarna, äro motståndarne över huvud till skyddstullar. Där emot hava exportindustriens män i åtskilliga fall framhållit, att denna tullförhöjning för deras vidkommande på vissa områden skulle vara önskelig, icke minst därför att exportindustriens män själva ju äro hämmade i sin rörelsefrihet på exportmarknaden, därför att så gott som alla andra länder lagt på tullar. De behöva sålunda få sin marknad vidgad på annat håll, nämligen på hemmamarknaden.

Man anmärker också, att det föreslagna tullskyddet av flera skäl icke skulle hjälpa. Man menar, att det icke är någon nämnvärd import, som skulle kunna övertagas av den svenska produktionen. För att belysa att denna slutsats icke är riktig, skall jag be att få anföra några siffror. Siffrorna avse importkvantiteterna, dels under januari och mars månader 1913 och dels under januari och mars 1921. Det visar sig då, att av tapeter och bårder infördes 1913 38 ton, 1921 186 ton, alltså fyra gånger så mycket. Av säckar infördes 126 ton 1913 och 871 ton 1921, arbeten av äkta porslin 143 ton 1913, 521 ton 1921, glasvaror 43 ton 1913, 316 ton 1921. För järnplåtar äro motsvarande siffror 4,567 1913, 7,716 1921. Järnplåtvaror m. m. 474 och 767, skruvar, bultar, muttrar och nitar 225 och 521 (mer än det dubbla), kättingar och kedjor 107 och 367 (även här mer än det dubbla), vagns- och spiralfjädrar samt järnvägs- och spårvägsmaterial 334 och 501, för fackverk 67 och

2,390, för smidbart gjutgods 330 och 654. Maskiner och apparater, ångpannor och dylikt importerades 1913 till ett värde av 300,000 kronor och 1921 för 2,307,000 kronor, vältar, sladdar, plogar m. fl. lantbruksmaskiner 1913 för 495,000 kronor och 1921 för 1,412,000 kronor. Det finns en massa sådana rubriker, som kunna uppräknas, och alla visa, att importen under den gångna delen av 1921 är avsevärt större än under 1913. Det är på sådana områden, som tullskyddet skulle vara ägnat att tillföra den svenska industrien en ökad avsättning. Jag kan icke underlåta att nämna ännu en siffra. Järnvägs- och spårvägsagnar importerades till ett värde av 992,000 kronor 1913, 9,993,000 under 1921.

I själva verket kan det också påvisas en hel del områden, där förhållandena äro ensartade, om man gör en jämförelse mellan åren 1920 och 1921, områden alltså, där 1921 års import är större än importen under år 1920. En verkställd undersökning visar dessutom, att de importerade varorna i huvudsak bestå av industrifabrikat. Det har lyckats utlänningarna att under det senaste året göra affärer till högst betydande belopp, till större belopp än 1913, och detta år var dock ett jämförelsevis gott konjunkturår. Det visar sig ock att tulluppbörden under 1921 utgjorde 30,5 miljoner kronor, då den däremot under 1913 uppgick till 21,98 miljoner kronor, och då är dock att märka, att oförändrade tullsatser gälla. Inte annat än jag kan finna, är det sålunda uppenbart, att det skulle vara möjligt att för svensk produktion vinna en stor del av den import, som för närvarande pågår.

Man säger vidare, att tullskyddet icke hjälper, därför att det är otillräckligt. Jag vill då i detta sammanhang först erinra därom, att Kungl Maj:t aldrig anfört, att dessa tullar i och för sig skulle vara tillfyllest. Det har tvärtom med styrka framhållits, att tullskyddet endast är *ett* av de många medel, som, samfällt utnyttjade, skola kunna hjälpa, men det är dock ett av de få medel, som staten kan skänka industrien till stöd under dessa svåra tider. För att emellertid visa, att det nyssnämnda påståendet inte är riktigt, skall jag med herr talmannens medgivande gå in på vissa speciella områden, ehuru vad jag där har att säga kanske egentligen hör till debatten vid de särskilda punkterna. Jag tror emellertid, att detta är så pass viktigt och belysande för saken i dess helhet, att jag bör säga några ord därom redan nu.

Vad då först järnindustrien angår, gäller det att bedöma vad vi tack vare tullförhöjningar skulle kunna avvinna den import, som nu pågår. Det är klart, att vi inte kunna räkna med att nu börja valsa räls, som för resten fortfarande är tullfritt, eller att göra skeppsbyggnadsmaterial, grövre balkar o. dyl., som alltid importerats. Däremot kunna vi åter taga hand om en del övriga leveranser, leveranser av varmvalsat järn, för järnkonstruktioner av alla slag, för armerad betong m. m., det för all möjlig manufaktur erforderliga järnet, liksom järn såsom råvara för maskinindustrien och dyl. Det går kanske inte med ens att göra oss fullt konkurrenskraftiga, men priserna kunna bli sådana, att man närmar sig

Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.
(Forts.)

Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.

(Forts.)

möjligheterna till konkurrens, och genom en ytterligare samfäll nedpressning kan man vinna målet. Man måste nämligen beakta en sak, och det är, att vårt material är överlägset det utländska och att därför köpare gärna betala något mer för att kunna räkna med det svenska järnets egenskaper. Det är uppenbart — det vill jag inte förneka — att måhända ett ännu högre tullskydd skulle ha behövts, men jag skall be att få lämna den upplysningen, att, när detta förslag framlades, man i huvudsak följde de önsningar, som framhöllos som minimiönsningar av chefen för ett av våra allra största järnverk, som på samma gång är ett exportverk. Ifråga om järnpriserna spela för övrigt frakterna en mycket stor roll. och en sänkning i detta avseende skulle i många fall vara en nästan lika god hjälp, som ett genomförande av de tullförhöjningar, Kungl. Maj:t föreslagit. Den uppfattning, som jag bildat mig i frågan, är denna, att för den grövre järnmanufakturen och för en stor del av den finare manufakturen och de bättre stålsorterna tullskyddet skulle komma till omedelbar hjälp, under det att i övrigt hjälpen skulle bli partiell men dock få stor betydelse för hela vår järntillverkning.

När det talats om tullskydd för järn, har det även i denna debatt dragits in frågan om den prispolitik, som förts av vissa på området arbetande järnhandlaresammanslutningar. Jag ber då att få erinra därom, att Kungl. Maj:t i propositionen framhållit, att tullförhöjningar på dessa områden inte skola företagas, med mindre man får garanti för, att förhöjningarna komma industrien och icke dessa sammanslutningar till godo, och man har sökt att genom vissa underhandlingar ordna denna sak. Utskottet har emellertid ansett, att man ännu inte nått fullt tillfredsställande resultat. Jag vill emellertid påpeka, att Kungl. Maj:t, om propositionen bifalles, har möjlighet att inom den gräns, som är angiven i förslaget, göra de jämkningar nedåt, som med hänsyn till förhållandena kunna anses lämpliga.

På maskinområdet ha en del utredningar företagits, som också visa, att för ett flertal av våra speciella tillverkningar, ångpannor, elektriska maskiner, fackverk m. m. en konkurrens skulle vara möjlig, om de av Kungl. Maj:t föreslagna tullförhöjningarna ägde rum. Man kommer visserligen inte därmed ned till med utlandet fullt jämförbara priser, men man kommer så nära världsprisen, att en ytterligare pressning är möjlig, något som för närvarande inte på långt när är fallet.

Även inom textilindustrien, inom båda dess huvudgebit, bomulls- och ylleindustrien, skulle den av Kungl. Maj:t begärda tullförhöjningen vara ägnad att tillföra den svenska produktionen åtminstone de flesta av de beställningar, som ytterligare kunna komma att göras.

Utskottet har anmärkt, att tullarna inte skulle lända industrien till *varaktigt* gagn. Jag vill endast härtill anmärka, att detta har Kungl. Maj:t aldrig åsyftat. Det har uttryckligen betonats, att tullförhöjningarna endast skulle utgöra en provisorisk åtgärd; vad

som kan bliva lämpligt för framtiden är däremot en senare sak. Det förhåller sig emellertid nog så, att den djupast rotade invändningen från frihandelsvännernas sida ligger däri, att de tro inte på, att denna tullförhöjning är provisorisk utan de misstänka, att den kommer att bli bestående. Jag förstår väl, att man kan hysa betänkligheter, om man tror, att dessa farhågor bli besannade, men det synes mig, som om det dock skulle föreligga en hel del garantier för att inte denna risk existerar. Det är ju dock så, att tull- och traktatkommittén håller på att arbeta ut de framtida riktlinjerna för vår politik i detta avseende, och — om inte förr — när denna utredning blir färdig, såsom jag hoppas inom en inte allt för långt avlägsen framtid, kommer denna fråga under alla förhållanden att tagas upp, dryftas och bli föremål för slutligt avgörande. En viss garanti ligger väl också däri, att det är ett stort antal industrier, som inte få stöd, och dessa komma väl säkerligen att arbeta för att ett återförande till de gamla förhållandena äger rum.

Jag skall inte uppehålla mig vid frågan om de varulager inom textilbranschen, som för närvarande finnas i vårt land — de äro berörda av föregående talare. Det är emellertid alldeles uppenbart, att ett kompletteringsbehov undan för undan föreligger, och om man undersöker marknaden, skall man också finna, att detaljisterna på senare tid, under de sista månaderna, haft en mycket god avsättning, vadan man givetvis har att vänta nya beställningar. Det gäller då, om detta behov skall tillgodoses genom svensk produktion eller genom import. Jag tycker, att det inte borde vara svårt, att därvidlag träffa valet. Jag kan inte förstå, att det från någon synpunkt kan vara klokt och riktigt, att därför att en del affärsmän skulle genom antagandet av förslaget få minskad förlust — de få inte ökad vinst, men väl mindre förlust — avhålla sig från att göra vad som eljest skulle vara klokt och förståndigt.

Utskottsmajoriteten, som avvisat Kungl. Maj:ts förslag, tröstar sig med att läget i förhållande till Tyskland, som ju är det land, vilket vi betrakta som den värste konkurrenten och som också otvivelaktigt på en hel del områden är detta, skulle vara förbättrat, sedan Tyskland ingått den sista överenskommelsen med ententen. Jag tror inte, att man kan vara så alldeles säker härpå. Det enda autentiska aktstycke, man har att hålla sig till, är det av Tyskland godtagna ultimatum, och så vitt man kan förstå, ger inte detta vid handen, att faran på denna grund vore avlägsnad. Såvitt jag kunnat utläsa ultimatum riktigt, skulle förfarandet härvidlag bli detta, att exportörerna hade att betala in en avgift till en fond i Berlin, men att sedan restitution skulle lämnas av den tyska staten och det hela bredas ut skattevägen på det tyska folket. Hur det kommer att bli, kan man alltså i nuvarande stund inte med bestämdhet säga. Skulle den utvägen begagnas, att en skatteutbredning sker, komme icke dessa 26 procent, som det här gäller, att verka nu, utan de skulle i så fall verka först när skatterna blivit pålagda. I

*Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.*

(Forts.)

*Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.*

(Forts.)

varje fall torde den ledande grundtanken från ententens sida hittills ha varit att lägga bördan på hela det tyska folket.

I anslutning till detta meddelande om förhållandet till Tyskland skall jag också be att få göra några kompletterande meddelanden rörande de ändringar, som ifråga om tullskyddet skett i utlandet. Jag utgår då ifrån, att kammaren i huvudsak känner till förhållandena, sådana de voro enligt redogörelsen i den kungl. propositionen.

I England ha de i propositionen omtalade finansiella resolutionerna numera accepterats. De gå som bekant ut på skydd under viss tid av de s. k. nyckelindustrierna, skydd mot »dumping» — den företeelsen, att man i utlandet säljer till ett lägre pris än vad i det egna hemlandet är möjligt — och skydd mot länder med deprecierad valuta. Dessa resolutioner äro sålunda numera antagna av parlamentet och komma inom kort att träda i kraft.

Schweiz är, som herrarna funnit, ett synnerligen intressant fall. Där har i april månad den beslutande församlingen till förbundsrådet d. v. s. regeringen delegerat en mycket stor befogenhet. Regeringen har numera rätt att fastställa nya och höja hittillsvarande tullsatser för att anpassa tulltarifferna efter det ekonomiska läget, och den har också rätt att undantagsvis pålägga importförbud och i samband därmed uttaga vissa importavgifter. Denna befogenhet har förbundsrådet begagnat sig av i ett stort antal fall. Bland de varor, som på detta sätt äro tullbelagda eller importförbjudna, skall jag be att få nämna vissa halvfabrikat av järn, automobil, pianon, möbler m. m.

Holland var ett av de länder, som under remissdebatten anfördes från frihandelshåll som mönster. Holländska regeringen har nu framlagt förslag till förhöjda tulltariffer. Enligt dessa förslag skulle de hittills utgående 5-procentvärde tullarna höjas till 7 % på varor, som beröra i stort sett alla slag inom produktionen. Vidare höjas tullsatserna i ett antal andra fall, såsom på vissa livsmedel, lyxartiklar, kolonialvaror m. m. Även i detta land har man således nu funnit sig böra införa ett tullskydd.

Förenta staterna ha nyligen antagit en lag, som innehåller, jämte de förut i propositionen omnämnda förslagen, vissa nya lagar om provisoriskt tullskydd för lantbruket, skydd mot dumping, bestämmelser angående värde tullar, skydd mot deprecierad valuta och skydd för färgindustrien.

Spanien är ett så intressant fall, att jag skall be att få uppläsa en del av den rapport, som jag har i detta fall. Där säges bl. a.:

»Enligt lag den 20 mars 1906 skulle den spanska tulltaxan revideras vart femte år. Tulltaxerevision skulle följaktligen nu senast hava ägt rum såväl år 1916 som år 1921. På grund av de genom kriget föranledda onormala förhållandena omöjliggjordes revisionen år 1916. Svårigheterna att förutse, huruvida de ekonomiska förhållandena år 1921 skulle bliva sådana, att man då skulle kunna verkställa den för nämnda år bestämda revisionen, d. v. s. då införa en för normala tider beräknad ny tulltaxa, föranledde ett kungligt de-

kret av den 20 november 1919, enligt vilket en ny stadigvarande tariff skulle utarbetas, men därjämte en provisorisk tariff snarast skulle upprättas för att träda i tillämpning, intill dess den förra föreläge färdig.

*Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.*

(Forts.)

I dagarna har emellertid den ovanberörda provisoriska tariffen blivit fastställd. En kungl. förordning av den 17 maj 1921 innehåller bestämmelser, enligt vilka tariffen i fråga träder i kraft från den 21 maj 1921.

Förordningen innehåller en inledande utläggning, i vilken erinras om de i november 1920 vidtagna tullhöjningarna. Ytterligare åtgärder till skydd för den inhemska industrien förklaras nu nödvändiga. Härvid hänvisas bl. a. till de tullhöjningar, vilka vidtagits och allt fortfarande vidtagas i olika länder, tullhöjningar, vilka angiva, att man nu går ett allmänt tullkrig till mötes. Vidare framhålls, hurusom alla Spaniens traktater nu utlöpt eller inom kort utlöpa samt att 1912 års tulltaxa ej är ägnad att tillgodose landets intressen vid förhandlingar rörande nya traktater. På dessa grunder förklaras härefter den nya tariffen nödvändig för tillvaratagande av Spaniens intressen både såsom producent och exportör.»

Det resulterade i, att i ett stort antal fall har ökning av tullsatserna skett med 100 %, i ett fall har det varit mer än 200 %, i andra fall däremot mindre.

I Japan ha de väntade tullförhöjningarna på järn m. m. genomförts, och även där har man sålunda gått in för en starkt protektionistisk politik med mycket betydliga höjningar, växlande ifrån 200 upptill 300 %.

Sverige står sålunda för närvarande tämligen ensamt och kommer att så förbli, om icke denna dag leder till något annat beslut, än utskottets förslag innebär.

Utskottet här ställer sig helt avvisande till propositionen med en motivering, som enligt mitt tycke är bra litet övertygande. Där det inte varit ren doktrinarism, som dikterat motståndet, har det bottnat i den uppfattningen, att ett tullskydd icke hjälper; och från lantmännens sida torde det vara andra motiv, som jag här icke skall ingå på. Men bevisningen för, att det icke hjälper, kan jag icke se. Jag tycker, att det hade legat synnerligen nära till hands att åtminstone göra ett försök med tullar på ett eller ett par områden. Man hade då kunnat få ett klart bevis för om utskottet eller Kungl. Maj:t har rätt. Det är också den tanken, jag för min del tror ligga till grund för herr Wijks reservation och även för herr K. A. Nilsons reservation, och jag tycker mig skymta den även i herr Wohllins m. fl. reservation. I anslutning till detta skulle jag vilja erinra, att om Kungl. Maj:ts proposition går igenom, så har dock Kungl. Maj:t en befogenhet att på visst sätt manövrera med tulltarifferna nedåt, en rörelsefrihet, som tydligen önskats av herr Wohlin och hans medreservanter. Jag tycker sålunda, att med beaktande av de synpunkterna kunde herr Wohlin m. fl. finna sig tillfredsställda och gå med på Kungl. Maj:ts förslag, åtminstone i vissa delar.

Jag skall också be att med några ord få beröra herr Stendahls

Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.
(Forts.)

motion. Den innebär två för svensk tullpolitik nya tankar. Den ena tanken är, att man skulle differentiera tulltariffen med hänsyn till valutadeprecieringen. Den andra nya tanken är, att riksdagen skulle delegera en del av sin befogenhet till regeringen, så att regeringen kunde anpassa tullskyddet efter behovet, sådant det ständigt och jämt varierar.

Beträffande den första punkten, frågan om differentialtullar, synes förslaget innebära en teoretiskt riktig lösning, men i praktiken ställer det sig nog så, att det för Sveriges vidkommande skulle stöta på många och stora svårigheter att genomföra detta; speciellt är det traktatpolitiken, sådan den nu är, som därvid skulle utgöra ett hinder att vinna det syfte, som man här strävar till. En möjlighet vore ju att göra, som vissa länder gjort, eller att ha två autonoma tariffen, den ena för länder med behandling som mest gynnad nation och den andra för övriga länder. Men även om man ginge den vägen, skulle man icke helt vinna åtminstone vad herr Wohlin syftar till, ty med en del av de länder, som ha deprecierad valuta, ha vi också traktater, enligt vilka vi äro skyldiga att behandla dem som mest gynnad nation.

Den andra nya tanken, att riksdagen skulle delegera en viss del av sin befogenhet till regeringen, har visserligen regeringen på ett tidigare stadium funderat på, men man har icke trots denna tanke vara genomförbar med hänsyn till den kännedom, man har om riksdagens förut intagna ståndpunkt i tullfrågor.

I det föregående har jag visat, att det finnes två sätt att åstadkomma skydd för den svenska industrien, nämligen dels genom importförbud och dels genom skyddstullar. Jag har också angivit de skäl, varför regeringen icke kunnat gå med på importförbud, utan ansett tullskyddsvägen vara den riktiga. Det finnes för statsmakterna ett sätt till, nämligen att lägga armarna i kors och ingenting göra, och det är den vägen, utskottsmajoriteten förordat. Vad händer då? Jo, jag har redan förut antytt det. Då måste vi genom produktionskostnadernas fortsatta sänkande, utmynnande huvudsakligen i lönesänkningar, söka göra oss konkurrenskraftiga med utlandet; och skall detta ske så, att vi kunna konkurrera med exempelvis Tyskland, måste sänkningen tydligen gå abnormt djupt ned, då Tyskland för närvarande är gynnat av abnorma förhållanden. Kan en sänkning av produktionskostnaderna icke ske, kommer industriens stagnation att fortsätta och antagligen ökas, något som i varje fall måste bli händelsen under den tid en dylik procedur pågår. Arbetslösheten ökas, och industriens ekonomiska bestånd hotas, medan varu- behovet i landet tillgodoses genom en ström av varor utifrån.

Regeringen har icke kunnat taga på sig ansvaret för detta, och jag skulle nu vilja ställa en allvarlig vädjan till denna kammare att oberoende av partihänsyn och oberoende av doktriner handla så, att vi ej här i Sverige under de närmaste månaderna, och man måste räkna med minst $\frac{2}{3}$ år, stå utan användbart vapen mot den övermäktiga utländska konkurrensen. Nödläget kan bli stort, det kan

bli förtvivlat, och det är då ett drygt ansvar, som faller på detta årets riksdag.

Herr W a h r e n: Herr talman, mina herrar! Sedan jag hört herr Röings anförande, skall jag tillåta mig att säga några ord.

Med Goethe vill jag säga:

»Grau, alter Freund ist alle Theorie,

Des Lebens goldner Baum ist grün.»

Grå är, gamle vän, all teori, men evigt grönt är livets gyllne träd!

Herr Röings recept att hjälpa oss ur dessa svårigheter är att icke göra någonting. Herr Thore kallade det för patentmedicin och vad herr Röing här rekommenderar är att nedbringa produktionskostnaderna och bringa ned de höga lönekostnaderna. Det är den vägen, vi känna och den vi måste vandra. Men det är för att mildra övergången, som regeringsförslaget kommit, och jag vill vädja speciellt till arbetarnas representanter här i kammaren, huruvida det är skäl att axla upp på detta herr Röings yttrande. Herr Röing talade om de små i samhället, som skola köpa billigt, men herr Röing borde tänka på, att de små i samhället måste ha något att köpa för. Men det få de sannerligen icke, om det produktiva arbetet kommer att behandlas efter herr Röings recept.

Med anledning av vad herr Röing anförde om konfektion har jag samtalat med folk, som äro väl inne i denna fråga, och de säga, att det ligger så till, att den tyska konfektionen kommer in mera nu än vanligt. Men jag misströstar icke på något sätt därom att de svenska fabrikaten efter hand åter skola få användning i stor utsträckning. Och detta kommer att ske i större utsträckning i händelse tullfrågan blir ordnad på det sätt, som herr Röing icke vill vara med om.

Det resultat, utskottets majoritet kommit till, är tydligen föranlett av doktrinära, frihandelsvänliga teorier i förening med en viss misstämning på håll, där man ej fått sina önskingar till fulllo uppfyllda, och ogrundade förutfattade meningar att förhöjda tullar skulle komma spekulerande mellanhänder och ej industrien och dess arbetare till godo.

I en kritisk tid som den närvarande borde emellertid varken teoretiska spekulationer eller tillfälliga misstämningar få stå hindrande i vägen, då det gäller att från statens sida stödja det stagnerande näringslivet och göra vad göras kan för att det produktiva arbetet må komma i gång.

Utskottets majoritet angiver (å sid. 12 i betänkandet) tvenne skäl som de avgörande för utskottets uppfattning att tullförhöjningar ej måtte komma till stånd.

Dels anser utskottsmajoriteten, att de föreslagna tullförhöjningarna ej räcka till för att i nämnvärd grad giva industrien ökad selsättning, dels hindrar tullförhöjningarna priset och därmed produktionskostnadernas nedbringande.

Jag kan emellertid ej på något sätt dela utskottets uppfattning, att de föreslagna tullförhöjningarna ej skulle i nämnvärd grad giva

Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.
(Forts.)

Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.
(Forts.)

industrien ökad sysselsättning. Tvärtom vill jag på det bestämdaste framhålla, att t. ex. i textilindustrien förhållandet är det rakt motsatta.

I textilindustrien hava de ledande männen länge varit av den uppfattningen, att med tillhjälp av det ökade tullskyddet man skall kunna konkurrera med utlandet.

För att uppnå denna konkurrensmöjlighet måste alla kostnader nedbringas. Vad då beträffar lönekostnaderna har en viss förståelse för nödvändigheten av att reducera dessa visat sig även å arbetarsidan, och fabrikanterna äro beredda att arbeta utan vinst för att kunna hålla i gång. Man har alltså inom denna industri sett fram emot tullförhöjningen som en vändpunkt för ett sakernas bättre tillstånd, där genom företagarnas och arbetarnas gemensamma uppoffringar och med statens stöd den ökade förbrukningen av textilvaror, som efter hand är att emotse, skall kunna komma det svenska arbetet till godo. Utan tullförhöjning är detta ej i önskvärd omfattning möjligt.

För att belysa tullförhöjningens inverkan på den svenska textilindustriens konkurrensförmåga har jag från aktiebolaget Förenade yllefabrikerna i Norrköping inhämtat, att genomsnittsvärdet å de hos denna firma tillverkade yllevarorna för tiden januari—april i år utgjorde kr. 10:20 per meter med en genomsnittsvikt av $\frac{1}{2}$ kilogram per meter och en genomsnittlig arbetslön, också räknat per meter, av 3 kronor. Detta skulle betyda, att tullförhöjningen motsvarade 29 procent av arbetskostnaden per meter. Jag ser nämligen saken så, att fabrikanterna göra vad de kunna för att spara på alla håll och kanter. Men det finnes en gräns. Man kan icke köpa råvarorna billigare än det är möjligt, man kan icke gå längre än att man förlorar något på tillverkningen, och man har att betala alla de utgifter, som gå in i kalkylen och som gälla annat än löner. Hela denna prisnedpressning, när den nått en viss punkt, måste i fortsättningen gå ut över lönerna. Antingen måste det bli 29 % tullförhöjning eller också tas 29 % bort av arbetslönerna.

Vad så beträffar avsättningsmöjligheterna bör efter den relativt långa period, under vilken den konsumerande allmänheten i stort sett hållit sig ifrån att köpa textilvaror, en efterfrågan för sådana varor snart göra sig gällande. Visserligen finnas ännu betydande lager, särskilt å engroshänder, men dessa lager, som i alla fall efter hand sjunka ihop, bliva undan för undan sämre »sorterade», som termen lyder, och behov av nyköp inträda. Den köpande allmänheten och allra minst damerna nöja sig ej med att köpa, vad som för något år eller halvår sedan importerades, tills dessa överskottslager taga slut. Nej, det förhåller sig tvärtom så med dessa lager, att de snart bliva mindre kuranta, och köpmännen, som måste bjuda på ett stort urval av varor för att kunna bibehålla sin kundkrets, se sig tvungna att friska upp sina kollektioner med nya varor, och de överblivna lagren få så småningom »nötas bort», om ock detta medför stor förlust.

Den farhåga, utskottsmajoriteten tycks hysa, att en tullförhöjning skulle rikta mellanhänderna, är, åtminstone vad gäller textil-

varor, synnerligen obefogad. Det verkliga förhållandet är, och det få vi leverantörer undan för undan en obehaglig känning av, att många mellanhänder i denna bransch i stor utsträckning förlorat allt vad de ägt, och om de solidare firmorna, som vi hoppas, i så stor utsträckning som möjligt kunna komma att i fortsättningen reda sig, skola i alla händelser de importlager, som litet varstans kvarligga och som undan för undan bliva mer och mer inkuranta, endast bereda sina innehavare betydliga förluster, och kan en tullförhöjning intet ändra i detta hänseende.

Enligt Sveriges officiella statistik utgjorde den svenska industriens tillverkningsvärde år 1913 1,941 miljoner kronor med ett arbetareantal av 360,744 arbetare. År 1918 var tillverkningsvärdet 4,515 miljoner kronor och arbetareantalet 385,280. Det är, som herrarna finna, väldiga värden och ett stort arbetareantal, som det här är fråga om. Det förhåller sig säkerligen så, att en stor del av vårt lands ekonomiska liv uppbares av den produktion, som dessa siffror giva uttryck för. I vilken utsträckning denna väldiga produktion får användning inom landet har ej varit möjligt för mig att fastställa, när i den officiella statistiken saknas uppgifter, åtminstone sammanförda sådana, för att bedöma denna sak.

Att emellertid en övertvägande del av dessa industrialster konsumeras inom landet är tydligt, och vad nu gäller särskilt textilindustrin, som jag ju här utförligare behandlat, är denna industri i tillfälle att täcka över 90 procent av landets behov.

Utskottet förmenar, att den svåraste konkurrensen i många fall är att påräkna från tysk sida, men att denna skulle så att säga avtrubbas genom de förpliktelser Tyskland för kort tid sedan iklätt sig för gäldande av skadeståndet. Jag tror icke, att denna utskottets uppfattning är riktig.

Det har berättats mig, att tyska staten betalar den pålaga av 26 procent, som genom ententens föranstaltande lägges på de tyska varorna. Jag har fått ungefär samma uppgift som herr statsrådet, att det icke är fullt klart, huru man kommer att förfara med denna. Jag har telegraferat till affärsmän i Tyskland för att få besked i detta avseende, och man är där övertygad om, att denna pålaga icke kommer att läggas direkt på exporten. Det är å andra sidan tydligt, att det tyska näringslivet under en eller annan form har att bära de öerhörda bördor, som äro förenade med utgivandet av det tyska skadeståndet, men tyskarna äro fortfarande ett arbetsamt folk och deras ledare göra allt vad göras kan för att hålla det produktiva arbetet i gång. I Tyskland föreligger en helt annan uppfattning beträffande det produktiva arbetets betydelse än den, som här är vanlig, och därför tar man så mjukt som möjligt på detsamma.

Utskottsmajoriteten lämnar det produktiva arbetet i sticket, vägrar att vidtaga de åtgärder, som äro möjliga för att stödja industrien och dess arbetare. Det är, mina herrar, som jag tillät mig att yttra vid remissdebatten i detta ärende, här icke fråga om protektionism eller frihandel (i denna min uppfattning instämde också herr Edén). Det är fråga om något annat, nämligen att genom dessa tillfälliga

*Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.
(Forts.)*

Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.
(Forts.)

tullförhöjningar mildra den oerhörda press, som industrien och dess arbetare under nuvarande onormala förhållanden äro utsatta för.

Jag har roat mig med att göra ett tankeexperiment på basis av de siffror jag nyss nämnde beträffande arbetareantalet inom industrien. Efter en årsförtjänst av 3,000 kronor skulle dessa av mig omnämnda till 380,000 uppgående arbetare, som den svenska industrien eljest sysselsätter, per år komma upp till en förtjänst av 1,140 miljoner kronor. Om vi då t. ex. tänka oss, att halva detta arbetareantal kommer att sakna sysselsättning och underhållas av staten ungefär på samma villkor, på vilka staten nu underhåller de arbetslösa med nödhjälpsarbeten, så skulle detta kosta staten cirka 400 miljoner kronor om året. Jag tycker, att dessa siffror tala ett så kraftigt språk, att de herrar, som anse, att ingenting bör göras, borde få en väckelse att tänka på dessa saker. Tar man problemet praktiskt så är det kanske ej så invecklat som utskottet vill göra det.

Jag är för min del övertygad om, att vår svenska industri åter skall komma att blomstra. Frågan är endast, om staten skall neka sin medverkan till att genom tillfälliga tullförhöjningar förmildra krisen eller om denna kris i hela sin skärpa med all den nöd den har i släptåg skall gå ut över näringslivet. Blir det senare förhållandet, kommer givetvis en ännu skarpare gallring av företagen att äga rum. Endast de bäst konsoliderade komma att kunna bestå, och det må ju vara, att en del av herrarna ej taga sig allt för nära av en sådan sakernas utveckling, men, mina herrar, det är icke endast över företagarna, som krisen går ut. Det är ju arbetarna, som värst få sitta emellan, och härvidlag torde frågan ligga så, att för de flesta industrier möjligheten till att kunna fortsätta sin produktion måste baseras på en ytterligare lönereducering av sådan omfattning, att herrarna borde betänka sig två gånger, särskilt de herrar, som äro speciella representanter för arbetarna, innan ni utsätta arbetarna härför.

De socialistiska tidningarna klaga dagligen bittert över arbetsgivarnas »lönedepressningsförsök». Efter allt vad man kan döma nöja sig exempelvis de tyska arbetarna med långt lägre reallöner än deras svenska kamrater, och vilja herrarna ej hjälpa till att mildra krisen, måste konsekvenserna härav gå ut över lönerna.

Jag företedde nyss en utredning, som visade, att tullförhöjningen skulle skydda ylleindustriens löner med 29 procent. I de förutsättningar, som vid denna kalkyls uppgörande i övrigt förelågo, finns det ingen annan post, där reduktion av produktionskostnaden är att finna än just beträffande lönerna. Efter min uppfattning ha vi alltså att välja emellan höjda tullar eller stora lönereduktioner, ökad arbetslöshet och ökad försämring av statens och kommunernas afärer.

Med den uppfattning jag här framfört måste jag, herr talman, yrka bifall till den reservation, som avgivits av friherre Flemming, m. fl.

Herr Leffler: Herr talman, mina herrar! Då jag nu går att yttra mig om den föreliggande frågan — det provisoriska tull-

skyddet — ber jag att få förutskicka den anmärkningen, att jag endast kommer att beröra densamma ur bomullstextilindustriens synpunkt.

Jag vill inte trötta kammaren med att belysa utvecklingen av prisförhållandena inom textilindustrien under de växlingsrika år vi genomlevat sedan 1914 — jag kan i det avseendet återropa vad som redan anförts av herr statsrådet och, beträffande ylletextilindustrien, av herr Wahren. En var vet, huru på grund av krigets inverknin- gar krisen stigit undan för undan för att, sedan kulmen nåtts un- der år 1920, helt hastigt sjunka och fortsätta att göra så än i dag. Jag vill endast fästa uppmärksamheten på, att en av textilindu- striens viktigaste råvaror — bomullen — från c:a 13 cent år 1914 steg till 45—50 cent år 1920 och att den sedermera på kortare tid än ett år sjunkit till 13 cent eller samma pris som det förutvarande fredspriset. Samma bana hava även en del övriga förbrukningsar- tiklar, som textilindustrien använder, genomlupit. Belysande för priset på bomullsväv och lakanslärft, som för ett år sedan kostade resp. 2,24 och 5,62 per meter, och som nu står i resp. 1,60 och 4,05, för att om ännu en vecka sänkas med ytterligare 25 procent. Det enorma pris- fallet har kastat alla beräkningar över ända. Fabrikaten hava måst säljas till en bråkdel av sitt tillverkningsvärde, och alla fabrikanter ha sett sina tillgångar smälta samman som snö för solen. Allt det- ta är ju emellertid så ofta upprepat, att det snart inte gör någon ver- kan längre, och dock är verkligheten kanske värre än vad ord kun- na beskriva. Jag vill emellertid icke längre uppehålla mig vid des- sa förhållanden — de äro ju dock allmänt kända. Jag vill i stäl- let söka belysa, hur det provisoriska tullskyddet kommer att verka inom textilindustrien och då närmast bomullsindustrien, inom vilken jag har min verksamhet.

Av de invändningar, som gjorts mot industriens krav på ett pro- visoriskt tullskydd, har jag företrädesvis fäst mig vid tvenne: 1) att det provisoriska tullskyddet skulle hejda priset och med- föra en period av förnyad prisstegring; 2) att det begärda tullskyd- det icke skulle förmå hjälpa industrien ur dess trångmål.

Vad nu den första invändningen angår, så torde det för envar, som något reflekterat över saken, vara uppenbart, att priset icke i ingen mån kommer att hejdas av ett provisoriskt tullskydd. När- mast skulle man kunna beteckna den inverkan, som det begärda tull- skyddet kommer att ha, som en prisreglering till den inhemska in- dustriens förmån. Prisfallets drivande faktorer komma att påverka de reglerade varuprisen på samma sätt som de nuvarande. Man flyt- tar tillbaka visaren på urtavlan några streck, därefter börjar ur- verket åter att gå sin jämna gång, i enlighet med de ekonomiska la- garna. Vilja vi åstadkomma en stegring av prisförhållandena eller åtminstone en stabilisering, få vi nog anmoda Kungl. Maj:t att reglera prisförhållandena även utomlands och att i ett slag avlägsna orsakerna till den nuvarande internationella krisen, så att priset utomlands upphör. Eljest torde nog detta fortsätta att verka

*Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.
(Forts.)*

*Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.
(Forts.)*

till dess priserna nått botten och produktionen kan taga ny fart på en jämnare och lägre basis än den nuvarande. Och om priset utomlands fortsätter, måste även priset här i Sverige fortsätta att falla, och priset i de olika länderna torde komma att i det närmaste förlöpa parallellt, till dess att en internationell jämvikt blivit uppnådd. I Sverige hava vi för närvarande på grund av olika omständigheter kunnat sänka våra priser på bomullsvaror ganska avsevärt. Om nu det provisoriska tullskyddet införes här i landet, kan någon av herrarna då påstå, att den reduktion av de engelska arbetslönerna på 36 %, som är begärd till den 1 juli, kommer att inhiberas? Om, såsom ju är självklart, alla måste besvara denna fråga med nej, är det ju också självklart, att åtminstone vad bomullsindustrien angår, priset icke kommer att hejdas av tullskyddet. Det kommer endast att fortgå från en något högre utgångspunkt än för närvarande. Och härmed är jag inne på den andra invändningen, nämligen att det provisoriska tullskyddet icke kommer att hjälpa industrien ur dess betryck.

Även denna invändning har enligt mitt förmenande icke något bärande skäl för sig. Sverige har på grund av allmänt kända förhållanden, särskilt efter att det obegränsade u-båtskriget proklamerades, sett levnadskostnaderna inom landet stegas i en ojämförligt mycket högre grad, än vad som skett i de med oss konkurrerande länderna. Trots det prisfall, som redan ägt rum här i landet, befinna vi oss ifråga om löner och övriga produktionsförhållanden på en betydligt mycket högre nivå än t. ex. England och Amerika. Sverige står åtskilliga pinnhål högre på dyrtidsstegen än dessa länder. Skillnaden mellan Sverige och dessa länder är emellertid icke större, än att det provisoriska tullskyddet kan utjämna denna. Och därefter kunna länderna börja att konkurrera som mera jämspelta parter. Sverige behöver en handikap i förhållande till utlandet. Jag ber, att få belysa detta med ett exempel.

Alla herrarna torde känna till den bomullsvara, som här i landet går under namnet »vindtyg». Denna säljes för närvarande av engelska firmor till ett pris här i landet av kr. 1:25. I svensk tillverkning betingar denna vara f. n. ett pris av 2:05 per meter, men efter en reduktion av c:a 25 % av priset, som fabrikanterna på grund av sänkta arbetslöner från och med den 1 april m. m. nu se sig i stånd att företaga, kommer denna vara att betinga ett pris av omkring kr. 1:40. Det provisoriska tullskyddet beräknas utgöra c:a 10 öre per meter, alltså höjes det engelska priset till 1:35. Skillnaden mellan 1:40 och 1:35 är icke större än att den utjämnas av en del olägenheter, som för den svenske grosshandlaren äro förknippade med köp utomlands. Faller priset ytterligare i England, måste vi här i Sverige följa med, men det är att antaga, att detta prisfall sker i ungefär lika grad och i varje fall ej hastigare i England än här. Vi se sålunda, att i detta fall skulle det provisoriska tullskyddet hjälpa industrien. Liknande siffror skulle kunna anföras beträffande flertalet övriga bomullsvaror, och vad angår bomullsindustrien ha vi vår största konkurrent i England.

Jag vill beteckna det tillstånd, som skulle inträda genom det provisoriska tullskyddet, som ett sådant, där industrien skulle få andrum och möjligheter att samla sig till förnyade ansträngningar, innan dess krafter äro alldeles spolerade.

Och, mina herrar, det är verkligen så, att detta andrum mer än väl behöves ej blott för fabrikanterna utan även för arbetarna. Sedan snart ett år tillbaka har depressionen lagt sin förlamande hand över verksamheten inom textilindustrien. Arbetslösheten har tilltagit i oroväckande grad. F. n. äro cirka 31,7 % av det arbetareantal, textilindustrien hade den 1 juni förra året eller 8,667 arbetslösa och för återstoden utgör arbetstiden i genomsnitt endast 32,1 timmar per vecka. Från näringsens egna utöfvere har intet underlåtitis för att bevara arbetet åt de svenska fabrikanterna. Fabrikanterna hava sänkt priset på sina varor med i genomsnitt 45 % och komma inom närmaste tiden att vidtaga ytterligare prisreduktioner med c:a 30 %. I riktig uppfattning av tidens krav hava arbetarna inom textilindustrien medgivit sänkningar av sina löner, vilka sänkningar uppgå till 15 % för innevarande kvartal, 20 % för nästa kvartal och 25 % för det sista kvartalet av detta år. Är det då icke rätt och billigt att även det allmänna gör gemensam sak med industrien och ger den betryckta industrien ett handtag, så att den åter kan komma på det torra? Är det slutligen icke för staten själf ett intresse att söka få produktionen i gång och att inom produktionen själf söka en bot mot den tilltagande arbetslösheten och de öfverhövan växande anslaget till arbetslöshetsunderstöd? För alla, som utan förutfattade meningar söka besvara denna fråga, är det uppenbart, att det begärda tullskyddet är lika mycket för landet en handling av den enklaste självbevarelsedrift, som för industrien en rättvis hjälp i dess brydsamma och oförvärlade belägenhet.

Herr talman, jag ber att få yrka avslag å utskottets hemställan och bifall till den vid utskottets betänkande fogade, av friherre Fleming m. fl. avgivna reservationen.

Chefen för finansdepartementet herr statsrådet B e s k o w: Herr talman, mina herrar! Då frågan om ett förhöjt tullskydd senaste hösten började bli verkligt aktuell, ställde jag mig för min del tåmligen avvisande mot detta krav. Alldeles särskilt ansåg jag, att den föreslagna metoden att höja samtliga tullar i samma proportion, eller som föreslaget företaga en generell tullförhöjning, som stod i relation till penningvärdets fall, skulle vara olämplig. Jag räknade nämligen med, att världskriget hade kastat om produktionsförhållandena i så hög grad, att existensvillkoren för olika industrier numera vore så olika, att det gamla tullskyddssystemet icke kunde tjänstgöra som grund för en rationell tullförhöjning. I själva verket ansåg jag, att förhållandena lågo så till, att åtskilliga industrier ännu arbetade med så pass goda vinster, att det var obehöfligt för dem att erhålla ökat tullskydd, under det andra voro i den situationen att förhöjning av

*Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.*

(Forts.)

Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.
(Forts.)

skyddstullen med exempelvis det tredubbla inte skulle betyda annat än ett halmstrå för den drunknande.

Vi få emellertid betänka, hur situationen såg ut den gången. Det var någonting helt annat än nu. Varuprisnivån hade endast obetydligt fallit. Industrien var tämligen väl sysselsatt, och man led egentligen av en viss arbetarebrist. Arbetarelönerna fortsatte, som herrarna ha sig bekant, att stiga ända fram till årsskiftet. Jag ansåg, att om man under sådana förhållanden hade givit sig in på en höjning av tullarna, någonting nyttigt inte hade varit vunnet. Jag räknade nämligen med, att tullförhöjningen då skulle följas av en stigande varuprisnivå och en stigande arbetslösnivå. Den tullskyddade industrien skulle på detta sätt inte komma i ett avsevärt bättre läge än förut, och den inte tullskyddade skulle sannolikt komma i ett sämre läge.

Så småningom började emellertid depressionen visa sina tecken, och särskilt började Tyskland uppträda som en betydligt svårare konkurrent här i landet än tidigare. I Tyskland hade industrien mera börjat komma i gång än vad fallet varit under de närmast föregående månaderna, och samtidigt hade den tyska valutan sjunkit från en kurs av ungefär 12 kronor, där den stod vid denna tid föregående år, ned till en kurs av 6, 7, 8 kronor, där den sedan hållit sig.

Jag fick äran att bli kallad till medlem av det ekonomiska rådet i november månad 1920 och herrarna torde ha sig väl bekant, att en av det ekonomiska rådets första uppgifter just blev att söka taga ståndpunkt till frågan om ökat tullskydd. Vid detta tillfälle utvecklade jag de synpunkter, som jag redan har här omnämnt och redogjorde för min ställning, såsom jag här redogjort för den. Emellertid var jag redan då icke blind för att förhållandena kunde bli annorlunda, och jag uttalade i det ekonomiska rådet i ett anförande bland annat följande: »Skulle jag hava bedömt den nuvarande situationen gynnsammare än den är, skulle verkligen industrien i mycket stor skala stå inför ett nedläggande av driften, skulle den stora arbetslösheten verkligen hota att bryta in, så skall jag vara den förste att instämma i yrkandena på att det tillfälliga skydd, som en tullförhöjning måste medföra, i större utsträckning användes. Med andra ord, så snart det villkoret är uppfyllt, att inflationen hejds och förbytt i en måttlig deflation, kan jag vara med om mycket mera genomgripande tullstegringar, än vad som jag tills vidare känner mig böjd att acceptera.»

Med den utgångspunkt jag vid den tiden hade var det lätt för mig att förena mig med det uttalande, som ekonomiska rådet gjorde och som är herrarna så väl bekant, att det icke är anledning att gå närmare in på det.

Min nästa beröring med tullfrågan var den, att jag blev kallad att inom handelsdepartementet deltaga i den undersökning, som just det ekonomiska rådets uttalande hade syftat till. Jag fann där, att det var ganska svårt att följa ekonomiska rådets linje, som ju syftade på att man skulle undersöka varje industri för sig, snart sagt undersöka varje varuslag för sig och få fram en differentierad tullförhöjning. Naturligtvis har det icke varit meningen att försöka komma fram till

ett idealiskt avvägt tullskyddssystem, sådant som jag förmodar att tull- och traktatkommittén verkligen hoppas att så småningom komma fram till. Men i alla händelser hade man nog tänkt sig, att det skulle bli fråga om en verklig differentiering. Emellertid var det icke någon lätt uppgift att på den korta tid, som stått denna delegation till förfogande, åstadkomma ett förslag till ett tullskyddssystem, som är på detta sätt beskaffat och så inrättat att det skulle göra rättvisa åt alla håll. Icke minst på grund av de stora variationerna i varupriserna, i arbetslönerna och i frakterna samt i den utsträckning produktionen kunde hållas i gång inom olika industrier, var det en omöjlig uppgift att komma fram till ett på så sätt avvägt system, som ekonomiska rådet tänkt sig.

Jag kom därför för min del tämligen snart in på en annan linje, kom tillbaka till en linje med en generell tullförhöjning. Men valde man den vägen, så måste man naturligtvis gå in på en mycket måttlig tullförhöjning. I det sammanhanget anser jag det viktigt att nämna att jag utgick ifrån att, om man gick denna väg, så skulle man under alla förhållanden icke taga med sådana industrier, som man visste icke hade behov av ett tullskydd; och det fanns även vid denna tidpunkt åtskilliga sådana. Emellertid ansåg jag, att efter allt vad som hänt i riksdagen utsikterna att få igenom en sådan linje vore mycket ringa, och jag gjorde detsamma som herr Röing, jag »varnade» handelsministern att framlägga ett förslag om tullförhöjningar, men jag betonade uttryckligen, att »varningen» endast gällde att *just då* framlägga ett sådant förslag.

Detta hände i februari detta år. Sedan dess har åtskilligt inträffat. Depressionen har accelererats så pass mycket, att jag tror för min del, att man icke kan vänta med att företaga sig något. Vi se, att arbetslösheten vuxit så, att vi för närvarande räkna mellan 80,000 och 90,000 arbetslösa, och man måste fråga sig: vart skall detta bära hän? Arbetslösheten har moraliska vådor, som vi icke få förbise. Hur skall det i längden gå, då så stora skolor av våra industriarbetare skola uppehålla sig antingen med arbetslöshetsunderstöd eller ock genom att dragas bort från det arbete, som är för dem det naturliga och kastas ut på ett för dem främmande nödhjulsarbete. De statsfinansiella vådorna av denna arbetslöshet har sig kammaren också mycket väl bekanta. Vi veta, hur många tiotals miljoner redan i år blivit anslagna och komma att ytterligare anslås för detta ändamål. Den överblick jag har haft tillfälle att få över den ekonomiska situationen i landet är för övrigt av den natur, att jag måste på det bestämdaste avråda kammaren för att se denna sak med alltför stort lugn. Det är ett faktum, att en mycket betydande del av vår industri för närvarande arbetar icke blott utan vinst utan också med avsevärd förlust, och antalet av de industriföretag, som råka i ett dåligt läge, blir för varje dag allt större. Det går icke an att låta den nuvarande krisen växa ut till en verklig katastrof.

När jag haft tillfälle att se allt detta och varit med om att söka efter åtgärder för att få någon hjälp för detta beklagliga tillstånd,

Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.
(Ports.)

*Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.*

(Forts.)

så har jag gärna kunnat instämma i de förslag, som handelsministern har framlagt i den proposition, som i dag ligger på kammarens bord. Jag tar för min del gärna ansvaret för densamma, i den mån det kommer på mig. Jag tror nu, att de flesta av herrarna verkligen ha klart för sig, hur det industriella läget i landet är. Ni ha klart för er, att någonting måste göras, men ni säga, många av eder säga, att det kan ändå ingenting göras, och särskilt är förslaget om tullarna icke till någon nytta för industrien, utan tvärtom. Ja, handelsministern har utvecklat och åtskilliga andra talare ha likaså utvecklat, att många industrier i alla fall skulle komma att hjälpas genom detta förslag. Och under sådana förhållanden vet jag icke, varför man icke skall försöka sig på det, ifall det nu icke samtidigt kunde påvisas att för andra industrier en motsvarande grad av skada skulle uppstå. Ja, i det avseendet anser jag, att förhållandena ligga på ett helt annat sätt, än vad de gjorde senast i höstas. Då hade det varit till skada att gripa till sådana åtgärder, men för närvarande tror jag icke, att ett införande av dessa tullar, som äro så pass måttligt tilltagna, skulle åstadkomma någon avsevärd höjning av varuprisnivån, med andra ord någon inflation av betydelse. Och vad särskilt dessa tullars inverkan på arbetslönerna beträffar, så ligger problemet på ett helt annat sätt nu sedan denna stora arbetslöshet uppstått. Det är nu andra faktorer, som äro bestämmande på arbetslönernas storlek.

Om man icke vill ge sig in på dessa tullar, vilka andra medel har man då att tillgripa? Jo, vi ha möjligheten till räntelindring, och det kan ju hjälpa industrien ett stycke framåt; vi ha vidare möjlighet till sänkning av frakterna, och vi få hoppas att den möjligheten fortfarande återstår. Men dessutom har man föreslagit andra åtgärder. Bland annat har herr Thorsson varit inne på frågan om en importreglering. Gång på gång har jag också träffat ledamöter av kammaren, som ha alldeles klart för sig, att situationen verkligen är bedröflig och att det kan hända, att vi få ge oss in på dessa importförbud och prisreglerande åtgärder. I likhet med handelsministern får jag, som ock varit ordförande i industrikommissionen, be att på det bestämdaste få varna för den tanken, att man skall ge sig in på importförbud och prisreglering. Jag skall icke utveckla detta längre, ty då skulle det bli ett föredrag, som skulle räcka längre, än vad som är önskvärt med avseende å den tid, som får anses stå till förfogande. Men jag vill säga, att skulle vi på något underbart sätt få ett dylikt importförbud och en sådan prisreglering införda, så skulle det icke dröja längre än kanske ett par månader, förrän det allmänna missnöjet, och icke bara det allmänna missnöjet, utan alla de odrägliga landsskadliga förhållanden, som därmed följt, skulle orsaka att man måste taga bort importregleringen igen.

Blomstringen av vårt näringsliv har i alla tider varit beroende på statsmakternas åtgärder. Men om det gäller för normala tider, så gäller det så mycket mera i dessa tider, som äro så upprörda i ekonomiskt avseende. Jag vågar därför lita på att kammaren av omtanke om näringslivet och icke minst av omtanke om alla, som däri

finna sin sysselsättning, skall komma till det resultat att den kungl. propositionen bör antagas åtminstone till någon avsevärd del.

*Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.
(Ports.)*

Herr Eriksson i Grängesberg: Herr talman, mina her- rar! Det har av de talare, som uppträtt här i dag, åtminstone av de flesta, vidare i tidningspressen, inom bevillningsutskottet och vid remissdebatten, då denna proposition remitterades till utskottet, framhållits med utomordentlig styrka, att det förslag, som här föreligger, är räddningen från arbetslöshet och från svårigheterna för vår industri. Det har gjorts mer eller mindre starka och positiva uttalanden i den riktningen, och herr handelsministern har frågat, var egentligen i bevillningsutskottets betänkande bevisen finnas för att icke Kungl. Maj:ts proposition skall erbjuda hjälpen i förevarande hänseende. Jag vill icke påstå, att det där finnes några bevis i det avseendet, men jag kan icke hjälpa, att jag måste fråga samtliga de talare, som ha hävdad den meningen, att tullförhöjning är räddningen, var deras bevis ligga. Finns det någon av industriidkarna här i kammaren, t. ex. herr Wahren eller någon annan, som kan stiga upp och säga, att få vi nu denna tullförhöjning, så kommer industrien i gång? Jag har icke inom bevillningsutskottet hört någon industriidkare våga göra det påståendet. En framstående representant för textilindustrien har *förväntat*, att det skulle så småningom bli möjligt att under förut- sättning av tullförhöjning sätta textilindustrien i gång. Han har ansett läget vara för närvarande så mörkt, att det icke vore möjligt, men med en tullförhöjning så hoppades han, att det så småningom skulle bli en ljusning i den riktningen. Det är det längsta dit någon har sträckt sina förhoppningar. Man har dessutom trott, att, om den kungl. propositionen bleve antagen, så skulle bankerna bli mera villiga att lämna kredit, så att det bleve möjligt att ytterligare arbeta på lager.

Det har sålunda icke, åtminstone enligt vad jag känner till, presterats några bevis för befogenheten av de förhoppningar, som man hyser, att arbetslöshetsanslaget skall försvinna, och att vi åter skola få industrien i gång och kunna upprätthålla den åtminstone under den allra närmaste tiden. Och jag tycker också, att det skulle vara underligt, om man kunnat komma fram med sådana bevis. Om vi nämligen se oss omkring på förhållandena i andra länder, så finna vi, att det ändå är så, att det icke bara är Sverige, som lider av depressionen. Och om det vore så, att tullar vore det osvikliga medlet att hjälpa en betryckt industri, så borde i varje fall i Amerika förhållandena vara glänsande. Mig veterligt finns intet land i världen, som har ett så starkt tullskydd som Amerika har haft och fortfarande har, och man har under de senaste veckorna även gått i författning om att ytterligare skärpa det förut höga tullskyddet. Men hurudana äro arbetsförhållandena där? Enligt en rapport, som varit införd i tidningspressen för ett par veckor sedan, från en av våra konsulter i Ame-

*Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.*

(Forts.)

rika, så beräknas för närvarande de arbetslösas antal där till 5 miljoner, vilket utgör 5 procent av hela invånarantalet. Trots det, att vi haft det så svårt, har det icke varit mera än omkring 60,000 arbetslösa, vilket motsvarar något mer än 1 % av invånarantalet. Nog tycker man, att om höga tullar skulle vara räddningen från arbetslöshet och andra besvärligheter på det ekonomiska området borde det vara lyckligt ställt i Amerika, men såvitt jag känner, har arbetslösheten varit störst och varat längst där, och detta bevisar, att tullar i och för sig icke äro räddningen.

Jag måste nu taga ett par exempel för att illustrera, varför jag kommit till den uppfattningen, att det icke är ett ökat tullskydd, som är för dagen behöfligt, utan att det är andra åtgärder. Vid prövning av denna fråga i bevillningsutskottet har jag gått till verket så samvetsgrant, som det varit möjligt, och jag har resonerat som så, att om det kunde lämnas bevis för, att en tullförhöjning skulle hjälpa för ögonblicket utan att försvåra vårt ekonomiska läge för framtiden, skulle jag allvarligt reflektera på en sådan åtgärd. Jag skall, som sagt, taga två exempel, nämligen järn- och textilindustrierna, därför att dessa två industrigrenar äro, kan man säga, de främsta, som det här är fråga om, och var på sitt håll ledande samt ha ett stort antal arbetare.

Hurudant är läget inom järnindustrien för närvarande? Jo, såsom vi hört i dag och som vi sett i propositionen, stå järnbruken stilla i stort sett. Det finns ett begränsat antal ugnar och hyttor, som äro i gång, men största antalet järnbruk ha inte något arbete. Varpå beror det? Beror det därpå, att det är en överväldigande import av järn från utlandet? Nej, säger jag! Om man jämför importsiffrorna för i år och medeltalet under de senast gångna nio åren, eller om man jämför siffrorna för i år och före kriget, är det icke någon större import än förut annat än i fråga om en enda artikel, där det importeras en smula mera. Järnkontoret har översänt till samtliga riksdagsmän en tablå — åtminstone har jag fått en sådan — där det gjorts vissa sammanställningar över import och export under de senare åren och vars slutsiffror citerats i tidningspressen. Av tablån framgår, att järnimporten till vårt land under åren 1913—21 varit i genomsnitt 37,500 ton för januari, februari och mars månader. I år har den uppgått till 35,900 ton, och således har det varit en liten minskning. Ser man närmare på uppgifterna, finner man, att importen av tackjärn, järnvägsskenor, förtent plåt och gjutna rör, artiklar, vilka endast i ringa omfattning tillverkas inom landet, utgöra den väsentligaste delen av importen. Införseln av valsat stång- och fasonjärn företar någon ökning. Genomsnittstalet utgör 8,800 ton, men importen uppgår för 1921 till 11,000 ton. För år 1914 var den över 11,000 ton. Importen av plåt har också ökat i någon mån. Genomsnittssiffran är 5,400 ton, under det i år införts 7,500 ton. Då plåt går förnämligast till skeppsvarv, lär icke någon tullförhöjning hjälpa, även om den sättes till 100 % av varans värde. Importen av valsat stång- och fasonjärn utgjorde i januari 3,600 ton men har

för april gått ner till 2,265 ton, vilket icke kan anses vara en hög siffra för en sådan artikel. Jag måste sålunda bestämt konstatera, att importen av järn icke har i någon större grad ökats från åren före kriget och icke heller om man jämför siffrorna för innevarande år med genomsnittstalet för tiden från 1913 till i år.

Nu har handelsministern påpekat, att det är en del järnbruk, som slagit igen. Varpå beror detta? Jo, det är svårigheten att exportera, som är den avgörande faktorn. Under åren 1911—15 exporterades ungefär 60 % av hela Sveriges järnproduktion till andra länder, men för närvarande är exporten synnerligen minimal. Under januari uppgick den till 14,800 ton, i februari 13,400, i mars 5,000 och i april 7,000 ton. Under januari—april månader utgjorde järnexporten i genomsnitt för åren 1901—05 103,000 ton, år 1906—10 119,000 ton, 1911—15 150,000 ton, i fjol 69,000 ton och i år 40,000 ton. Exporten har sålunda nedgått till mindre än en tredjedel av vad den var före kriget. Men vad ännu värre är, exporten tyckes minska för varje månad som går. I januari månad var den 14,831 ton, i februari 13,488 ton, i mars 5,195 ton och i april 6,975 ton.

Såvitt jag förstår är detta den bestämmande faktorn för hela järnhanteringen, och jag har inte hört någon järnbruksman, som kunnat förklara, att, om man får den tullförhöjning, som begäres, så skall det bli möjligt att sätta i gång arbete vid järnbruken. Det är alldeles uppenbart, att med den i förhållande till produktionen relativt ringa import som äger rum, kunna icke järnbruken reda sig, även om man säger från järnbrukshåll, att det är kärt vad man kan få tillverka. Frågan gäller sålunda, huru järnbruken skola få ökade möjligheter att exportera, och i det fallet lär ingen tullförhöjning på järn kunna hjälpa. Visserligen finns det protektionister, som anse, att en tull kan göra underverk på alla håll, och det finns järnbruksmän, som förklarat, att om de få höjda tullar, så skola de även befordra exporten. Jag begriper måhända icke den saken. Men min enkla uppfattning är, att om vi skola kunna exportera, gäller det för oss icke att genom en tullförhöjning driva upp prisnivån utan vad som kräves är att bringa ned produktionskostnaderna.

Om vi övergå till textilindustrien, så veta vi, att där råder stor arbetslöshet. Det säges av representanterna för denna industri, att, om man får en tullförhöjning på 100 %, så skall det bli bättre. Ja, det beror alldeles på, om man kan skaffa köpare. Hur ställer det sig med importen av textilvaror? Av bomullsvävnader infördes år 1913 2,171 ton och år 1914 1,850 ton. Genomsnittet per månad var 167 ton under dessa två år närmast före kriget. I fjol importerades 10,269 ton. Att det var en så stor import då berodde på två omständigheter. Först och främst vilja naturligtvis köpmännen köpa på spekulation i hopp om stor vinst, men därtill kommer att under åren 1917—20 i vårt land producerats omkring 18 miljoner kilogram mindre än före kriget. Importöverskottet mot den genomsnittligt normala importen uppgick under samma tid till 12 miljoner kilogram. Om man lägger tillsammans produktionen inom

Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.

(Forts.)

Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.
(Forts.)

landet och importen av bomullsvoror för de fyra åren närmast före kriget å ena sidan och för de fyra åren 1917—20 å den andra, finner man, att det för den sista årsperioden uppstår ett underskott på icke mindre än 6 miljoner kilogram. Det är en omständighet, som härvidlag är av stor betydelse. Att det blev stor import 1919 och 1920 var sålunda ganska berättigat. Hurudan är importen nu? Om vi se på siffrorna för januari—april, finner man, att det importerats 498 ton. Under åren 1913 och 1914 importerades i medeltal 167 ton per månad men i år endast 122 ton, och importen sjunker för var månad. Jag undrar verkligen, var våra bomullsfabrikanter skola göra av sina varor. Det kommer inga varor utifrån, och det finns ingen köplust inom landet.

Vad beträffar yllevaruindustrien, importerades under 1913 och 1914 101 ton i medeltal per månad. Sedan ökades importen och stod på sin höjdpunkt 1919 och 1920, men under januari—april i år har det införts sammanlagt endast 250 ton yllevaror, under det exporten uppgått till 187 ton. Importöverskottet är alltså 63 ton för hela Sveriges 5 1/2 miljoner invånare, och det är ju ingenting att tala om. Siffrorna minskas undan för undan. I april hade importen sjunkit till 48 ton och exporten till 35 ton. Importöverskottet var alltså 13 ton, vilket ungefär motsvarar en järnvägsvagn.

Det är sålunda såvitt jag förstår omöjligt, att en tullförhöjning nu skulle sätta fabrikerne i gång genom att densamma utestängde importen, ty det existerar ju faktiskt sett ingen import. Vad som kan sätta fabrikerne i gång är ökad köpkraft och ökad köplust inom landet. Men icke köper folk mera, därför att det blir högre pris. Det är ofattbart för mig, hur man skall få den konsumerande allmänheten att köpa mera järnvaror och kläder, därför att priserna bli högre. Vad som är nödvändigt är att man söker få ner priserna så långt som möjligt för att på det viset stimulera köplusten. När det kan visas, att det under de sista fyra åren varit ett underskott på 6 miljoner kg. bomullsvoror, är det tydligt, att den konsumerande allmänhetens behov icke blivit täckt. Och när det påståtts utan att det blivit motbevisat att av de sista årens import väldiga lager ännu ligga osålda, synes mig uppenbart att vad som här behövs är att få ner prisen. Men det sker sannerligen inte genom att stänga ute en import, som icke finnes till annat än i inbillningen.

Nu kan det ju invändas, att detta är sant, men inom den närmaste tiden kunna vi ha importen igång igen. Så snart det blir ökad köpkraft och ökad köplust, kommer importen igång, och det är detta vi äro rädda för och som vi vilja mota med ökade tullar. Detta resonemang förekommer, och kan ju ha något i sig. Men mot detta resonemang skall jag be att få sätta upp ett annat resonemang, som också har rätt mycket i sig, nämligen att en tullförhöjning nu, säga vad man säga vill, icke skulle bli av temporär natur utan kommer att bli bestående för framtiden.

Ett av de argument, som framförts från deras sida som vilja ha denna tullförhöjning är detta: vi kunna väl göra ett försök,

herrarna kan väl gå med på ett försök inom en viss näringsgrupp t. ex. järnhanteringen eller textilindustrin. Riksdagens beslut skall ju icke räcka längre än till den 1 juli nästa år.

Ja, vore saken så enkel, skulle jag för min del slå till. Men den är icke så enkel. Det är ett faktum, som visar sig i alla länder, att har man väl fått en tullförhöjning, så kan man aldrig finna några skäl för att denna förhöjning skall tagas tillbaka. Herr handelsministern riktade sig mot dem, som yrka på ett temporärt importförbud med importreglering, och sade, att härigenom skulle prisen i vårt land stagnera. Han framhöll vidare, att, när man sedan skulle taga bort importregleringen, så måste priserna gå ned, och man komme då i mycket betydande svårigheter. Ja, detta kan vara riktigt, om man icke sköter det hela bra, men är det icke alldeles samma förhållande med en tullförhöjning? Jag kan icke förstå annat än att en tullförhöjning har precis samma verkan. Den ger mod, det förstår jag, att den kan göra på vissa håll, men det modet kan bliva av den art, att det i en framtid uppstår nya förvecklingar och nya svårigheter för industrien själv.

När jag har sett på dessa frågor, har jag fördenskull kommit till den uppfattningen, att en förhöjning av tullen nu icke kan medföra den verkan, att industrien kan komma i gång på det sätt som man tänkt sig eller sagt, att den skulle göra. Därtill behöves såvitt jag kan förstå, ovillkorligen att det blir köpkraft och köplust inom landet, och det blir det icke för att man på konstlat sätt höjer priserna. Det är också alldeles uppenbart, att den prisnedgång, som vi nu ha och som på många andra områden är rätt betydande, härigenom kommer att stagnera. Det synes mig vara klart, att om riksdagen beslutar tull på textilvaror, så kommer denna tullförhöjning att göra så att det prisfall, som pågår och som vi vänta skall pågå ännu en tid, kommer att upphöra. Det har alltid visat sig en dylik verkan av tullförhöjningar. Människorna äro nu en gång sådana, att de överdriva verkningarna av ett visst beslut av statsmakterna. Den stora allmänheten passar på att köpa, ty den tror, att det blir dyrare i framtiden, och handlandena komma helt säkert att göra allt vad de kunna, icke för att göra stora vinster, ty det har jag aldrig påstått eller trott, utan för att minska de förluster, som de annars måhända komma att få göra. Det som vi i första hand måste sträva efter är att få ned prisnivån. Vi få icke glömma att vi ha en stor exportindustri här i landet. Herr handelsministern har förut meddelat oss här i dag att ungefär 45 % av industriens alster ha före kriget exporterats. Vad innebär detta? Jo, det innebär att nära nog hälften av vår industri arbetar för export. Då man nu har den uppfattning, som jag har, nämligen att det är nödvändigt för våra exportindustrier att få så billiga driftkostnader som möjligt, måste en tullförhöjning verka besvärande för denna industri. Nu säger herr handelsministern, att det från exportindustriens målsmän icke höjts några röster mot tullförhöjningarna. Jag har icke träffat så många representanter för denna industri, men jag har åtminstone läst ett referat från en diskussion i Nationalekonomiska Föreningen,

Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.
(Forts.)

*Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.*

(Forts.)

där direktören för Separator hävdade den meningen, att en tullförhöjning skulle verka till skada för vår exportindustri.

Nu är man så våldsamt öm om arbetarnas löner, och jag vill därför betona, att jag är nog lika öm i det fallet som både den ena och den andra av dem som talat här i dag. Man har på visst håll haft panna att klandra arbetarna och deras representanter i riksdagen och på andra håll, för att de velat streta emot lönereduktioner så långt som möjligt. Jag anser emellertid, att arbetarna böra göra vad de kunna för att hindra, att deras levnadsstandard blir sänkt; det är både deras rätt och deras plikt. Jag undrar, om man ändå icke på den sida, där man förklarat sig ömma för arbetarnas löner, när det gäller högre tullar, resonerat så: vi behöva dessa högre tullar, men sänkta arbetslöner behöva vi i alla fall. Resonerar man icke i sitt innersta hjärta dock så: det gör icke så mycket, om den nuvarande dyrtiden, de nuvarande kostnaderna i Sverige stagnera, vi måste ändå kräva en sänkning av lönerna. Arbetarna däremot ha följande resonemang: vi vilja icke vara med om att få vår levnadsstandard sänkt, men i den mån levnadskostnaderna bli lägre, så att vi icke få mindre för våra pengar, kunna vi vara med om skäliga lönereduceringar. Detta är ett klokt och sunt resonemang. Den meningen ha arbetarna förfäktat. Men arbetarna ha redan gått med på större lönereduktioner. Sålunda har inom järnindustrien lönerna sänkts med 20 %, inom textilindustrien har man varit med om att reducera lönerna med 15 % för detta kvartal, 20 % för nästa och 25 % för sista kvartalet. Arbetarna ha visat förståelse och gått med på lönereduktion längre än som motsvarat sänkningen av levnadskostnaderna. Men om det nu förhåller sig så, är det angeläget att se till, att icke sänkningen av levnadskostnaderna, som nu pågår, stagnerar, och jag kan icke finna annat än att tullförhöjningar nu på stora och viktiga områden skulle stagnera prisbildningen.

Jag skall också be att få säga några ord om ännu en sak. Man skall icke alldeles blint tro, att man nu kan införa en tullförhöjning på järn och textilvaror, utan att jordbrukets representanter med mycket högre röster och starkare stämmor än i vintras skola göra sin mening gällande till förmån för högre livsmedelstullar. Och jag förutspår att, om beslutet i dag går i den riktningen, som Kungl. Maj:t utpekade, så kommer riksdagsmajoriteten vid nästa års riksdag sannolikt att lyssna till de locktonerna. Men vad har man vunnit med förhöjning av industritullarna, om det blir så, att man får en förhöjning även på livsmedelstullarna över hela linjen? Då tager väl ändå det ena ut det andra, och jag för min del vill icke under några villkor vara med om ett beslut, som skulle bidra till att den stora konsumerande allmänheten, som icke har jordbruk utan som får köpa alla sina livsmedel, skall på konstlad väg få en väsentlig höjning av sina livsmedelspris.

Jag skall nu endast tillägga ett enda ord. Det är också en annan sida hos detta förslag, och det är att det vänder sig lika mot alla länder. Jag är fullt villig medgiva, att det från vissa länder med deprecierad valuta kan bli en så överväldigande export till vårt

land att det även från mina utgångspunkter skulle vara önskvärt, om man kunde hejda densamma. Jag kan icke blunda för den saken. Man har också talat om att införa differentialtullar eller företaga liknande åtgärder, men detta har visat sig av praktiska skäl omöjligt.

*Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.*

(Forts.)

Vid remissdebatten om denna proposition tillät sig en av det socialdemokratiska partiets talare att peka på importförbudet som en väg, som möjligen kunde tillgripas. Både handels- och finansministrarna hava här i dag uttalat sina allvarliga betänkligheter mot att beträda denna vägen. Jag har den bestämda uppfattningen, att man icke vare sig genom importförbud eller tullförhöjningar skall förhindra en import, som icke finnes eller i varje fall icke är av större betydelse. Men jag hävdar, i trots av vad som uttalats från regeringsbanken, att, om det i en framtid skulle visa sig, att det på ett eller flera områden skulle vara av verkligt stor betydelse för vårt ekonomiska liv att förhindra, att det från vissa länder sändes in väldiga varumängder, då har regeringen möjligheten att tillgripa importregleringen. Däremot bör man icke tillgripa den, när det gäller sipprande import. Skulle det åter, som jag nämnde, visa sig att det uppkom en alldeles överväldigande import på ett visst område, då anser jag att regeringen både kan och bör tillgripa en sådan åtgärd.

Vi veta icke i dag om en dylik situation kan uppkomma, men medlet finnes kvar och kan tillgripas. Jag har icke blundat för de svårigheter, som finnas, om man måste tillgripa importregleringsvägen, men skulle det verkligen gälla en viss industri vara eller icke vara, då måste man finna medel som kunna minska de vanskligheter eller svårigheter, som vidlåda ett importförbud med importreglering. Men även om en importreglering förhindrar prisfallet, så är det dock en åtgärd av verkligt temporär beskaffenhet; och ehuru dylika åtgärder i sig själva äro impopulära, så äro de dock till sin natur sådana, att de icke göras långvarigare än nödvändigt. En tullförhöjning däremot är icke beskaffad på samma sätt. Har man fått en sådan, så blir det, som erfarenheten visat, aldrig sådana förhållanden, att det riktigt passar att taga bort den. Det råder en sådan grundväsentlig skillnad mellan dessa båda åtgärders karaktär, att, även om man i viss mån kan giva sin anslutning till den ena åtgärden, så kan man icke göra det till den andra.

Herr talman, jag har sökt göra reda för den uppfattning, jag kommit till vid denna frågas behandling i utskottet och ber nu att få sluta med att yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr förste vice talmannen övertog nu ledningen av kammarens förhandlingar.

Herr Lindman: Herr talman! Bevillningsutskottets ärade ordförande, herr Röing, påpekade i det anförande han höll här, att majoriteten inom bevillningsutskottet var övertygad om att den väg, Kungl. Maj:t föreslagit, icke är till gagn för industrien. Herr

Ang.
 provisorisk
 förhöjning av
 tullsatserna
 för vissa indu-
 striprodukter.
 (Forts.)

Röing erkände de stora svårigheter, som förefinnas för industrien — det göra ju för övrigt, tror jag, alla — men han anser, att den väg, Kungl. Maj:t föreslagit, den duger inte. Men vilken väg duger då? Är det den enda väg, som är anvisad i bevillningsutskottets betänkande? Jag skall be att få återkomma till den strax, men jag kan icke se, att herr Röing eller bevillningsutskottet kommit med egentligen någonting annat, som de sätta i stället. Det är gott och väl, att man nu som herr Röing gör uttalar sin tacksamhet till Kungl. Maj:t för att Kungl. Maj:t lagt fram denna proposition, men jag tycker, att det är ett rätt underligt sätt att kvittera den tacksamheten, då man förklarar, att man icke bryr sig om det, som är föreslaget, därför att det icke duger. Utskottet har nöjt sig med att konstatera, att vi nu fått en utredning, som det varit mycket bra att få, men sedan utskottet prövat alltsammans, finner det, att förslaget icke duger till något. Vad man säger ifrån industriidkarhåll, underkännes naturligtvis, ty de begripa naturligtvis icke denna sak lika bra.

För min del kan jag icke förstå annat än att det slut, till vilket utskottet kommit, verkligen är djupt att beklaga, och jag tror, att de herrar, som bidragit till detta, en dag tyvärr skola finna, att läget blivit så pass allvarligt, att ni kanske få lov att erkänna, att ni misstagit er. Man kan naturligtvis då tillgripa den åtgärd, herr Bernhard Eriksson och tidigare herr Thorsson förordad, nämligen importförbud o. dyl. och det finns kanske då ingenting annat att göra. Men är det så, att avgörandet skall ligga hos den majoritet, som nu sitter inom bevillningsutskottet, förmodar jag, det inte blir någonting av med det heller. Det är nämligen så, mina herrar, att de svårigheter, som nu finnas, äro av utomordentligt allvarlig natur och ofantlig omfattning, och de komma säkerligen att bli ännu allvarligare och än mer omfattande undan för undan.

Nu har det påpekats, att detta icke är något specifikt för Sverige utan ett internationellt förhållande. Det är en allmän kris, som går över världen och naturligtvis får var och en erkänna, att detta är riktigt. Men vad göra då andra länder? Om jag läser den redogörelse, som finnes i den kungl. propositionen, finner jag, att land efter land gör just precis det, som herrarna nu icke vilja göra. Så vitt jag uppfattat den redogörelse beträffande de främmande länderna, som däri finnes, riktigt är det ju endast ett par små länder, som icke vidtagit denna åtgärd. Men de andra länderna, t. ex. England och Frankrike, ha vidtagit sådana åtgärder. England höjer tullarna på vissa varor. Det gamla frihandelslandet, som alltid satt sin stolthet i att icke under några förhållanden ha några tullar och som byggt upp sin industri på import av råvaror ifrån sina kolonier, det har fått lov att tillgripa tullförhöjningar, men Sverige är ett land, som i det fallet icke kan jämföras med andra. Herrarna ta denna sak alldeles, som om Sverige vore så rikt att det kunde ställa sig alldeles oberoende av vad andra göra, och icke behöfde förfara så, som andra äro nödsakade till.

Nu för bevillningsutskottet det resonemang, som jag nyss

rämnde, att jag skulle komma till. Bevillningsutskottet säger, att Kungl. Maj:ts förslag icke duger. Nej, säger utskottet, man kan icke begränsa tullarna till endast vissa varuslag. Det ena varuslaget drar det andra med sig, och då blir resultatet, att man får tullar på en hel mängd varor. Men då anser utskottet, att man därmed motverkar priset, och att konsumenternas intressen då bli skadade. Ty då skulle varorna bli dyrare, och det bli konsumenterna lidande på. Och så säger utskottet vidare, att i tider av minskad köpkraft måste konsumenterna få komma i åtnjutande av världsmarknadens priser.

*Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.*

(Forts.)

Vad är då kontentan av detta resonemang? Jo, för att konsumenterna skola få billiga varor, skola vi fortsätta att importera. Därför att de utländska varorna äro billigare skola de få komma hit in. Huvudsaken är, att vi kunna få köpa billigt. Få vi på det sättet hålla på att köpa billigt, då bli produktionskostnaderna förminskade. Kan man köpa alla möjliga förnödenheter i utlandet till mycket billigt pris, menar utskottet, då kan man också betala mindre löner, och då bli produktionskostnaderna förbilligade. Och när vi hållit på det sättet tillräckligt länge, menar antagligen utskottet, ha våra produktionskostnader gått ned så mycket, att vi bli konkurrenskraftiga.

Tro då verkligen herrarna, att den vägen är farbar, att vi kunna hålla på med att låta dessa utländska billiga varor fylla upp vårt land helt och hållet? Tro herrarna, att man på den vägen kan komma till det önskade målet, utan att någonting annat har inträffat dessförinnan, nämligen att den svenska produktionen har blivit fullkomligt ödelagd? Såvitt jag förstår, är det icke nog med att utskottets resonemang är uppbyggt på stora felaktigheter, utan det kommer att leda till stora olyckor. Det är helt enkelt katastrofteorien, som herrarna där proklamera, och ingenting annat, nämligen att vi skola gå igenom en katastrof, tack vare vilken vår industri kommer att bli helt och hållet lamslagen och ödelagd, och att industrien sedan skall kunna byggas upp igen, därför att man då har kommit till billiga produktionskostnader.

Ja, emot ett sådant resonemang lönar det sig knappast att komma med något bemötande. Herr Röing säger visserligen, att de, som tala för dessa ökade tullar, tala som om de ensamma sutte inne med hela visheten i detta. Jag får erkänna, att jag icke anser mig sitta inne med någon mycket stor vishet i den saken. Jag tar endast på händelserna precis så, som de äro. Jag ser, hur industrierna stanna av, hur de läggas ned, och jag kan omöjligen följa med utskottet att i detta sammanhang känna någon utomordentligt stor tillfredsställelse över att tänka: Vi ha ju i alla fall de billiga utländska varorna.

Herr Röing framställde vissa punkter, som han förklarade angiva anledningen till det iråkade tillståndet. Den ena han talade om var den allmänna kris, som vi alla känna. Sedan talade han om valutafrågan, som jag strax skall komma till, och så var det produktionskostnaderna, som jag omnämnt. Han säger: Om man höjer

Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.
(Forts.)

alla varor i pris, hur skall man då kunna få ned produktionskostnaderna? Ja, det är möjligt, att man icke kommer ned lika fort, om man följer den vägen, men vad jag vill påstå är, att man vinner så beaktansvärda andra fördelar, att man har skyldighet att i detta utomordentligt farliga läge även taga den risken för att priset icke går så fort, som det annars skulle göra.

Vad nu valutafrågan angår, som herr Röing talade om, vill jag påpeka detsamma som jag framhöll i den debatt, som vi förde här i kammaren för någon tid sedan, då det var fråga om riksdagens skyldighet att inlösa sina sedlar med guld: debatten om penningpolitik och guldpolitik. Jag framhöll vid det tillfället denna utomordentligt besvärliga valutafråga, och det ligger väl, mina herrar, i fullkomligt öppen dag för var och en, det som jag för min del då tillät mig påpeka, att den konkurrens, som man blir utsatt för ifrån länder med så betydligt deprecierad valuta, som t. ex. Tyskland, är oberättigad. Jag menar därmed, att den icke på något sätt kan få läggas till grund för en jämförelse emellan produktionskostnaderna i det ena och det andra landet, därför att t. ex. Tyskland genom denna låga valuta har fått ett övertag, som är så kolossalt, att det aldrig tjänar någonting till för oss att ens försöka komma ned till konkurrenskraft i jämförelse med Tyskland, så länge dess valuta är sådan, om den nu är.

Jag kan förstå dem, som äro motståndare till tullar och som föra det resonemanget, att en svensk industri skall, för att ha något berättigande, vara konkurrenskraftig. Jag kan förstå tankegången fast jag ogillar den. Det finnes ju t. o. m. de, som säga, att ingen industri får finnas i Sverige, som icke kan utan något tullskydd eller dylik statsåtgärd existera i jämbredd med motsvarande industri i andra länder. Jag kan ju förstå detta resonemang, fast jag anser det teoretiskt och synnerligen opraktiskt för landets ekonomiska förhållanden, men jag kan omöjligen förstå den, som säger, att detta också skall gälla, när förhållandena i världen äro sådana, som nu, då det finns länder, som ha så deprecierad valuta, som t. ex. Tyskland i denna stund har. Och därför finna vi ju också, hurusom England skyddar sig mot detta genom att åsätta varor från sådana länder en extra tull, 33 $\frac{1}{3}$ procent högre än den normala. Detta är sålunda en skyddsåtgärd, som England vidtager emot t. ex. Tyskland eller Finland eller Belgien, vilka länder ha mycket låg valuta.

Men vi, vi se på, hur de göra, men säga, att vi icke behöva göra någonting. Vi säga, att vi skola dra fördel av den låga valutan, ty då få vi varorna så billigt. »Låt gärna tyskarna komma hit och sälja sina varor», säga vi, »och tänk så trevligt det blir då att leva här i landet. Då kunna vi ju få ned lönerna».

Men det är icke blott ur valutafrågans synpunkt, som jag vägar kalla denna konkurrens för oberättigad. Jag gör det även från en annan synpunkt, och det är på grund av förhållanden, som jag icke behöver närmare utveckla nu, därför att vi alla känna till dem. Köpkraften hos en mark är nämligen större inom Tyskland, än dess värde, då man jämför den med främmande länders valutor. Arbetslönderna äro därför så kolossalt låga i Tyskland, jämförda med våra,

att man även av den anledningen aldrig skulle kunna komma upp till någon konkurrensmöjlighet, och dessutom vill jag i detta sammanhang påpeka en sak, som jag hörde i ett föredrag för någon tid sedan och som jag har anledning att tro vara riktigt. Jag ser, att jag icke har papperet här, men det gick ut på att visa att samtrafiktaxorna med utlandet gynna den utländska produktionen alldeles ofantligt. I det föredraget påvisades hurusom transportkostnaden Tyskland—Sverige gynnades av samtrafikbestämmelserna. Kostnaden Köln—Stockholm bleve t. ex. ej oväsentligt billigare än Hesselholm—Stockholm för ett varuslag och frakten Düsseldorf—Hälsingborg utgjorde 40 % av frakten Västerås—Hälsingborg. Vi underminera sålunda på alla sätt vårt eget och hjälpa importen, och det ser rent av ut som om det vore det, herrarna tycka är bra, ty då nå vi det, som herrarna tycka är det viktigaste, nämligen de billiga prisen.

*Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.*

(Forts.)

Jag tycker för min del, att hela denna stora import ifrån utlandet borde ha givit oss någonting annat att tänka på än detta, och då man ser igenom statistiken, finner man, att denna import är kolossalt stor.

Nu ber jag att få nämna en annan sak i detta sammanhang, som också vidrördes i den omtalade debatten. Vad som efter min uppfattning är viktigast för Sverige att göra i detta läge, är att först av allt se till, att vi för vår egen produktion taga vara på alla konsumtionsmöjligheter, som finnas inom landet. Exportindustrierna ha naturligtvis mycket svårt att reda sig gent emot utlandet, men vad vi kunna göra, det är att taga vara på alla möjligheter att producera allt det, som konsumeras i vårt eget land, för så vitt det är möjligt.

När alla länder sakna köpkraft och köplust, så att man icke köper våra exportvaror, då är det givetvis än mer angeläget att man tar vara på alla möjligheter att inom landet vinna avsättning för industriens produktion. För övrigt lär det väl inte vara alldeles främmande för oss, att varor även dumpas hit till landet, d. v. s. säljas till priser, som äro billigare än vad de säljas för inom produktionslandet. Gentemot denna företeelse har man ju också företagit åtgärder i andra länder, och särskilt har ju, som nämnt, detta skett i England.

Beträffande frågan om arbetslösheten, så är ju den en av de alla viktigaste omständigheter, som vi ha att taga hänsyn till. Här kommer ju till riksdagen den ena propositionen efter den andra om beviljande av stora anslag för bedrivande av statsarbeten eller över huvud om anslående av medel till arbetslöshetens bekämpande. Och vi ha ju hort uppgifter i dag om hur de arbetslösas antal ökas. Kan man över huvud taget tänka sig ett resonemang, som är mera oklokt än det, att hellre må en arbetare gå ut ur fabriken, där han är van att utföra ett arbete, i vilket han är hemmastadd och skicklig, för att gå ut och arbeta med makadamslagning eller arbeta på väganläggningar på bekostnad av statsmedel, hopskaffade på skatteväg? Nog är det väl uppenbart, att det ligger något orimligt i att förfara så. Man får ju inte här säga annat än man kan stå för, och jag kan naturligtvis inte stå för det, men jag känner mig mycket livligt övertygad, att, om vi fatta detta beslut i dag, så komma vi att få se frampå sommaren och hösten, att denna arbetslöshet vuxit i förfärande grad, så

Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.

(Forts.)

pass, att jag inte kan tänka mig annat, än att riksdagen kanske har ett motse kallelse att komma tillsammans i höst för att vidtaga de åtgärder, som man nu inte är beredd att vidtaga, därför att man vill gå den s. k. katastrofvägen.

Herr Eriksson i Grängesberg talade om, att den största arbetslösheten ju råder i Amerika. Och det veta vi ju, att det är en förfärlig arbetslöshet där. Där följer man emellertid den principen, att det inte är tal om några åtgärder från statens sida för att betala arbetslöshetsunderstöd. Och därför har man mycket lättare i Amerika att få arbetarna med på de åtgärder, som där föreslås, nämligen väsentligt höjda tullar. Här kan inte en arbetare i allmänhet, även om han inser det, inse det tillräckligt mycket, att en tull kan vara till hans egen nytta. Och det är ju inte så underligt, att han inte kan inse det, när det bara talas om för honom, att huvudsaken är, inte att han får arbeta i den fabrik, där han är van att arbeta, utan huvudsaken är, att han får billiga varor. Men i Amerika, där inte ett öre utbetalas i arbetslöshetsunderstöd, utan där man följer det gamla ordspråket »help yourself», hjälp dig själv, som lagt en så stark grund till hela den amerikanska industriens utveckling, där får man naturligtvis industriarbetarna att på ett helt annat sätt uppfatta och förstå betydelsen av de åtgärder, som från statsmakternas sida där göras genom införande av förhöjda tullar.

Herr Eriksson i Grängesberg sade också, när han talade om betydelsen för industriarbetarna av låga priser, att samtidigt som man vill ha tullförhöjningar, tänker man även, att det kan behöva bli en nedgång i arbetslönerna. Ja, herr Eriksson, det beror varken på er eller mig och inte heller på någon annan i denna kammare, hur det kan komma att gå med den saken. Det skulle kunna hända på att hända, att den saken kommer att inträffa och kommer att inträffa i vida större grad, än någon av oss skulle önska. Ty det står fullkomligt öppet, vad detta års slut och nästa år kan komma att medföra. Det kan hända, att det blir så pass svårt, att dessa tullar ingalunda hjälpa tillräckligt mycket och att även nedsättning i arbetslönerna kan komma att ifrågakomma. Jag vill i det fallet icke uttala mig om vad som kan komma att inträffa. Jag bara säger, att det är en farhåga, som jag har, att jag liksom känner på mig, att det kan komma, och att man till och med kan få vara tacksam, om man över huvud kan släpa sig igenom de svårigheter, som kunna komma att uppstå.

I argumentationen mot införandet av tullförhöjningarna kommer man slutligen till frågan om de stora lagren. Det var ju rätt intressant att av herr Eriksson i Grängesberg få höra det erkännandet, att man inte bara bör klandra dem som importera dessa varor, vilket man från andra håll sagt vara endast spekulation och jobberi. Herr Eriksson i Grängesberg erkände, vad som enligt min uppfattning är den rätta grunden till alltsammans, nämligen att landet var utsuget på en massa varor till följd av importsvarigheterna under kriget och att alla människor voro så vana att taga för sig allt som de kunde komma över i köpväg av vissa varor. Det var detta, som var anledningen till den stora importen. Denna medförde emellertid, att mye-

ket stora lager ha kommit in. Och nu förmenar man, att, när dessa lager finnas inne, så komma, om man ökar tullarna, dessa icke egentligen dem till godo, som skulle ha nytta av dem, nämligen de industriella anläggningarna, utan det är de köpmän, som ligga inne med lager, som skulle få nytta därav, och man vill icke unna dem att få den förtjänsten. Gentemot detta resonemang skall jag be att få omnämna en omständighet, som jag visserligen inte har på något sätt kunnat få statistiskt bekräftad, men som jag undersökt i åtskilliga fall och som är mycket belysande. Det är nämligen så, att dessa lager minskas undan för undan. De konsumeras verkligen, därför att de, som ligga inne med lagren, redan tagit förlusterna på sig och skrivit ner sina lager till lägre priser och minskat lagren undan för undan.

Så säger herr Eriksson i Grängesberg, att nu importerar man icke vidare någonting. Det var i fol som den stora importen ägde rum. Nu importerar man ingenting eller i varje fall mycket litet. Och vad tjänar det då till att vidtaga dessa tullförhöjningar. Jag vill härtill svara honom, att det är väl uppenbart, att i den mån lagren bli uttömda, så kommer importen igen. Men vidare beror denna minskning i importen på en annan omständighet. Den beror dels därpå, att man ännu har sina lager delvis kvar, och dels därpå, att man inga pengar har att köpa för. Jag vill säga, att, om man börjar studera litet konkursstatistik i Sverige, så skall man finna, att konkursernas antal har redan ökats mycket. Men det är ingenting, mina herrar, mot vad vi komma att få bevittna, innan detta år gått till ända. Det kommer att bli en mycket fruktansvärd historia med alla de konkurser, som komma till stånd och som naturligtvis delvis bero på importen av varor till höga priser. Ja, herr Eriksson i Grängesberg säger, att det finns ingenting annat som hjälper än att öka köpkraften och köplusten. Men hur skall man få den ökade köpkraften, om fabrikena stanna av mer och mer och människorna bli arbetslösa? Jag kan inte förstå, att han då kan få den på annat sätt än genom att vidtaga åtgärder för höjande av statsbidragen och understöden till de arbetslösa! Ty annars lär väl inte deras köpkraft höjas. De som äro arbetslösa, äro ju hänvisade till dessa understöd. En hel mängd få naturligtvis inga understöd och komma inte att kunna få det, och de ha naturligtvis ännu mindre att köpa för. För min del menar jag, att detta avstannande av importen, som herr Eriksson talade om, är temporärt. Och man måste vidtaga åtgärder just vid detta tillfälle, innan riksdagen upplöses, för att kunna sätta en damm för importen, som återigen kan komma att flamma upp. Det vill då herr Eriksson bota genom ett blivande importförbud. Men för min del har jag den alldeles bestämda uppfattningen, att det vore ett bra mycket mindre ont att åsätta dessa tullar än att ånyo taga till ett importförbud med alla de olyckor och svårigheter, som ett sådant för med sig, med licensgivningar och svårigheter av alla möjliga slag, jag behöver inte tala om dem. Vidare säger herr Eriksson, att det är visserligen sant, att de tullförhöjningar, som föreslås, skulle vara av temporär art. Men man vet, att har det blivit en

*Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.*

(Forts.)

Ang.
 provisorisk
 förhöjning av
 tullsatserna
 för vissa indu-
 striprodukter.
 (Forts.)

tull, så kommer den att bli bestående. Ja, man kan ju säga, att det möjligen kan ligga något i hans resonemang under normala förhållanden. Men här vill man nu inte anordna dessa tullar annat än för fullkomligt exceptionella förhållanden. Och om dessa upphöra, så kunna herrarna vara alldeles övertygade, att om herr Rönig och herr Eriksson i Grängesberg äro kvar i kammaren, så komma de nog att vaka över, att inte tullarna bli bestående en dag längre, än som är alldeles nödvändigt.

Jag ber, herr talman, att få säga några ord om en motion, som blivit väckt i samband med detta och om vilken utskottet också uttalat sig, nämligen angående tullar på animaliska produkter. För min del har jag intet att invända mot den meningen, som anser, att vissa provisoriska åtgärder skulle vara nödvändiga även för dessa. Jag har vid behandlingen av frågan om tullar på animaliska produkter under innevarande år alldeles bestämt förfäktat den meningen, att dessa produkter borde ovillkorligen komma i åtnjutande av tullskydd och att detta var fullkomligt lika berättigat som t. ex. tullen på brödsäd. Och jag har alltjämt den meningen, att det borde och bör vara på det sättet. Nu säger bevillningsutskottet om den saken, att utskottet finner det uppenbart, att tiden nu har framskridit så långt, att man inte kan få något förslag från Kungl. Maj:t, och sålunda, säger utskottet, finns ingen möjlighet att taga upp denna fråga förrän vid kommande riksdag. Men, säger utskottet, nu ha vi för övrigt kommit till den uppfattningen, att vi inte skola ha några tullförhöjningar för industriartiklar, och följaktligen skola vi naturligtvis inte heller förorda några ökade tullar på animaliska produkter. Och så avfärdar utskottet tullarna på animaliska produkter med sin motvillighet att göra något för industriprodukterna. Ja, jag förstår, att när man inte vill göra någonting, så resonerar man på det sättet. Och samma utskotts-majoritet var ju mot tullar på animaliska produkter, när vi behandlade dem förra gången, så jag förstår ju, att utskottet inte vill vara med om någonting i den vägen, och knappast skulle ha varit det, även om utskottet velat göra någonting på någon punkt för industritullarna. För min del har jag den meningen i detta fall, som jag uttalade vid behandlingen av jordbrukstillarna, att jag anser, att i det nuvarande läget behöver ovillkorligen jordbruket skydd. Det måste ha skydd, och det måste ha högre skydd än förut. Den saken är för mig uppenbar. Men jag har den uppfattningen, att även industrien behöver ökat skydd. Och lika väl som jag då talade för höjning av tullarna på jordbruksprodukter, oberoende av om någon proposition angående industritullar skulle komma eller om någon möjlighet förefanns att få fram någonting i den vägen, lika väl och med samma styrka förfäktar jag nu dessa industritullar, i förhoppning, att tullarna å animaliska produkter skola komma vid ett senare tillfälle, då det icke varit möjligt att gentemot utskotts-majoritetens halsstarrighet få fram dem vid detta tillfälle. I dessa tider får man se till att bereda den hjälp som man kan på de olika områden, som för varje fall föreligga.

Herr talman! Jag måste be att få nämna något om en fråga, som av herr Eriksson i Grängesberg här vidrörts, nämligen om en speciell industriartikel. Jag skulle icke besvära kammaren därmed, om icke denna talare vidrört densamma här i kammaren. Det skall dock icke bliva så mycket. Det var om vår urgamla järnhantering herr Eriksson talade. Jag ber då först att få påpeka för herrarna, att när man nu talar om export och import, man icke kan taga några andra jämförelsepunkter än den närmast före kriget och den på vilken vi nu befinna oss. Nu har jag låtit göra en liten undersökning angående exporten under det första kvartalet innevarande år och under första kvartalet 1913 av vissa järnsorter, de stora järnsorterna, nämligen tackjärn, göten, smältstycken och råstänger, valsat och smitt järn och stål. I år var under första kvartalet den sammanlagda exporten av dessa järnsorter 33,500 ton; under första kvartalet 1913 var den 87,900 ton. Det är ju en kolossal förminskning. I importsiffrorna för motsvarande kvartal är icke tackjärn medtaget — det är ju icke tull därpå — utan däri äro upptagna valsat stång- och fasonjärn, järnvägsskenor och plåt, dock ej förtennt. Under innevarande års första kvartal importerades 32,000 och under första kvartalet 1913 16,000 ton av dessa varor. Alltså importen har dock vid denna jämförelse visat sig vara fördubblad, detta oaktat naturligen konsumtionen av dessa varor i Sverige högst betydligt nedgått. Men jag skall be att få gå vidare och visa herrarna, hur det ställer sig med tillverkningen inom landet för närvarande. Produktionen av tackjärn under samma båda kvartal var 103,700 ton respektive 191,500 ton, av smältstycken och råstänger 6,600 ton respektive 36,900 ton, av göten 49,400 ton respektive 137,400 ton. Här se herrarna, vilken oerhörd nedgång det varit i produktionen. Undersöker man antalet verk, som äro i gång här i landet, komma vi till att av 134 befintliga masugnar den 31 mars i år drevos 50; av 133 befintliga bessemer- och martinugnar voro 30 i drift, och av 188 lancashirehärdar voro 41 stycken i drift. Nu säger herr Eriksson i Grängesberg, att detta sorgliga förhållande hänför sig till svårigheten att exportera. Emot detta vill jag invända, som jag tidigare i mitt anförande sagt, att det är uppenbart, att exporten lider ofantligt mycket, men så mycket starkare skäl är det väl då för oss att taga vara på hela hemmamarknaden och icke låta importen ökas utan att tvärtom försöka utestänga densamma så mycket som möjligt. Vid järnverken selsätts normalt 25—30,000 arbetare; i närvarande stund torde icke antalet överstiga 13,000. Järnverkens orderbestånd motsvarar nu i medeltal ej mer än en veckas eller en halv veckas normal drift. Det är så gott som inga order. Hela denna hantering lider sålunda alldeles ofantligt, och den har vid jämförelse med många andra hanteringar större svårigheter att kämpa med, därför att den måste bestämma sig för inköp av vissa råvaror mycket lång tid i förväg. Så t. ex. måste kolning av träkol företagas ett eller två år i förväg. På samma sätt är det med malmbrytningen och det ena med det andra.

Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.

(Forts.)

Ang.
 provisorisk
 förhöjning av
 tullsatserna
 för vissa indu-
 striprodukter.
 (Forts.)

Jag har endast i förbigående velat omnämna detta för att visa ett exempel på, hur det ställer sig för en sådan särskild industri som denna.

Nu säger herr Eriksson i Grängesberg: Finns det något bevis för att industrien kommer i gång, om den får dessa tullförhöjningar? — Jag kan för min del icke ge honom något sådant bevis för den saken. Det kan hända att förhållandena utveckla sig på sådant sätt, att i trots av detta den ändå icke kan komma i gång; men det är uppenbart, att den föreslagna åtgärden borde kunna hjälpa något. Och det har aldrig någon påstått, att densamma ensamt skall hjälpa. Herr statsrådet och chefen för handelsdepartementet uttalade i sitt anförande till statsrådsprotokollet, vilket här föreligger, alldeles bestämt, att detta är *en* faktor av flera andra, och det är klart att man räknar även med andra faktorer. Regeringen hade ju räknat med att få nedsättning i järnvägsfrakterna och hade tänkt sig, att de genom tullförhöjningarna erhållna inkomsterna skulle användas till denna nedsättning av järnvägsfrakterna. Nu faller väl antagligen detta bort, för så vitt man icke på annat sätt vidtager någon åtgärd. Jag har hört i det fallet, att statsutskottet ämnar föreslå riksdagen göra någonting för att sätta ned järnvägsfrakterna å statsbanorna för en del industriartiklar. Jag vet icke, hur det kommer att bli med den saken, men i så fall komma de medlen att få tagas av skattemedel, under det man här kunnat tjäna två ändamål på en gång; dels att skydda industrien genom tilläggstullar och dels hjälpa densamma, och därmed även konsumenterna, genom att förbilliga frakterna. Naturligen skall därtill komma att industrien skall vidtaga alla åtgärder, och jag tror mig kunna säga herr Eriksson och herrarna, att industrien verkligen vidtager alla åtgärder. Det gör den naturligtvis alldeles särskilt därför, att den ser den ödesdigra framtiden framför sig. Industrien måste minska på alla utgifter, där det över huvud kan finnas möjlighet därtill, såsom på reparationer, underhåll och på allmänna omkostnader av alla slag, på inköp av råvaror av det ena eller det andra slaget, med ett ord, man söker på allt sätt minska utgifterna och omkostnaderna, dels även därför att man icke har penningar längre för att kunna göra sådana utgifter. Om man tänker på att det finns industrier, som ligga inne med hela den tillverkning, som framställts under tre år, kan man ju förstå, att industrierna måst anlita lånevägen i ganska stark omfattning, och att det blir svårt även för dem att kunna i fortsättningen uppehålla ett sådant arbete på lager.

Man skulle slutligen gärna vilja hoppas, att ytterligare räntesänkning borde kunna komma till stånd. Det framhölls vid ifrågasvarande debatt från olika håll och särskilt av mig, att man borde räkna på en räntenedsättning. Ja, det har kommit en sådan, men den behöver bli ännu större, ty alla de farhågor man ansåg vara förknippade med räntenedsättningen hava totalt kommit på skam. Den åtgärden har icke medfört det resultat, man var så rädd för; och varför då hålla räntan uppe, då det icke tjänar till någonting

annat än fördyring av produktionskostnaderna. Ty den höga räknan bidrager naturligtvis även den till en sådan fördyring.

Herr talman! Jag skulle vilja sluta med att säga, att jag undrar, om verkligen herrarna i allmänhet hava gjort fullt klart för sig, vad det är det i själva verket nu gäller, om ni gjort klart för er, hurudant läget är på det industriella området i Sverige, om man över huvud taget har tillräckligt starkt satt sig in i att det här för övrigt gäller inte bara industrien, utan att det gäller någonting mer, det gäller det nationalekonomiska läget över huvud för hela vårt land. En fortsättning av det nuvarande tillståndet eller ett förvärrande av det nuvarande tillståndet går ut ej blott över industrierna, utan det kommer att gå ut över hela landet, och jag vill tillägga, det kommer att bli kännbart även för de svenska statsmakterna. De kunna icke undgå att beröras av denna sak, därför att helt naturligt skattekraften kommer att minskas i en betydande grad. Det har ej märkts tillräckligt ännu, icke under innevarande år, men det kommer ovillkorligen att märkas i en mycket stark grad under nästa år. Samtidigt få vi betydande utgifter på grund av arbetslösheten, till vars bekämpande ju begärts anslag på 45 å 50 miljoner kronor, vill jag minnas, och naturligtvis kommer det att krävas mera. Det finns ingen annan möjlighet än att även svenska staten och statsmakterna komma att få känna verkningarna av det beslut, som här i dag kommer att fattas.

När herr Röing vid remissen av den kungl. propositionen förklarade, att det var en märkesdag den 30 april, då en sådan kungl. proposition kunde över huvud taget läggas fram på kammarens bord, så vill jag för min del säga, att herr Röing skall få bevittna en märkesdag också i dag, när riksdagen har avslagit detta. Att det blir en märkesdag, det skall herr Röing få bekräftat i framtiden. Det är min tro.

I detta anförande, under vilket herr talmannen återtagit ledningen av förhandlingarna, instämde herrar *Norman, Sommelius* och *Olsson* i Berg.

Herr R ö i n g: Herr talman, mina herrar! Sedan jag hade ordet för några timmar sedan, hava några av kammarens ledamöter utvecklat synpunkter i strid med mina, liksom också ett par av regeringens ledamöter sökt bemöta den ståndpunkt jag förfäktat.

Jag har ingen anledning att mera ingående uttala mig till följd av herr statsrådets och chefens för handelsdepartementet anförande, emedan de olika synpunkter, som han utvecklade och jag förfäktar, äro väl kända för kammarens ledamöter. Men jag ber likväl få framhålla, att det försök, som statsrådet ansåg, att riksdagen under alla förhållanden borde vara med om, nämligen att undersöka huruvida den väg, som Kungl. Maj:t föreslagit, är den för landet i dess helhet lämpligaste att följa, eller den väg, som bevillningsutskottets majoj-

Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.
(Forts.)

Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.

(Forts.)

ritet föreslagit, är den rätta, knappast torde vara möjligt att genomföra.

Jag är nämligen övertygad om att herr handelsministern och regeringen i sin helhet icke vill vara med om att begränsa detta försök till en varugrupp, som upptager ett fåtal rubriker i tulltaxan. Den kungl. propositionen upptager som bekant förslag om förhöjda tullar för sex varugrupper, därav fyra varugrupper av mindre betydelse, men däremot två grupper av mycket stor betydelse, nämligen textil- och metallvarugrupperna. Skulle regeringen vilja begränsa sina anspråk till ett försök för en viss kort tid framåt, med en av de fyra andra varugrupperna, omfattande den första vissa snickeriarbeten, möbler, borstbinderiarbeten, den andra tapeter, den tredje glas- och porslin- och fajansarbeten och den fjärde musikinstrument, så tror jag, att ingen skall motsätta sig att vara med om ett sådant försök. Men vill man däremot att försöket skall göras med en av de stora grupperna, som omfatta textilvaror och olika sorter metallvaror, då måste tullförhöjningarna genomföras vid en sådan mängd olika tulltaxerubriker, att verkningarna, som vi inom utskottets majoritet frukta, mycket snart skall göra sig gällande. Det låter sig nämligen icke göra att begränsa ett dylikt försök till det fåtal rubriker, som möjligt en och annan tror. Vi hava både inom delegationen i handelsdepartementet och inom bevillningsutskottet gjort undersökningar, vad t. ex. följderna skulle bli av en provisorisk tullförhöjning för uteslutande varmvalsat järn. Vi hade både inom sagda delegation och inom bevillningsutskottet förmånen att vid denna undersökning ha till medhjälpare en av den svenska järnindustriens allra främsta målsmän. Hans eget förslag inom delegationen hade följande omfattning och upptager som en oavvislig konsekvens en höjning av tullsatserna vid i runt tal 140 rubriker i tulltaxan och däribland på en mängd husgerådssaker, som varje familj behöver i sitt hem, på en massa artiklar, som vårt jordbruk och våra fiskare oavvisligen behöva, vidare på hela Eskilstunaindustriens och Huskvarnaindustriens produkter. Och det försök, som gjordes inom bevillningsutskottet, utföll på samma sätt. Så är även förhållandet inom textilgruppen. Om man höjer tullen för bomullsgarn eller bomullsvävnader eller för ullgarn eller yllevävnader, drager det med sig som konsekvens tullförhöjningar vid ett stort antal rubriker i tulltaxan. Och dessa tullförhöjningar drabba nödvändighetsartiklar för varje samhällsmedlem.

Herr statsrådet och chefen för handelsdepartementet framhöll, att exportindustrien icke ställde sig avvog mot Kungl. Maj:ts förslag. Jag giver honom rätt däri, att några starka stämmor emot Kungl. Maj:ts förslag icke från detta håll avhörts i pressen, när denna fråga har diskuterats. Det är rätt naturligt, att industriens målsmän hålla i hop så mycket som möjligt, ty den ena dagen är det ena intresset, som behöver det andra intressets hjälp, och den andra dagen är förhållandet det motsatta, och då vilja naturligtvis icke gärna exportindustriens målsmän låta sina betänkligheter bli allt för mycket kända. Men, mina herrar, om vi taga ett exempel ur metallgruppen och undersöka, vad följderna skulle bli, om vi t. ex. bifalla Kungl. Maj:ts

förslag angående en provisorisk tullförhöjning med 100 procent å vissa metaller t. ex. koppar och mässing, vad skulle denna tullförhöjning gagna för industrier här i vårt land i lyckligaste fall? Jo, möjligen skulle densamma gagna summa summarum två industrier, nämligen Svenska metallverken i Västerås och Finspångsverken. Dessa båda industrier skulle möjligen för tillfället ha något gagn av densamma. Men mot dessa två industrier skulle jag inom 48 timmar kunna visa en kö av industrisdikare, som var och en skulle förklara, att om Kungl. Maj:ts proposition i det avseendet bifalles, så skulle deras industriers intressen till den grad skadas, att de skulle se sin export ännu mindre än den nu är. Denna kö skulle kunna börja med chefen för A.-B. Separator, fortsätta med chefen för A.-B. B. A. Hjort & C:o och cheferna för alla dessa kända exportindustrier, vilka i sin produktion äro i behov av dessa metaller för vilka Kungl. Maj:t föreslagit en provisorisk tullförhöjning.

Herr statsrådet och chefen för finansdepartementet hade också ordet och meddelade kammaren den förändrade ståndpunkt, han numera intager i denna fråga till följd av de förändrade förhållanden, som under sista tiden inträtt. Jag har haft den förmånen och den glädjen att under en rätt lång tid samarbeta med herr statsrådet, och jag känner honom allt för väl för att lägga några som helst dåliga motiv till grund för denna hans förändrade uppfattning. Jag är fullt övertygad om att den förändrade uppfattningen är förorsakad uteslutande av sakliga skäl. Men liksom han har kommit till en annan uppfattning än den han uttalade vid vårt sammanträde i delegationen fredagen den 18 februari. så finns det hundratals andra näringsdikare, som sedan dess ha kommit till en annan uppfattning i motsatt riktning. I fråga att dessa förr ha ansett, att ett provisoriskt tullskydd skulle hjälpa dem, så ha de numera kommit till den uppfattningen, att det som Kungl. Maj:t nu föreslår knappast hjälper någon. Och många uttryck har jag fått för denna uppfattning från enskilda näringsdikare under de veckor, som gått sedan jag yttrade mig i remissdebatten i den föreliggande frågan. Men det kan herr statsrådet och chefen för finansdepartementet vara övertygad om, att det blir större glädje i himmelen över en syndare, som sig omvänder och bättrar, än över nio och nittio rättfärdiga, som ingen bättring behöva. Och då har hans förändrade uppfattning alltid någon glädje åstadkommit.

Den ärade representanten för Norrköping började sitt anförande med, att när han hörde mig, så kom han att tänka på Göthes ord: »Alle Theorie ist grau, nur das Lebens Baum ist grün.» Jag älskar att läsa Göthe, och det är alltid ett nöje att i en riksdagsdebatt få höra Göthes ord. Men, herr Wahren, nog kunna vi två komma överens om, att det finns mycket mer, som är grönt här i världen än livets träd. När jag hörde den ärade talaren från Norrköping framhålla, att staten har oavvislig skyldighet att hjälpa och understödja industrien, så kom jag att tänka på: huru har mången sammanslutning inom industrien behandlat staten under de år som gått? Jag tror icke herr Wahren är alldeles obekant med förhållandena inom vissa bran-

Ang.
p provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.
(Forts.)

Ang.
 provisorisk
 förhöjning av
 tullsatserna
 för vissa indu-
 striprodukter
 (Forts.)

scher. Hur uppträdde industrien inom pappersbranschen, när det allmänna hade intresse av att något så när skäligen priser på papper noterades för inhemsk konsumtion? Fingo då synpunkter göra sig gällande, så att det allmännas intresse tillgodosågs? Fick man icke då höra av vissa medlemmar av papperstrusten: vi se på våra privat-ekonomiska intressen, och vi sälja vårt papper blott till pris, som vi anse oss kunna med rätta kräva. Men nu när industrierna ha ett svårt läge, då är ljudet ett annat, och då kräves, att staten skall träda räddande emellan.

Jag vet, att herr Wahren har arbetat många år inom textilindustrien, och han känner naturligtvis till denna industri åtminstone i en viss utsträckning. Men herr Wahren misstog sig mycket — jag antager, han uttalade sig blott till följe vissa upplysningar han fått av vissa industriidkare, vilkas ord han hade förtroende till — när han uttalade, att den svenska konfektionsindustrien kan konkurrera med framgång med den tyska, om Kungl. Maj:ts förslag godkännes. Jag hade, herr talman, icke ämnat i denna principdebatt ingå på några detaljer rörande de olika varubranscherna, men då jag förstår av de anföranden, som hållits under den debatt, som nu pågått under några timmar, att man redan under principdebatten framför alla de olika skälen för och emot propositionen i stället för när utskottets hemställan rörande de olika varugrupperna komma att föredragas, så skall jag tillåta mig att för kammarens ledamöter något redogöra för situationen, sådan den för tillfället är inom textilbranschen.

När bevillningsutskottet hade lämnat företräde för framstående representanter för t. ex. bomullsindustrien och hade fått kännedom om verkningarna av ett bifall till Kungl. Maj:ts proposition, vad bomullsgarn och bomullsväv beträffar, så var det självklart av allra största intresse för utskottet att få kännedom om, huruvida det var möjligt för denna industri att kunna få leverera sina produkter till de konfektionister, vilka äro bomulls- och ylleindustriens kunder. Vi beslöto då i utskottet anmoda en här i staden bosatt industriidkare, som tillverkar kragar, manschetter, skjortor o. d. artiklar vartill användas bomullsvävnader, att komma upp i utskottet, på det att vi skulle få höra hans mening, om han kunde upprätthålla produktionen en enda dag, i den händelse Kungl. Maj:ts proposition bifölls. Han förklarade, att så icke var fallet; och av hans meddelande i bevillningsutskottet, liksom av hans till delegationens förfogande överlämnade fullständiga produktionskalkyler, framgick, att om icke denna industri erhöi omkring 1,000 procents tullförhöjning i stället för 100 procents tullförhöjning, så kunde icke denna produktion upprätthållas eller upptagas ånyo. Den är nämligen nedlagd sedan rätt lång tid tillbaka. Och för att vara alldeles säkra på vår sak, mina herrar, vände utskottet sig till den person, som inom tull- och traktatkommittén är sakkunnig, när det gäller konfektionsbranschen. Likasom han ock har hörts som sakkunnig inom handelsdelegationen och varit Kungl. Maj:t behjälplig vid utarbetande av propositionen. Han lämnade en redogörelse för sin uppfattning om de förhållanden, under vilka konfektionsindustrien arbetar i vårt land, och om det tullskydd

varav denna industri är i behov, om man skall upprätthålla produktionen, samt om ett bifall till Kungl. Maj:ts proposition verkligen skulle hjälpa denna industri. Och den mannen borde väl framför någon annan vara särskilt sakkunnig på detta område. Han meddelade utskottet, att hans bestämda uppfattning var den, att med de tullförhöjningar, Kungl. Maj:t föreslagit för konfektionsindustrien, var det icke möjligt för denna industri att påbörja eller upprätthålla en tillverkning av dessa alster eller, om densamma i viss utsträckning för tillfället upprätthålles, att kunna utvidga densamma. Han har — jag antager det är för handelsministerns räkning — under den allra sista veckan gjort en mängd nya kalkyler, emedan förhållandena under de sista månaderna förändrat sig rätt avsevärt, då många artiklar nu äro mycket billigare än i vintras. Han har gjort beräkningar, huruvida det vore möjligt för konfektionsindustrien att med det av Kungl. Maj:t föreslagna förhöjda tullskyddet kunna börja en ny produktion eller upprätthålla en nu existerande produktion. Och här har jag i min hand dessa hans produktionskalkyler, som äro alldeles nya från sista veckan, liksom de utländska priserna äro de, som noterats för sådana produkter, å vilka svenska köpmän erhållit prover och priser under de sista 14 dagarna. Här ha vi t. ex. en vinterpaletå, för vilken den svenska industrien påstår tillverkningskostnaderna uppgå till 83 kronor 90 öre. Om den kungl. propositionen bifalles och tullen höjes med 100 procent, vad kostar då en likadan paletå från Tyskland? Jo, 52 kronor 60 öre. Hjälper den i propositionen föreslagna tullförhöjningen? Ingalunda. Ingen förnuftig människa, som sysselsätter sig med affärer i denna bransch, betalar för en svensk paletå 83 kronor 90 öre, när han kan köpa en precis likadan paletå för 52 kronor 60 öre från utlandet. Blott detta exempel visar, huru omöjligt det är att kunna få en ökad produktion till stånd, genom att Kungl. Maj:ts proposition bifalles. Här är ett annat exempel, nämligen en herrkostym, som den svenska industrien icke för dagen kan tillverka under 91 kronor 60 öre. Höjes tullen med 100 procent enligt Kungl. Maj:ts förslag, kommer den tyska herrkostymen av samma kvalitet att kosta 54 kronor 70 öre. Kan svensk industri, som tillverkar ifrågavarande artikel till 91 kronor 60 öre, konkurrera med den tyska industrien, som kan leverera samma vara förtullad till 54 kronor 70 öre om Kungl. Maj:ts proposition bifalles? Så är det med varuslag efter varuslag. Här finnas kalkyler å damunderkläder, barnkläder, blusar och allt möjligt inom textilbranschen, som visa, att även om Kungl. Maj:ts proposition bifalles, så hjälper det konfektionsindustrien icke det minsta. Konfektionsindustriens främste målsman här i vårt land har också under ansvarskänsla meddelat herrstatsrådet och chefen för handelsdepartementet vid delegationens sammanträden, att hans industri icke på minsta sätt är hjälpt med en sådan tullförhöjning som den föreslagna utan denna industri behöver en tullförhöjning, motsvarande omkring 200 procent av varans värde. Det var just dessa ord, som den i konfektionsbranschen sakkunnige, vilken även herr handelsministern har använt vid propositionens ut-

*Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.
(Forts.)*

Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.

(Forts.)

arbetande, instämde i såsom varande hans uppfattning rörande det tullskydd, varav den svenska konfektionsindustrien är i behov.

Jag frågar er då, mina herrar: vad tjänar det till med en tullförhöjning av 100 procent på yllegarn, på yllevävnader, på bomullsgarn eller på bomullsvävnader, om icke dessa industriers kunder inom konfektionsindustrien därigenom kunna upptaga sin produktion och således ånyo kunna inköpa yllevävnader och bomullsvävnader, utan dessa konfektionsfabriker i alla fall måste låta sin produktion vila, såvida icke riksdagen slår in på en annan väg än Kungl. Maj:t har föreslagit eller ock höjer tullarna alldeles ofantligt?

Jag skall dessutom be att få meddela herr Wahren, att bevillningsutskottet i motsats till vad yllefabrikantföreningens medlemmar bruka hava, hade förmänen att ha besök av en av Sveriges främsta fabrikanter inom ylleindustrien, som icke tillhör nämnda fabrikantförening. Vad meddelade den mannen oss i bevillningsutskottet? Vad svarade han oss, när vi frågade honom: »Från vilket land är den konkurrens, som ni lider av?» — »Jag lider», sade han, »icke av någon konkurrens från utlandet.» — »Lider ni icke av någon konkurrens från utlandet?» — »Nej, det kan jag väl icke göra, när ingen i vårt land vill köpa något, emedan lagren hos köpmännen äro så stora, att de icke kunna göra några nya inköp och emedan köpkraften hos allmänheten tillfölje depressionen har minskats så betydligt. Det kallar jag icke för någon konkurrens, om utlandet endast skickar hit prover och offerter till billiga priser. Där det icke finns någon köpare, där finnes icke heller någon konkurrens. Jag upprätthåller dock driften i min fabrik», yttrade han, »med full personal och full sysselsättning under 48 timmar i veckan.» — »Nå, men då får ni väl lägga hela er produktion på lager?» »Ja», svarade han, »som omkr. 50 procent av min produktion under normala förhållanden säljes till konfektionsindustrien och denna icke kan upprätthålla sin produktion varken med nuvarande tullar eller med dem, som Kungl. Maj:t föreslår, så förstå utskottets ledamöter, att jag naturligtvis för tillfället måste lägga en stor del av min produktion på lager, men jag har dock exporterat 30 à 40 procent av min produktion till Danmark och England nu under våren 1921.» — »Exporterar ni så stor del av er produktion till Danmark och England?» — »Ja», sade han, »det gör jag verkligen.» — »I så fall måste ni väl sälja dessa partier till underpriser, till dumpingpriser?» — »Nej, visst icke, jag får samma priser på den danska och den engelska marknaden, som jag begär och får för de små kvantiteter, jag säljer här hemma i Sverige.»

Detta var den mannens upplysningar och jag frågade efter sammanträdets slut min vän Winkler, som känner industriidkaren ifråga mycket väl, om det är en man, på vars ord man kunde lita. »Ja», svarade herr Winkler, »den mannen kan du ha fullt förtroende för.» Den mannen tillhörde emellertid ingen fabrikantförening. I en sammanlutning komma naturligtvis en del industriidkare tillsammans och komma överens om, hur de skola besvara de frågor, som framställas vid ett sammanträde.

Herr Wahren framhöll vidare, att det här icke gäller en protektionstisk åtgärd utan blott att vidtaga några praktiska anordningar för att hjälpa den svenska industrien i dess nödläge. Ja, men det är ju därom, herr Wahren, om en dylik anordning verkligen hjälper industrien eller icke, som striden står. Vi tro icke att industrien hjälper ur sitt nödläge genom dessa förhöjda tullar. Trodde vi det, då skulle vi naturligtvis vara med om förslaget, i synnerhet om vi samtidigt voro övertygade om att icke nackdelarna blevo så stora, att vi därför nödgades intaga en annan ställning till frågan.

Herr Lindman påstod, att industriens målsmäns ord betyda så litet. Nej, det göra de visst icke, herr Lindman! Om så vore fallet, hade bevillningsutskottet minsann icke bett varken konsul Schmitz eller en fabrikant av skjortor, kragar och manschetter eller exempelvis fönsterglasindustriens målsmän att komma upp i bevillningsutskottet. Vi ville tvärtom höra deras omdöme och få kännedom om deras uppfattningar, och sedermera tillkom det oss att på grund av de upplysningar, vi erhållit, bilda oss ett eget omdöme.

Herr Lindman var övertygad om att den dag skulle komma, då vi skulle inse det misstag, vi göra, när vi i dag votera för avslag på Kungl. Maj:ts proposition. Ja, allt är möjligt, herr Lindman, misstag kunna var och en göra, både herr Lindman och jag, men om det skulle inträffa, att riksdagen i höst, som herr Lindman antydde, behöver upptaga denna fråga till förnyad behandling, vågar jag med säkerhet påstå, att den möjligheten lika väl förefinnes, om vi bifalla Kungl. Maj:ts proposition som om vi avslå densamma. Utvecklar sig nämligen krisen så elakartad under sommarens lopp, att en urtima riksdag är behöfelig, ja, då hjälpa icke de tullförhöjningar, som nu äro föreslagna av Kungl. Maj:t, utan då är situationen sådan, att helt andra åtgärder behöva vidtagas än de, som Kungl. Maj:t nu har föreslagit.

Herr Lindman framhöll vidare, hur land efter land slår in på den väg, som Kungl. Maj:t nu har föreslagit. Ja, naturligtvis kommer man alltid, när man i olika länder diskuterar detta problem, att i diskussionen undersöka och som en framkomlig väg eventuellt föreslå de provisoriska tullförhöjningarnas väg. Men icke kan man väl ändå i den stund, som nu är, påstå att exempelvis Sverige därför att ett förslag är utarbetat och blivit förelagt riksdagen, har beträtt denna väg. Det är först, när riksdagen har godkänt en sådan väg, som man kan tala om att så är fallet, men detta är icke fallet i alla de länder, i vilka förslag utarbetats.

Vi böra ej glömma huru våra grannländer handlat. I Danmark är arbetslösheten i proportion till landets befolkning vida större än i Sverige. Vad har man där gjort? Ha där vidtagits dylika tullförhöjningar, som vår regering föreslagit? Nej, i Danmark ha icke blott icke några åtgärder i den vägen vidtagits, utan där har regeringen meddelat riksdagen att från regeringens sida kommer icke något förslag att framläggas för att lösa den danska industriens svårigheter på den väg, som regeringen här i Sverige har

*Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.*
(Forts.)

Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.
(Forts.)

tänkt sig, utan där vill man gå helt andra vägar, t. ex. sänka järnvägsfrakterna för att därmed hjälpa industrien i dess nödläge.

Det norska stortinget har ännu icke beslutat någon provisorisk förhöjning av industritullar. Jag tar för givet att den nu pågående storstrejken icke gärna uppmuntrar norska stortinget att vidtaga en sådan åtgärd, vilken skulle ha till följd att den norska industrien finge ändå större svårigheter att få ned sina produktionskostnader.

Herr Lindman påstod, att vi i motiveringen till vårt betänkande förkunna katastrofteorien. Följderna av ett godkännande av bevillningsutskottets hemställan blir enligt hans uppfattning, att industrien och produktionen bli ödelagda, och att det uppstår ett ekonomiskt kaos i vårt land. Vi äro här i riksdagen rätt vana vid överord i debatterna, men det kan åtminstone vara något lugnande för dem som i onsdags i Nya Dagligt Allehanda läste ett referat av ett yttrande av en av järnindustriens främste målsmän, disponenten Tord Magnuson i Sandviken. Vid brukssocietetens möte på förmiddagen framhöll disponent Magnuson den absoluta nödvändigheten av lönesänkningar över hela linjen och framhöll, att man måste bereda sig på det värsta, om ej kroppsarbetarna komme till insikt om att dylika åtgärder vore av förhållandena påkallade. Talaren hoppades dock, att maktlöshetens ande ej skulle gripa järnindustriens män, utan att de i dessa tider av frångmål och depression måtte minnas skaldens ord: »Än kommer dag, än är ej allt förbi». Samma dag utvecklade professor Cassel i en ledare i Svenska Dagbladet sin uppfattning om situationen. Han skrev: »men det egentliga konjunkturomslaget kommer för Sverige först när världens sparformåga börjar växa och komma något så när i nivå med vad den fordom var. Detta är emellertid någonting, som måste inträffa. Det kan se mörkt ut för ögonblicket. Men vi ha ingen anledning till förtvivlan. Vi måste lära oss att vänta. Vår tid kommer. När man vet det, så rustar man sig och spänner sina krafter. Men man kastar icke yxan i sjön».

Det tycks, som om vissa talare ville söka måla en viss potentat på väggen för att därmed skrämma oss riksdagsmän med att om Kungl. Maj:ts proposition ej bifalles, så komma en massa olyckor att hända i vårt land.

Herr Lindman framhöll dessutom det beklagliga för Sveriges industri i de låga frakter, som gälla för varor, som sändas från Tyskland å genomgående fraktkonossement till Sverige. Ja, åtminstone äro icke bevillningsutskottet och jag skulden, herr Lindman, till att så är fallet. Jag har icke förstått, varför icke de sista regeringarna långt för detta ha uppsagt det ifrågavarande internationella avtalet, så att detta missförhållande långt före detta kunnat upphöra.

Herr Lindman framhöll vidare den kolossala import av olika varor, som äger rum till vårt land. Med all respekt och aktning för herr Lindmans stora erfarenhet på det ekonomiska livet och om förhållandena här i vårt land förutsätter jag dock som en möjlighet, att herr Lindman icke har kännedom om importens stor-

lek från Tyskland under de sista månaderna. Regeringen har nämligen av vissa skäl ansett lämpligt att stämpla de veckorapporter, som vi varje vecka erhålla i tull- och traktatkommittén, med stämpeln »hemlig». Jag kan därför icke här göra några utdrag ur dessa hemliga uppgifter, men om herr Lindman finge tillfälle att studera dem, ber jag herr Lindman vara övertygad om, att herr Lindman icke skulle ha yttrat sig så, som herr Lindman nyss gjorde utan i stället skulle vara den förste att ur sina synpunkter såsom ett mycket lyckligt förhållande konstatera, att importen minskats månad för månad, vecka för vecka för de allra flesta artiklar, och att importen från Tyskland numera är mycket obetydlig.

Till sist yttrade herr Lindman några ord om järnindustriens ställning. Jag skall, för att icke nu trötta kammaren för mycket be att få återkomma till frågan om järnindustrien, när den punkt i utskottets betänkande, som rör metaller, föredrages. Ifråga om tullförhöjningar för järnvaror gå även meningarna isär. Den ena är övertygad om att provisoriska tullar hjälpa järnindustrien och minska arbetslösheten, och självklart böra vi, som ha en motsatt åsikt, respektera denna uppfattning. Bevillningsutskottet har med några ord uttryckt sin tacksamhet mot regeringen, för att regeringen inom handelsdepartementet utrett denna ytterst svåra fråga. Jag förstår icke herr Lindmans lilla gliring, att vi visat vår tacksamhet i en rätt så olämplig form, när vi icke tillstyrkt Kungl. Maj:ts proposition. Men det är likväl för mycket begärt, att utskottet skall visa sin tacksamhet på ett sådant sätt, om utskottet icke är övertygat om att det syfte, som Kungl. Maj:t vill nå, verkligen vinnes genom antagandet av propositionen. Men vi ha alla inom utskottet varit överens därom att det blott varit till nytta, att denna fråga ingående fått undersökas och prövas, och det är detta vi i utskottsbetänkandet velat giva uttryck åt.

Då intet har förekommit under debatten, som föranlett mig att ändra ståndpunkt i denna fråga, ber jag, herr talman, att fortfarande få yrka bifall till utskottets hemställan.

Hans excellens herr statsministern v o n S y d o w: Herr talman, mina herrar! Det dokument, som jag här håller i handen, bevillningsutskottets betänknade nr 43, är i sanning icke någon angenäm lektyr för en statsminister, även om han är chef för en oparlamentarisk regering. Och jag föreställer mig, att det icke heller blir någon särskilt hugnesam läsning under sommarmånaderna vare sig för industriens män eller för de tusentals arbetare, som säkerligen bliva på ett mycket kännbart sätt berörda, om riksdagen nu kommer att följa den av bevillningsutskottets majoritet anvisade vägen. Saken blir icke stort mera hugnesam därför, att utskottet i sitt betänkande uttalar några erkännssamma ord över den utredning, som är gjord, och över att detta förslag blivit framlagt på riksdagens bord, så att riksdagen varit i tillfälle att pröva frågan i hela dess vidd. För övrigt kan jag icke underlåta att erinra, att fastän herr Röing nu underströk dessa

Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.
(Forts.)

Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.

(Forts.)

tacksamma ord, det ljöd helt andra toner vid remissdebatten, då herr Røing från sin höga piedestal utslungade sin förkastelsesdom över regeringens självrådiga tilltag att framlägga denna proposition. Jag kan icke heller underlåta att säga, att värdet av herr Røings tacksamhet minskas i någon mån av ett senare yttrande av herr Røing, rörande vilket han själv ifrågasatte, om det icke i själva verket var en oartighet, då han betecknade regeringen som ett bränt barn, som hade bort sky elden. Jag skulle i alla fall vilja ifrågasätta, huruvida det icke slutligen blir herr Røing, som känner sig ha bränt sina fingrar.

Vad är det, som bevillningsutskottet i själva verket här rekommenderar? Det är en de korslagda armarnas politik, en vänta-och-se-politik. Den kan vara mycket bekväm, men det torde vara mycket stora skäl att befara, att den kommer att resultera i att vi få se ännu flera korslagda armar i den stora här av arbetslösa, som vi redan ha.

Utskottet med dess ordförande i spetsen och de, som dela hans uppfattning, erkänna det brydsamma i den ekonomiska situationen, erkänna industriens trångmål, men man nöjer sig med att uttala sitt intresse i största allmänhet och en förhoppning, att förhållandena så småningom skola vända sig till det bättre. Dessa platoniska uttalanden och förhoppningar kunna ju vara mycket bra men ha en förunderligt liten förmåga att få maskinernas hjul att gå runt.

Det har varit rikligt med kritik särskilt från herr Røings sida. och en kritikers roll är ju i allmänhet så ytterligt lätt, men det har varit mycket sparsamt med positiva förslag, och det är i själva verket sådana, som vi för närvarande behöva. Utskottets förslag innebär, att det bästa, statsmakterna under nuvarande förhållanden kunna göra, är att ställa sig fullständigt avvaktande, låta krisen ha sin gång och måhända utveckla sig till en katastrof — jag hoppas, att så icke skall ske — samt nöja sig med förhoppningar om att läget skall vända sig av sig självt. Man resonerar ungefär som så: krisen är av internationell karaktär, och det är icke möjligt för ett litet land som vårt att vända en lågkonjunktur i högkonjunktur. Någon förbättring menar man, kan icke inträffa, förrän det sker ett allmänt konjunkturomslag på världsmarknaden. Man pekar vidare hän därpå, att på grund av vår valutas läge och andra omständigheter våra produktionskostnader äro så betydligt mycket högre än flertalet andra länders och att man därför bör inrikta sig på att bringa ned dessa kostnader och framför allt icke vidtaga några åtgärder, som kunna verka i motsatt riktning. Man säger också, att krisen är en typisk s. k. avsättningskris, d. v. s. en kris, som är beroende på och framkallad av den allmänna köpolusten. Slutligen hör man det påståendet, vilket särskilt herr Bernhard Eriksson i Grängesberg strök under, att importen från utlandet i själva verket spelar liten eller ingen roll beträffande den industriella kris, som Sverige genomlever.

Jag skall gärna erkänna, att det finnes mycket av sanning i dessa påståenden. Först och främst är det ju riktigt, att krisen har en internationell karaktär och att någon *fullständig* förbättring icke kan inträda förrän den allmänna världsekonomiska kurvan åter börjat stiga. Det är naturligtvis också alldeles riktigt, att vi för att *varaktigt*

återvinna vår konkurrenskraft måste framför allt inrikta oss på att få ned produktionskostnaderna, arbetslöner, administrationskostnader, allmänna omkostnader och dylikt, och slutligen är det riktigt, att krisen karakteriseras av en mycket stor återhållsamhet från köparnas sida. Men när man med herr Bernhard Eriksson i Grängesberg säger, att den utländska importen icke spelar någon roll, tror jag, att man är på fel spår. Det är *icke* överensstämmande med verkliga förhållandet. Det är ett glädjande faktum, att importen under de senaste månaderna varit på retur, att under de fyra första månaderna av detta år importen ifråga om de flesta varor har varit väsentligt mindre än under motsvarande tid 1920, fastän även här finnas åtskilliga undantag. Men det är också ett faktum, att den totala importen under de första 4 månaderna av år 1921 varit väsentligt större än under motsvarande tid av ett normalt år, exempelvis 1913. I själva verket har, som redan förut påpekats, tulluppbörden varit 50 procent högre, och då vi till allra största delen ha viktullar, är det uppenbart, att kvantiteterna varit väsentligt större än 1913.

Nu kan man naturligtvis i likhet med herr Bernhard Eriksson i Grängesberg plocka ut en hel del poster, där det icke visat sig någon väsentligt större import nu än år 1913. Men man kan också plocka ut ett mycket stort antal poster just i fråga om de industriartiklar, som det här gäller, där importen varit åtskilligt större än 1913. Jag har tillgängliga siffror, men jag skall icke trötta kammaren med att under denna principdebatt anföra dem. Då man samtidigt vet, att omsättningen inom landet på grund av kända förhållanden är väsentligt mindre än under ett normalår, är det utan vidare alldeles klart, att de behov, som trots den minskade omsättningen i alla fall finnas här i landet, fyllas till väsentlig del av den import, som förefinnes. Det är väl då ställt utom allt tvivel, att det måste hava sin inverkan på den svenska marknaden, om man kan bidra till att begränsa denna import.

Det synes mig alldeles uppenbart, att om man kan åstadkomma en ytterligare begränsning av importen, skall detta komma den svenska industrien till godo genom ökad avsättning på den inhemska marknaden. Det skulle kunna giva industrien någon luft, någon lättnad, bereda något större rum för svenskt arbete och svensk företagsamhet. Det är från denna utgångspunkt och — det säger jag ärligt ifrån — ingalunda i någon övertro, att man genom dessa tullar skall kunna åstadkomma något verkligt konjunkturomslag, som man bör se regeringens proposition. Det är detta, som denna lilla tullförhöjning skulle kunna åstadkomma inom vissa för vårt land ytterligt betydelsefulla industrier. Dessa synpunkter ha varit främmande för bevillningsutskottet, och jag kan icke värja mig för den tanken, trots vad utskottets ordförande säger, att detta betänkande är skrivet väsentligen i tullskräckens, i frihandelsdoktrinen tecken. Såsom jag förut sagt, tror jag, att det i dessa frihandelsteorier finnes mycket av vetenskaplig sanning, som under normala förhållanden har sin giltighet, men vi leva icke under normala förhållanden utan under utomordentliga, extraordinära förhållanden, då det icke hjälper med doktriner. Det

Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.
(Forts.)

Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.

(Forts.)

är icke *doktriner*, som de arbetslösa begära, utan det är att få *arbete* och helst arbete i den egna industrien.

Det skulle ha varit i hög grad önskvärt, om man kunnat skjuta åt sidan diskussionen om frihandel och protektionism. Propositionen innebär icke på något sätt en orientering i protektionistisk riktning. Det är så mycket mera klart, som genom ett bifall till den kungl. propositionen man *ingalunda* skulle återskänka industrierna *samma* skydd, som det var avsett att giva dem genom 1911 års tulltaxa. De skulle återfå endast *en liten del* av detta skydd, och då är det väl uppenbart, att det icke kan bli fråga om någon omläggning eller sönderbrytning av tullsystemet. Om man åter avslår propositionen, innebär det, att man bibehåller tullarna vid ett med hänsyn till nuvarande penningvärde minimalt belopp och det vid en tidpunkt, som icke kan vara olyckligare vald ur den svenska industriens synpunkt. Det är endast fråga om att under en kritisk övergångsperiod, då på grund av alldeles särskilda förhållanden den utländska konkurrensen särskilt från vissa länder blivit den svenska industrien övermäktig, bringa en tillfällig, provisorisk hjälp, intill dess förhållandena bliva *någorlunda* normala. Det är för övrigt lika mycket fråga om att bispringa de arbetslösa som att bringa hjälp åt den svenska industrien.

Regeringen har begärt och jag hoppas, att riksdagen också skall bevilja ett anslag på nära 35 miljoner kronor för arbetslöshetens bekämpande — jag räknar då icke med de 9 miljoner kronor, som avsetts att utgå av lånemedel för kommunikationsverken. Här kan man verkligen tala om patentmedicin, ty genom sådana anslag mildras visserligen krisens verkningar för de arbetslösa, men man kommer icke åt det onda i roten. Skall man hjälpa på effektivt sätt, intill dess förhållandena bliva bättre, så gäller det att stödja industrien, så att arbetarna komma tillbaka till de arbetsområden, där de höra hemma. Herr Röing talade om en medicin, som icke hjälper. Ja, tullarna kunna betraktas som en medicin, som ju kan vara tämligen obehaglig att intaga för en teoretisk frihandlare. Jag tycker i allmänhet icke mycket om liknelser, men jag tillåter mig i allt fall ett försök. Jag föreställer mig, att en absolutist är sjuk i lunginflammation och läkaren ordinerar champagne för att hålla krafterna uppe, till dess febern givit med sig. Jag föreställer mig, att den sjuke icke vägrar att begärna detta gamla medel, som lär hjälpa mycket bra! På samma sätt skulle den lilla tullförhöjningen verka.

Utskottets allvarligaste invändning mot Kungl. Maj:ts förslag är utan tvivel, att tullförhöjningarna skulle kunna tänkas motverka det nu pågående prisfallet. Utskottet har icke givit något bevis för sitt påstående, och jag skall gärna medgiva, att de är ytterligt svårt att siffermässigt kunna klarlägga förhållandet. För min del tror jag, att det antagandet har den största sannolikheten för sig, att med den utomordentligt stora konkurrens, som förefinnes mellan de svenska företagen, i förening med den ytterligt stora konkurrens, som säkerligen alltjämt kommer att göra sig gällande från utlandet, dessa små tullförhöjningar icke komma att verka i annan rikt-

ning än att möjligen något återhålla eller en tid fördröja det nu pågående prisfallet. Därigenom skulle kunna bringas en viss stadga i förhållandena, som vi nu ytterligt väl behöva. Om dessa tullförhöjningar kombineras med de ifrågasatta sänkningarna av järnvägsfrakterna, vilka omedelbart verka till nedbringande av produktionskostnaderna, kan så mycket säkrare antagas att en prisfördyring ej skall bli följd.

*Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.
(Forts.)*

Jag skall i detta sammanhang endast med ett par ord beröra en fråga, som herr Röing efterlyste, och det är frågan om de utländska, genomgående järnvägsfrakterna. Jag ber att få meddela, att allt sedan december månad pågått förhandlingar med de tyska järnvägsförvaltningarna om ändring i svensk-norsk-tyska samtrafikstaxan. I vissa avseenden hava ändringar och tillägg skett redan den 15 mars, och i väsentliga delar torde de olägenheter, som utan tvivel föreligga, snarast vara undanröjda.

Nu har utskottet också sagt, att ett bifall till propositionen skulle högst väsentligt rubba den jämvikt mellan industriens och jordbrukets tullskydd, som ingår i det rådande tullsystemet. Inom parentes sagt förefaller detta yttrande egendomligt i majoritetens mun, då väl denna majoritet har lika litet intresse för jordbrukets tullskydd som för industriens. Först och främst ber jag få anmärka, att jordbruket redan i fråga om de mycket väsentliga produkterna spannmål och mjöl fått ett avsevärt ökat tullskydd. För övrigt bör enligt min mening en fråga som denna icke av statsmakterna behandlas som en ren köp- och bytesaffär, och detta så mycket mindre, som det uttryckligen och oavlätligen utsagts från regeringsbänken, att det icke är fråga om någon omläggning av tullsystemet. Det rätta synes mig vara att undersöka, huruvida och i vad mån under nuvarande extraordinära förhållanden varje särskild industri och näringsgren är i behov av tillfälligt skydd, och fatta sin position efter resultatet av denna undersökning. Men det är ju tydligt, att man i den kraftiga agitation, som pågått emot den kungl. propositionen, icke försummat att begagna sig av det säkerligen mycket verksamma, men enligt mitt förmenande förkastliga medlet att spela ut industrien och jordbruket mot varandra. Man vill göra gällande, att det föreligger en allvarlig intressemotsättning mellan lantmannanäringen å ena sidan och industrien å den andra. Jag skall gärna erkänna det berättigade i att varje särskild intressegrupp i samhället med kraft söker hävda sin egen ställning. Det är naturligt, att så sker, men det bör också enligt min mening ske under tillbörligt hänsynstagande till andra grupperns intressen. Djupare sett bör det icke råda någon motsättning mellan de olika näringarna, tvärt om böra de stödja varandra, samverka sida vid sida för att höja det allmänna väståndet. Det torde vara av alldeles särskild vikt att betona vådan därav, att en skarpt motsättning mellan jordbruket och industrien införes i vårt offentliga liv, och framför allt är det av vikt, att statsmakternas verksamhet för näringslivets befrämjande icke påverkas av någon rivalitet mellan lantushållningens och industriens män. Det handtag, som vid en

Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.
(Forts.)

kritisk tidpunkt gives en viss näring, kommer utan tvivel direkt eller indirekt att gagna även de övriga näringsgrenarna.

Vårt land har varit och är alltjämt både ett jordbruks- och ett industriland. Det är de rika och växlande möjligheternas land. Med sin betydande utsträckning, framför allt i nordlig och sydlig riktning, rymmer vårt land större omväxling i klimat och jordmån, större växlingar i naturtillgångar — jord, skogar, vattenfall, malmer — än flertalet övriga länder. Det finns därför resurser, förutsättningar och plats i vårt land för både industri och jordbruk.

Jordbruket har av ålder betecknats såsom och är väl alltjämt vår modernäring, och det är inom jordbruket vi alltjämt ha att söka själva kärnan av vår befolkning. Det är sant, att jordbruket, om man räknar antalet av där sysselsatta armar, under de sista årtiondena gått tillbaka, men det betyder icke, att jordbruket såsom näring gått tillbaka. Tvärtom, det har varit stätt i en jämn och relativt snabb utveckling, om man tager hänsyn till åkerarealen, skörderesultatet och kreatursstocken. Samtidigt har industrien vunnit en betydande utveckling, en än kraftigare utveckling än jordbruket. Denna jordbrukets och industriens fortgående utveckling har, tror jag mig kunna påstå, skett genom växelverkan mellan dem båda. Den ena näringens framsteg har varit en hävstång och ett medel för den andras. Jordbrukets män skola nog vara villiga att medgiva, att lantushållningens utveckling under de senaste årtiondena i mångt och mycket byggts upp just på grundval av industriens blomstring. Visserligen har arbetskraft dragits från jordbruket, men å andra sidan hava jordbrukets ökade produktion och omfattning föranlett icke blott av att rationella arbetsmetoder använts och att man infört mera moderna maskiner, använt rikligare och bättre gödningsämnen — alster sålunda huvudsakligen av industrien — utan också av de större avsättningsmöjligheter och den ökade köpkraft hos konsumenterna, som varit en följd av industriens frammarsch. Industrien å sin sida har haft ett stadigt och gott stöd i det inhemska jordbruket, som tillfredsställt industribefolkningens huvudsakliga näringsbehov och för ett stort antal av industrier varit en avnämare av högst väsentlig betydelse. Jag vågar påstå, att en mindre gynnsam ställning för industrien icke kan vara annat än till men även för lantbruket och att därför ett bifall till propositionen ingalunda, om man anlägger något vidare synpunkter, kan vara till skada för jordbruksbefolkningen.

Det är också med tillfredsställelse jag konstaterar, att det från bondegruppernas representanter i bevillningsutskottet uttalats mycket starka sympatier för en höjning av tullsatserna inom järn- och maskingrupperna. Dessa representanter hava tänkt sig, att det skulle överlämnas åt Kungl. Maj:t att besluta om tullförhöjning och att, såsom det heter, »under noggrant aktgivande å vederbörande tillverkningsgrenars verkliga behov av skydd, göra sådana undantag och klyvningar av tulltaxepositioner», varom reservanterna tala. Det synes mig vara huvudsakligen av formella skäl, som reservanterna icke framlagt något bestämt yrkande. Emellertid kan jag

icke finna annat, än att ett bifall exempelvis till herr Wijks reservation skulle i huvudsak tillgodose just de önskemål, som från bondegruppernas representanter uttalats. Denna reservation omfattar skydd just för järn- och maskingrupperna, och enligt den kungl. propositionen skulle Kungl. Maj:t äga att under förslaget giltighetstid i större eller mindre omfattning borttaga eller nedsätta tilläggstullarna. Här finnes således en väg öppen för en närmare undersökning från Kungl. Maj:ts sida just rörande de grupper, som det i denna reservation talas om, och möjlighet till den differentiering, som representanterna från bondegrupperna önska. Detta kan vinnas genom ett bifall till den Wijska reservationen, om det finns en allvarlig vilja bakom detta.

*Ang.
provisorisk
förhöjning av
tullsatserna
för vissa indu-
striprodukter.
(Forts.)*

För egen del håller jag givetvis före, att den kungl. propositionen är förtjänt av bifall i hela dess vidd. Det kan ju hända, att det icke är stora utsikter till detta, men herr Röing sade, att man oändligt gärna ville vara med om ett försök. Här står påstående mot påstående. Bevillningsutskottets majoritet säger, att dessa tullar komma att verka prisfördyrande, att de icke komma att hjälpa industrien. Kungl. Maj:ts regering och åtskilliga med den mena, att någon prisfördyring blir det icke fråga om. Det kan möjligen bli en viss stagnation i fråga om priserna, ett mera långsamt fallande i priserna, än eljest skulle ske.

Vi mena för vår del och med oss representanter, bland annat för järn- och maskinindustrien att det skulle innebära ett mycket gott handtag för industrien, om dessa tullar beviljades. Nåväl, låt oss då göra ett försök. Herr Röing bjöd mer på skämt, antar jag, en och annan porslinsvas, borstbinderiarbeten, tapeter o. s. v., men dessa grupper äro i och för sig så små, att man icke av dem kan få någon erfarenhet om hur tullförhöjningarna skulle verka. I fråga om järn- och maskingrupperna är dock tillfälle att göra ett verkligt erfarenhetsrön och därefter döma.

Jag skulle även vilja säga några ord särskilt om vår järnhantering. Den svenska järnhanteringen är sannerligen icke någon kristidsindustri. Den har djupa rötter i Sverige, den kan spåras tillbaka ända till medeltiden. En av bondegruppens representanter yttrade för övrigt till mig för en tid sedan, att järnhanteringen i själva verket har så gamla anor i Sverige, att den till och med skulle kunna göra anspråk på att ställas i en rangklass bredvid jordbruket. Skall nu även denna urgamla industri förvägras ett ringa stöd under en kritisk tid, tror jag domen däröver kan komma att falla hård, och det med rätta.

Det är i känslan av sitt stora ansvar inför de tiotusentals arbetslösa och i känslan av ansvaret för industriens betryckta läge, som regeringen har framlagt denna proposition. Kommer överläggningen att resultera i ett avslag, då vilar ansvaret härför och för den kommande utvecklingen på riksdagen.

Som tiden var långt framskriden och flera talare anmält sig för yttrandes avgivande, beslöt kammaren, på hemställan av herr

talmannen, att uppskjuta den vidare behandlingen av förevarande betänkande ävensom handläggningen av övriga på föredragningslistan upptagna ärenden till kl. 7 e. m., då detta sammanträde enligt utfärdat anslag komme att fortsättas.

§ 6.

Herr statsrådet *Beskow* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition, nr 366, angående höjning av vissa finanstullar.

Denna proposition blev på begäran omedelbart hänvisad till bevillningsutskottet.

§ 7.

Justerades protokollsutdrag angående det i nästföregående paragraf omnämnda ärendet.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 4,35 e. m.

In fidem
Per Cronvall.